

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

EKONOMICKÁ FAKULTA

**KATEDRA STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU A ROZVOJ
VENKOVA**

Studijní program: **N 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika Evropské unie a rozvoj venkova**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Program obnovy venkova - potenciál a limity využití - na
příkladu komparace dvou obcí**

Vedoucí diplomové práce
doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.

Autor diplomové práce
Bc. Milada Fučíková

2012

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

30. dubna 2012

Bc. Milada Fučíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Evě Cudlínové, CSc. za vstřícný přístup, cenné rady a odborné vedení předkládané diplomové práce.

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	8
2.1. Role venkova v rozvoji regionů	8
2.2. Regionální politika v obecném pojetí	9
2.3. Regionální politika Evropské unie	11
2.4. Regionální politika v České republice	12
2.4.1. Vývoj české regionální politiky	12
2.4.2. Pojetí české regionální politiky	13
2.4.3. Strategie a programy české regionální politiky	14
2.5. Strategické řízení a plánování regionálního rozvoje	15
2.5.1. Definice strategie	15
2.5.2. Regionální a municipální strategický management	16
2.5.3. Proces strategického řízení regionu	16
2.5.4. Strategické plánování	17
2.5.5. Proces a metodika strategického plánování	18
2.6. Rozvojové dokumenty pořizované na úrovni obcí	21
2.6.1. Program rozvoje obce	22
2.6.2. Program obnovy venkova	24
2.6.2.1. Vývoj Programu obnovy venkova v České republice	24
2.6.2.2. Role Programu obnovy venkova	26
2.6.2.3. Místní Program obnovy venkova	28
2.6.3. Strategie rozvoje mikroregionů	29
2.6.4. Územně plánovací dokumentace obce	30
2.7. Rozvoj malých obcí (do 1. 000 obyvatel)	31
3. CÍL A METODIKA	34
4. CHARAKTERISTIKY OBCÍ	38
4.1. Sociálně geografická poloha	38
4.2. Občanská a technická vybavenost	38
5. CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH ROZVOJOVÝCH PODKLADŮ A DOKUMENTŮ	40
5.1. Charakteristika územního plánu obce Nebahovy	40
5.2. Charakteristika územního plánu obce Vitějovice	41
5.3. Charakteristika Místního programu obnovy venkova (obec Nebahovy)	43
5.4. Charakteristika Místního programu obnovy venkova (obec Vitějovice)	46
5.5. Charakteristika strategického plánu rozvoje Dobrovolného svazku obcí Prachaticko (obec Nebahovy)	51
5.6. Charakteristika strategického plánu rozvoje Svazku obcí Netolicko (obec Vitějovice)	53
6. KOMPARACE ROZVOJE VYBRANÝCH OBCÍ	57
6.1. Sada indikátorů rozvoje	57
6.1.1. Sestavená sada indikátorů rozvoje	57
6.1.2. Vyhodnocení sady indikátorů rozvoje obec Nebahovy	58
6.1.3. Vyhodnocení sady indikátorů rozvoje obec Vitějovice	62
6.1.4. Komparace sad indikátorů rozvoje	66
6.1.5. Shrnutí rozvoje obcí na základě sady indikátorů	69
6.2. Dotazníkové šetření – kvalita života ve vybraných obcích	70
6.2.1. Sestavování otázek a realizace dotazníkového šetření	70
6.2.2. Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření I.	72

6.2.3. Shrnutí dotazníkového šetření	77
7. SOUHRNNÁ SWOT ANALÝZA PRO VYBRANÉ OBCE.....	79
8. NAVRHOVANÁ DOPORUČENÍ PRO VYBRANÉ OBCE	82
9. ZÁVĚR	86
10. SUMMARY	88
11. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	90
12. SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ, ZKRATEK A PŘÍLOH	99
12.1. Seznam tabulek	99
12.2. Seznam obrázků	99
12.3. Seznam grafů	100
12.4. Seznam zkratk	100
12.5. Seznam příloh	101
12.5.1. Přiložené tabulky	101
12.5.2. Doporučený obsah Programu rozvoje obce	104
12.5.3. Obsah místního POV	105
12.5.4. Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření II	108
12.5.5. Dotazník – kvalita života v obci	114

1. ÚVOD

Diplomová práce je zaměřena na hodnocení a komparaci rozvoje obce Nebahovy a obce Vitějovice (okres Prachatice). Hlavním cílem práce je zhodnotit rozvoj vybraných obcí prostřednictvím zvolené indikátorové sady ve sledovaném období 2008 – 2010. Vybrané venkovské obce jsou obdobného charakteru (velikost obce, počet obyvatel, poloha). Obec Vitějovice na rozdíl od obce Nebahovy disponuje od roku 1999 koncipovaným rozvojovým dokumentem na úrovni obce, tzv. Místním programem obnovy venkova. Prostřednictvím rozvojových dokumentů lze snadněji analyzovat stávající situaci municipality a celkově koordinovat rozvoj daného území. Strategický plán je také předpokladem pro čerpání finančních prostředků z nabízených dotačních zdrojů a fondů (př. Program obnovy venkova Jihočeského kraje).

Obsahem práce je v teoretické části studium odborné literatury a seriózních internetových zdrojů, které se zabývají problematikou regionálního rozvoje. Autorka se v literární rešerši věnuje regionálnímu rozvoji, který zasazuje do širšího kontextu regionální politiky. Regionální politika je v teoretické části práce zpracovaná jednak v obecném pojetí, ale také v rámci Evropské unie, a v neposlední řadě rovněž na úrovni České republiky. Popsán je význam, proces a metodika strategického řízení a plánování regionálního rozvoje. Další část literární rešerše je věnována teorii vybraných rozvojových dokumentů, které jsou pořizovány na úrovni malých venkovských obcí. Na závěr literární rešerše se autorka zabývá nástinem možností rozvoje malých venkovských obcí.

V praktické části práce je provedena charakteristika zvolených obcí. V práci jsou dále charakterizovány základní rozvojové dokumenty, kterými vybrané obce disponují. Autorka se konkrétně věnuje územně plánovací dokumentaci obce, rozvojovému programu na úrovni obce a strategickým plánům rozvoje dobrovolných svazků obcí. Autorka úzce spolupracuje s příslušnými obecními úřady, které jsou významnými zdroji potřebných dat a informací.

Hodnocení vývoje dvou obcí ve sledovaném období je provedeno pomocí indikátorové metody. Sestavením a zhodnocením vybraných indikátorů je analyzován rozvoj daných obcí pro časové období tří let (2008 – 2010). Sada indikátorů je převzata z publikace *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce* (Hřebík, Třebický, 2007). Matice indikátorů v sobě zahrnuje oblast ekonomickou, sociální, environmentální a rovněž správu věcí veřejných. Celkový počet indikátorů

v matici je 15. Data pro sestavení indikátorové sady jsou čerpána zejména z Českého statistického úřadu, z výkazů Ministerstva financí ČR - automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS a ÚFIS a dále z interních evidencí dotčených obcí.

Rozvoj vybraných obcí se autorka snaží testovat rovněž prostřednictvím tzv. měkkých dat, tj. dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření zkoumá současný stav kvality života, respektive vývoj kvality života občanů zvolených dvou obcí. Dotazníkové šetření je uskutečněno v období od 1.8.2011 do 30.9.2011. Dotazník obsahuje celkem 13 otázek. Nadefinovaný vzorek respondentů tvoří cca 10 % obyvatel vybrané obce. Vzorek respondentů je určen metodou kvótního výběru. Kvóta zohledňuje vždy velikost obce, strukturu obyvatelstva dle pohlaví a rovněž věkovou strukturu obyvatelstva. Odpovědi z dotazníkového šetření jsou srovnány v rámci obou obcí.

Smyslem dotazníkového šetření a indikátorové sady je potvrzení, nebo vyvrácení stanovené hypotézy, tedy zda obec Vitějovice, disponující strategickým dokumentem na úrovni obce, opravdu vykazuje vyšší stupeň rozvoje (vyšší než má obec Nebahovy, která nedisponuje strategickým dokumentem na úrovni obce), a zda tento případně vyšší stupeň rozvoje pociťují i občané dané obce, tedy jestli mají vyšší stupeň kvality života v souvislosti s obcí.

V další části diplomové práce jsou nastíněny SWOT analýzy pro vybrané obce. Potřebné informace k sestavení SWOT analýzy jsou čerpány z rozvojových podkladů a dokumentů obcí, z dat Českého statistického úřadu a rovněž z vlastního terénního šetření.

Vlastní přínos k danému tématu spočívá v tom, že na základě provedených analýz a zjištěných informací jsou na závěr práce navržena doporučení pro vybrané dvě obce.

2. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Autorka se v literární rešerši věnuje regionálnímu rozvoji, který zasazuje do širšího kontextu regionální politiky. Regionální politika je zpracovaná jednak v obecném pojetí, ale také v rámci Evropské unie, a v neposlední řadě rovněž na úrovni České republiky. Popsán je význam, proces a metodika strategického řízení a plánování regionálního rozvoje. Další část literární rešerše je věnována vybraným rozvojovým dokumentům, které jsou pořizovány na úrovni venkovských obcí. Na závěr literární rešerše se autorka zabývá možnostmi rozvoje venkovských obcí.

2.1. Role venkova v rozvoji regionů

Rozvoj venkova a zemědělství prochází v posledních letech výraznými změnami nejen v České republice, ale ve všech členských zemích EU. Fondy Evropské unie podporují synergii mezi urbanizovanými a venkovskými oblastmi, jež je nezbytná pro harmonický regionální rozvoj (Wokoun a kol., 2007).

Patřičné místo tak v regionální politice Evropské unie patří tzv. „venkovským regionům“. Současné chápání a rovněž vymezení venkova je značně rozmanité. Charakteristika venkova má tak mnoha podob. Politika Evropské unie přistupuje k venkovu s myšlenkou, že venkov je především neopakovatelný kulturní, sociální a ekologický fenomén, který je součástí historického dědictví a jeden z prvků evropské identity. Venkov nelze pojímat jen jako nositele tradic a místo pro život v souladu s životním prostředím. Venkov není úzce omezený prostor: venkov = vesnice = zemědělství. Je nezbytné brát venkov jako životaschopnou součást národní ekonomiky, neboť se z venkova nesmí stát pouhý příjemce podpor. Venkov se musí umět rozvíjet vlastními silami a být ekonomickým přínosem pro regiony, ale i pro stát (Píša a kol., 1992), (Svatošová, Boháčková, Hrabánková, 2005).

V publikaci „Venkov 2020“ Šance pro všechny J. Papež, bývalý stínový ministr zemědělství ČR, zasazuje pozici současného českého venkova do třetí fáze výroku R. Reagana, prezidenta USA: „Když se to hýbe, zdaní se to. Když se to hýbe dál, zreguluje se to. Když se to přestane hýbat, dotuje se to.“ Smyslem regionální politiky je pak dostat venkov do první fáze, tedy ekonomicky rozhýbat venkov (Papež, 2005).

Jelikož autorka rozvoj venkova (venkovských obcí) zasazuje do širšího kontextu regionální politiky, tak na následujících stránkách literární rešerše bude pojednáno o regionální politice.

2.2. Regionální politika v obecném pojetí

Regionální problémy jsou vnímány odborníky i samotnými obyvateli. Regionální problémy jsou zapříčiněny celou řadou faktorů. Koncentrace různých problémů do určitého území vede ke vzniku tzv. problémových regionů. Hlavním smyslem regionální politiky je nastolit podmínky pro zmírnění, nebo dokonce až k odstranění neúměrných disparit ve vývoji jednotlivých regionů. Cílem regionální politiky je rovněž přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti regionu, potažmo celé národní ekonomiky v mezinárodním měřítku. Existence regionální politiky tak vyplývá z meziregionálních disparit. Samotná realizace regionální politiky je vázána na ekonomických podmínkách a na politické vůli regionální problémy řešit. Motivy existence regionální politiky jsou zejména motivy ekonomické, sociální, ekologické a politické (Mates, Wokoun a kol., 2006), (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Existuje mnoho definic regionální politiky, ale žádná není považována za všeobecně uznávanou. Velmi obecně lze formulovat regionální politiku jako soubor cílů, opatření a nástrojů, které vedou ke snižování příliš velkých disparit v socioekonomické oblasti jednotlivých regionů (Mates, Wokoun a kol., 2006).

Autoři N. Vanhove, L.H. Klaassen a P. Hall definují regionální politiku shodně jako veškeré veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší zlepšit některé prostorové dopady volné tržní ekonomiky. Takto má být dosaženo dvou cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů (Mates, Wokoun a kol., 2006).

Definice regionální politiky S. Adamčíka vychází de facto z definice autorů N. Vanhove, L.H. Klaassen a P. Hall a je s nimi ve shodě (Adamčík, 1997).

B. Goodall v publikaci Dictionary of Human Geography definuje regionální politiku jako politiku ovlivňující převážně ekonomické zdroje na části nebo celém území (státu). Regionální politika v sobě zahrnuje opatření zaměřená na zvýšení míry ekonomické aktivity v oblastech, kde je vysoká nezaměstnanost a špatné vyhlídky na

růst a také opatření kontrolující úroveň ekonomické aktivity v oblastech nadměrného růstu (Goodall, 1987).

Začátky regionální politiky jsou ve třicátých letech dvacátého století. V období velké hospodářské krize se ve Velké Británii výrazně navýšily socioekonomické meziregionální disparity. Z té doby (1934) pochází „Zákon o speciálních územích“. V onom legislativním dokumentu jsou definovány tzv. problémové regiony a rovněž formy pomoci. V roce 1960 byl přijat Zákon o místní zaměstnanosti a v roce 1966 Zákon o průmyslovém rozvoji. Většina nástrojů regionální politiky byla ve Velké Británii nejen definována, ale rovněž aplikována (Hrabánková, Vosejpková, 2002), (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Po druhé světové válce se regionální politika začala praktikovat také v Itálii a ve Francii, neboť se zde projevíly značné regionální disparity. V ostatních zemích západní Evropy se regionální politika uchytila na konci padesátých let (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Cíle regionální politiky vyplývají z hlavních regionálních problémů a rovněž z koncepce hospodářské politiky daného státu. Jednotlivé nástroje regionální politiky pak vycházejí ze stanovených cílů regionální politiky. Mezi opatření státní regionální politiky patří klasicky zainvestování regionu patřičnou technickou infrastrukturou (Mates, Wokoun a kol., 2006), (Wokoun, 2003).

Nástroje regionální politiky Molle rozděluje do tří skupin. Členění hlavních skupin nástrojů: 1) makroekonomické nástroje; 2) mikroekonomické nástroje; 3) ostatní nástroje (Wokoun, 2003).

Mezi speciální nástroje regionální politiky jsou řazeny strategie a programy regionálního rozvoje. Programování je součástí jakékoliv regionální podpory a je založeno na povinnosti zpracovávat rozvojové programy. Strukturální fondy finančně nepodporují jednotlivé akce, ale rozvojové programy, které mají svůj vlastní rozpočet členěný dle priorit, subprogramů a jednotlivých opatření. Struktura rozvojových programů obsahuje analýzu a celkovou strategii rozvoje území. Na tuto strategii navazují jednotlivá opatření, vymezení finančního rámce (prostředky EU, státní prostředky, regionální prostředky, místní a ostatní prostředky), splnění zásady doplňkovosti a stanovení podmínek uskutečnění programu. Česká regionální politika chápe programování jako jeden z důležitých nástrojů regionální politiky. Programování má specifické postavení, zejména s ohledem na kompatibilitu české a komunitární regionální politiky (Mates, Wokoun a kol., 2006), (Wokoun, 2003).

2.3. Regionální politika Evropské unie

Regionální politika usiluje o snížení disparit mezi regiony. Hlavním nástrojem regionální a strukturální politiky jsou fondy Evropské Unie. Nejvíce jsou podporovány socioekonomické struktury v zaostávajících regionech nebo území, která mají již nevyhovující strukturu průmyslu (Wokoun, 2003).

Regionální politika nenáleží do skupiny společných politik, jež jsou přímo prováděny institucemi Evropské unie. Regionální problematika tak spadá do kompetence členských zemí. Instituce EU pouze koordinují a harmonizují jednotlivé národní politiky. Mezi hlavní instituce patří Evropská komise, Výbor regionů, Hospodářský a sociální výbor a Evropská investiční banka. Regionální politika se v rámci Evropské unie odehrává na následujících úrovních: 1) nadnárodní úrovni; 2) národní úrovni; 3) regionální úrovni. Komunitární regionální politika významně posiluje hospodářskou a sociální soudržnost a má význam při tvorbě společné identity. Ve světě je fungující regionální politika na nadnárodní úrovni však spíše výjimečná (Skokan, 2003),(Wokoun, 2003).

Společenství vždy usilovalo o odstraňování disparit. Důvodem je jednak princip solidarity, ale rovněž souvislost s pokračováním a prohlubováním integrace. V principu solidarity se jedná jak o solidaritu bohatších členských států s chudšími ve smyslu čistých příjemců a čistých plátců do společného evropského rozpočtu, tak o solidaritu mezi regionální ve smyslu podpory nepříznivě se vyvíjejících oblastí v rámci EU (Boháčková, Hrabánková, 2009), (Pělucha a kol., 2006).

Hospodářské a sociální disparity mezi státy zakladatelské šestky nebyly příliš markantní (výjimka jižní Itálie), proto regionální politika nebyla zahrnuta do Smlouvy o založení EHS (1957). Panovala představa, že uvolnění bariér růstu přispěje k vyrovnání existujících regionálních disparit. Ve smlouvě se píše o nutnosti podporovat harmonický vývoj uvnitř EHS a rovněž o snižování regionálních disparit. Zavedení společné regionální politiky EU je vázáno především na založení Evropského fondu regionálního rozvoje (1975). Tento strukturální fond se stal stěžejním instrumentem realizace regionální politiky. Opravdový obrat ke společné regionální politice nastal až v osmdesátých letech minulého století (rozšíření ES o Řecko - 1981, Portugalsko a Španělsko 1986). Tato skupina zemí měla ekonomickou úroveň hluboko pod průměrem zemí ES. Tehdy se Společenství rozhodlo vytvořit jednotný vnitřní trh. Orientace na jednotný vnitřní trh byla hlavním stimulem pro posilování regionální politiky.

V devadesátých letech dvacátého století byl založen Fond soudržnosti jako další instrument regionální politiky, neboť nadále přetrvávaly oblastní disparity uvnitř Unie. Kohézní fond je určen zemím, jejichž hrubý národní produkt na obyvatele je pod úrovní 90 % průměru Unie. (Wokoun, 2003).

Cíle nebyly zpočátku součástí regionální politiky. Regionální problémy si dříve řešil každý členský stát sám dle svého vlastního uvážení. V současném programovacím období 2007-2013 není navazováno jako v minulých programovacích obdobích na standardně existující prioritní cíle. V minulosti byl v podstatě měněn jen počet cílů, přičemž podstata jejich orientace zůstávala pořád zachována. V současném programovacím období jsou jednotlivé cíle stanoveny relativně široce (1) konvergence; 2) regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost; 3) Evropská územní spolupráce). V rámci každého cíle jsou zohledněna tradiční témata - regionální rozvoj a zaměstnanost. Objevuje se v nich navíc aspekt konkurenceschopnosti. Velká pozornost je směřována specifickým venkovským regionům a jejich rozvoji. Venkov se tak stává jednou z priorit (Boháčková, Hrabánková, 2009).

2.4. Regionální politika v České republice

2.4.1. Vývoj české regionální politiky

Regionální politika a regionální rozvoj se v České republice dostává do popředí zájmu politiků a odborníků zhruba od druhé poloviny 90. let minulého století. Zatímco v západní Evropě a v některých státech východní Evropy (Polsko, Maďarsko) má regionální politika silnou tradici, v České republice je možnost navázání na dřívější zkušenosti s regionální politikou dosti omezená. Hlavním důvodem pro periferní postavení regionální politiky byla zejména mimořádně nízká míra nezaměstnanosti v ČR na začátku transformace a v průběhu prvních let transformačního období. Roli však jistě sehrál i neoliberálnější přístup k řízení společnosti. Tento přístup dominoval v první polovině 90. let 20. století a považoval regionální politiku za nežádoucí formu zásahu státu do ekonomiky (Blažek, Uhlíř, 2002).

Až ve druhé polovině devadesátých let se pomalu stávala regionální politika jednou z nejdůležitějších politik. Stimulem pro rozvoj regionální politiky byla bezesporu příprava České republiky na vstup do Evropské unie. Pro formování moderní české regionální politiky byl zlomový rok 2000. V roce 2000 bylo přijato několik zásadních zákonů a usnesení vlády. Přijetím zákona č.248/2000 Sb. o podpoře

regionálního rozvoje se Česká republika dosti přiblížila k legislativní úpravě regionální politiky zemí Evropské unie (Wokoun, 2003).

2.4.2. Pojetí české regionální politiky

Současná česká regionální politika je považována za koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů. Cílem této politiky je přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji regionů, ke snižování neodůvodněných disparit a ke zlepšení regionální hospodářské struktury. Regionální politika stanovuje hlavní směry a strategické cíle regionálního rozvoje, vytváří metody a postupy k zajištění stanovených cílů a priorit. Regionální politika se uskutečňuje zejména pomocí systémových opatření. Česká regionální politika nedisponuje vlastními specifickými nástroji a lze konstatovat, že používané nástroje české regionální politiky jsou tedy standardní ekonomické a finanční nástroje (Hrabánková, Svatošová, Boháčková, 2006), (Wokoun, 2003), (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Mezi hlavní aktéry regionálního rozvoje patří: zákonodárné a výkonné složky státu, regionální rady, orgány samosprávy, řídicí a monitorovací orgány, rozvojové agentury, hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, instituce veřejného sektoru, nestátní neziskové organizace nebo subjekty soukromého sektoru. Působnost a kompetence ústředních orgánů v rámci oblasti podpory regionálního rozvoje definuje tzv. kompetenční zákon z roku 1996 (zákon č. 272/1996 Sb.) (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Základní systémový, legislativní a institucionální rámec české regionální politiky vznikl v roce 2000. Pro regionální politiku jsou zásadní: zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení vybraných zákonů souvisejících se zákonem o krajích, o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, a v neposlední řadě zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. K výše uvedeným zákonům náleží ještě zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. V zákoně o podpoře regionálního rozvoje jsou uvedeny základní pojmy, základní principy regionální politiky EU, oblasti podpory a strategie regionálního rozvoje. V tomto zákoně je obsaženo institucionální zajištění a působnost správních orgánů, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje ČR (Čmejrek, Kopřiva, 2007), (Wokoun, 2003).

2.4.3. Strategie a programy české regionální politiky

V ČR existuje soustava strategických a programových dokumentů. Strategické a programové dokumenty jsou zpracované na různých územních úrovních. Programové dokumenty jsou vyžadované Evropskou unií při využívání strukturálních fondů (Mates, Wokoun a kol., 2006).

Výchozí dokument programového zabezpečení českého regionálního rozvoje je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Od roku 2001 lze poskytnout finanční podporu na opatření uvedená ve státním programu regionálního rozvoje nebo v programu rozvoje územního obvodu kraje v souladu se zákonem v podobě: 1) dotace; 2) úvěr se zvýhodněnou úvěrovou sazbou a dobou splatnosti; 3) návratná finanční výpomoc. V zákoně jsou určeny pouze možné finanční nástroje, kontrola a hodnocení účinnosti uskutečněných projektů. Odvodit lze další nástroje př.: síť regionálních rozvojových agentur, strategie a programy regionálního rozvoje (Mates, Wokoun a kol., 2006).

Strategické obecné zásady Společenství je rámcový dokument pro realizaci politiky soudržnosti. Tento dokument je navrhnut Evropskou komisí a schválen Evropským parlamentem. Na zásady této evropské dokumentace navazuje Národní rozvojový plán. Národní rozvojový plán je primární dokument České republiky v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Na Národní rozvojový plán dále navazuje tzv. Národní strategický referenční rámec. Národní strategický referenční rámec je věcným základem pro operační programy. Operační programy jsou schvalovány Evropskou komisí a obsahují souhrn priorit, opatření, cílů a konkrétní objem finančních zdrojů (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Primárním strategickým dokumentem české regionální politiky je Strategie regionálního rozvoje České republiky (2007-2013). Dokument vychází ze Strategie udržitelného rozvoje ČR a ze Strategie hospodářského růstu. V rámci politiky soudržnosti navázala Strategie regionálního rozvoje ČR na Národní rozvojový plán a na Národní strategický referenční rámec. Strategie regionálního rozvoje České republiky (2007-2013) je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Strategie obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, analýzu silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, strategické cíle regionálního rozvoje státu, stanovení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadající do jejich kompetencí. Dokument určuje orientaci

politiky pro další programy regionálního rozvoje na centrální a regionální úrovni. Strategie tak celkově vytváří základní rámec realizace regionální politiky ČR jako svébytné národní regionální politiky, ale i regionální politiky EU. Všechny kraje musejí mít zpracovaný program rozvoje územního obvodu kraje. Program rozvoje kraje lze souhrnně charakterizovat jako program cílených opatření, případně intervencí, přijatý pro stimulaci sociálního a ekonomického rozvoje kraje (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Ze stran různých subjektů (obce, města, mikroregiony, kraje, regiony soudržnosti) nastal v minulých letech zájem o zpracování strategií místního nebo regionálního rozvoje. Tyto strategie jsou požadovány z důvodu potřeby koordinovat rozvoj území. Zpracovaná dokumentace je nezbytnou podmínkou pro získání finančních prostředků z různých zdrojů a fondů. Po období, kdy tvorba programových dokumentů regionálního rozvoje byla považována za recidivu centrálního plánování, dochází k opaku - k „přeprogramování“ (Blažek, Uhlíř, 2002).

V další části literární rešerše se autorka zaměří na vybranou problematiku regionálního rozvoje, tedy na strategické řízení a plánování.

2.5. Strategické řízení a plánování regionálního rozvoje

2.5.1. Definice strategie

Termín strategie je odvozený od řeckých slov: strategie (generál) a agein (vést). V širším kontextu termín strategie původně označoval vědu a umění jak řídit vojenské operace. Strategické postupy se v průběhu minulého století přenesly z vojenství do systémových přístupů a zejména do řízení (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Jak již bylo výše uvedeno, existuje velké množství definic pojmu strategie. Jedna z nejstarších definic strategie od A. Chandlera popisuje strategii jako určení základních dlouhodobých cílů, způsobu jejich dosažení a alokace zdrojů nutných pro realizaci vytyčených cílů. J.B. Quinn definuje strategii jako model či plán, jenž integruje hlavní cíle subjektu, politiky a aktivity do soudržného celku. W.F. Glueck vnímá strategii jako jednotný, souhrnný a integrovaný plán, který je navržený tak, aby zajistil dosažení základních cílů subjektu. Z tradičních definic lze obecně tvrdit, že strategie je způsob stanovování a dosahování cílů. Strategie se používá k vytvoření

„vize úspěchu“. Strategie také ukazuje, jak má být onoho úspěchu dosaženo (Rea, Kerzner, 1997), (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

2.5.2. Regionální a municipální strategický management

Stále se lze setkat s názory, že regionální a municipální management je jiný management než řízení podniků. Základní teoretická, systémová a metodická východiska strategického řízení a plánování platí jak pro municipality, tak pro všechny jiné úrovně řízení. Specifikem řízení na obecní a krajské úrovni je zejména princip partnerství (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

U malých obcí se markantně projevují základní omezení jejich managementu. Prakticky se zde o manažerském řízení nedá mluvit. Vedoucí pracovníci těchto obcí používají prvků manažerských přístupů podle intuice a dle možností (Adamčík, 2003).

Velkým problémem zkvalitňování regionálního a municipálního řízení je, že zastupitelé jsou více regionálními politiky než manažery. Možnost rozhodovat tak většina zastupitelů považuje za právo zastupitele, nikoliv za odpovědnost manažera (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

2.5.3. Proces strategického řízení regionu

Strategické řízení je složitý proces, který klade velké nároky na všechny aktéry. V rámci tohoto procesu určují manažeři dlouhodobé směřování, stanovují specifické cíle, vyvíjejí strategie vhodné k dosažení těchto cílů s ohledem na všechny podstatné vnitřní a vnější podmínky a činní konkrétní kroky v realizaci zvoleného plánu akcí. Proces strategického řízení od prohlášení záměru po jeho uskutečnění tak obsahuje velké množství vzájemně souvisejících aktivit. Lze je členit do základních fází: 1) strategická analýza; 2) strategický výběr (návrh strategie); 3) implementace strategie (Tichá, Hron, 2003), (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Strategie musí být zdůvodněna na úrovni globálního cíle. Strategické, specifické a operační cíle musí být zase zdůvodněny v důsledku vznikajících potřeb, určených na základě hlavních nerovností a problémů v regionu. Na stanovené cíle se navazují priority a opatření: strategický (specifický) cíl – priorita; operační cíl – opatření. Opatření se může rozpracovat na úroveň aktivit nebo akcí. Důležitá je vnitřní provázanost (socioekonomická analýza, SWOT analýza, cíle, priority a opatření). Při stanovení cílů je potřeba určit jejich kvantifikace, neboť kvantifikované cíle jsou

základem pro monitoring a hodnocení programu (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Výše uvedené fáze procesu strategického řízení T. L. Wheelen obdobně shrnul do následujících základních čtyř elementů: enviromental scanning, strategy formulation, strategy implementation a evaluation and control (Wheelen, Hunger, 2008).

Vztah strategického řízení a strategického plánování lze jednoduše řečeno rozlišit tak, že strategické plánování vymezuje detaily postupu z bodu A (kde se instituce – obec nachází nyní) do bodu B (kde instituce – obec má být v budoucnosti), zatímco strategické řízení se zabývá řízením, kontrolou a realizací celého procesu (Tichá, Hron, 2003).

2.5.4. Strategické plánování

Regionální plánování se v Evropě rozšířilo zejména v padesátých a šedesátých letech minulého století. Hlavním důvodem byly snahy řešit sílicí regionální disparity. Pod pojmem strategický plán se ukrývá strategický rozvojový dokument. V České republice existují strategické plány na úrovni obcí, měst, mikroregionů, krajů, NUTS nebo na úrovni státu. Strategické dokumenty jsou v realitě označeny různými názvy: regionální rozvojové koncepce, integrované strategie, programy rozvoje atd. Strategické regionální plánování vychází v ČR ze Zákona o obcích (zákon č. 128/ 2000 Sb.), Zákona o krajích (zákon č. 129/ 2000 Sb.) a ze Zákona o podpoře regionálního rozvoje (zákon č. 248/ 2000 Sb.) (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Strategické plánování a rovněž řízení je účinný nástroj, jak spojit společné aktivity rozhodujících představitelů veřejnosti, veřejné správy a organizací ve směru definovaného cíle. Strategické plánování je tvořivý proces, který vymezuje kritické oblasti (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999)

Strategické plánování je proces, v němž se utváří a prosazuje zájem daného území. Součástí strategického plánu je situační analýza, definice rozvojové vize, cílů rozvoje, optimální strategie, opatření, vlastní realizace a kontrola. Jde o moderní formu stanovení koncepce rozvoje (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Vztah strategického plánování a regionální politiky definoval Wokoun jako proces promyšlené realizace opatření regionální politiky do konkrétních regionů. V České republice mají zodpovědnost za regionální rozvoj zejména kraje (Wokoun, 2003).

Na rozdíl od územního plánu se strategický plán věnuje zejména ekonomice, trhu práce, technické a dopravní infrastruktuře, životnímu prostředí atd. Strategický plán se nezabývá funkčním využitím území. Experti však kladou důraz na provázanost územního plánu a strategického dokumentu. Celosvětově se vedou spory o to, zda by územní plán měl předcházet strategickému dokumentu, nebo právě naopak (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Ve strategických dokumentech se nejedná o to, „co by mělo být uděláno“, nýbrž o to „co si přejí aktéři regionu“. Wokoun říká, že strategické plánování je přechod mezi tím, kde jsme, a tím, kde chceme být. Strategické plány nejsou normativního charakteru (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Z pohledu teorie řízení je strategický plán de facto jen výchozí bod, neboť ve strategickém dokumentu je definován cíl a cesty, prostřednictvím kterých má být cíle dosaženo. Uskutečňování cílů není odvislé jen od kvality plánování, ale též od výkonu manažerských funkcí (vedení, koordinace, organizování, komunikace a kontrola). V této souvislosti se pak hovoří o nezbytnosti přechodu od strategického plánování k managementu regionálního rozvoje (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

Manažeři obvykle předpokládají, že navržená strategie bude zrealizována. V mnoha obcích se formulují strategie, ale k realizaci nedochází, nebo je uskutečněna jen částečně. Důvodem je například nedostatek financí, povolební změna managementu, změna priorit, vnější vlivy atd. Nebezpečným rizikem rovněž je, že management upadne jen do rutinní realizace a tvůrčí strategické řízení se postupně začne vytrácet (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008).

2.5.5. Proces a metodika strategického plánování

Strategické plánování je, na základě výše uvedeného, dlouhodobý proces. Strategické plánování se začalo používat v polovině 70. let v USA. K jednotné „kuchařce“ se nedospělo. Různí autoři mají odlišné názory na jednotlivé části procesu strategického plánování. Proces lze rozdělit do čtyř fází (viz Obrázek 1. Proces strategického plánování) (Černohorský a kol., 2002), (Hrabalová, 2004).

Analytická část spočívá ve shromáždění podkladů o řešeném území, ve zpracování popisu území a ve zpracování SWOT analýzy. Hlavním smyslem SWOT analýzy je seřadit získané poznatky dle jejich významu pro rozvoj řešeného území.

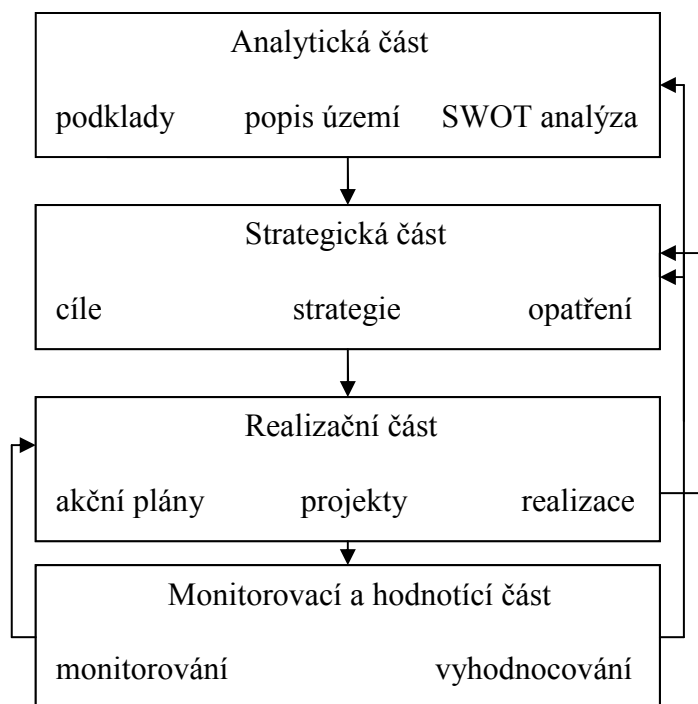
Cílem je pak objevit oblasti, ve kterých je nejvíce rozporů, jejichž eliminace slibuje co největší zlepšení při vynaložení co nejmenšího množství zdrojů (Černohorský a kol., 2002).

Strategická část tkví ve stanovení cílů, určení strategií k jejich dosažení a návrzích, jak ony strategie uskutečnit. Stanovení cílů je de facto určení stavu, kterého by mělo dané území dosáhnout. U obcí by měly dlouhodobé cíle přesahovat alespoň dané volební období, aby nově zvolené zastupitelstvo mělo na co navázat. Dobře formulovaný cíl by měl být měřitelný; reálný; náročný, ale dosažitelný; srozumitelný; hierarchický a kvantitativní tam, kde je to možné. O cílech by měla panovat shoda. Určení strategie vymezuje postupné cíle, jichž je potřeba dosáhnout pro splnění hlavních cílů. Tyto postupné cíle se definují v oblastech, kde místní podmínky nevytvářejí předpoklady pro rozvoj, nebo kde místní podmínky jsou nedostatečně využívány. Návrh opatření obsahuje soustavu nástrojů, které utváří podmínky pro dosažení postupných cílů a následně cílů hlavních (Černohorský a kol., 2002), (Hrabalová, 2004), (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

Realizační část znamená praktické naplnění vlastního strategického plánu. Je nezbytné určit osoby a instituce odpovědné za průběh realizace a stanovit základní organizační přístupy. Jde o realizaci jednotlivých projektů, naplňování akčních plánů, které rozpracovávají dílčí opatření (Černohorský a kol., 2002).

Monitorovací a hodnotící část znamená jakousi zpětnou vazbu celého procesu. Tato fáze se naplňuje již v průběhu strategické části, kdy se definují měřitelným způsobem očekávané změny daného území (tzv. hodnocení ex-ante). V průběhu realizace se všechny procesy monitorují. Vyhodnocuje se, zda se změny ubírají žádoucím směrem. Na základě těchto výsledků se operativně upravuje realizace projektů a celá soustava opatření. Na konci plánovacího období nastane hodnocení ex-post. Závěrečné hodnocení je podkladem pro úpravu strategického plánu pro nadcházející plánovací období (Černohorský a kol., 2002).

Obrázek 1. Proces strategického plánování

Zdroj: (Černohorský a kol., 2002)

Zpracování strategie rozvoje je tedy dlouhodobý proces, který umožňuje dobře poznat řešené území, nabízí možnost shrnutí vybraných poznatků a především předkládá možnosti pro uplatnění dlouhodobých strategických změn v daném území. Existují dva základní přístupy tvorby strategických dokumentů: expertní a komunitní metoda. V praxi velmi často dochází k jejich větší či menší kombinaci. Na zpracování strategického plánu se tak vedle zástupců správních orgánů a odborných konzultantů aktivně podílejí tzv. místní experti. Při zpracování strategického dokumentu je vždy nezbytné upravovat vybranou metodiku zpracování dle místních podmínek, znalosti prostředí a rovněž i ochoty místních představitelů ke spolupráci (Černohorský a kol., 2002), (Holeček a kol., 2009), (Perlín, 2002), (Perlín, Bičík, 2006).

Žádná strategie není dogma. Pokud se v průběhu uskutečňování strategie vyskytnou nové možnosti nebo nové směry rozvoje, není problémem vybrané dříve ve strategii předkládané nástroje nepoužít a orientovat se na nové možnosti. Každá strategie by měla být po určité době vystavena kritickému zhodnocení a měla by být aktualizována (Perlín, 2002).

I přes celou řadu obtíží při procesu zpracování strategií není nutné na strategické plánování zanevřít a nezabývat se možnostmi dlouhodobého sociálněekonomického

rozvoje území. Regiony, které mají vytvořeny strategie a které jsou připraveny na budoucí možnosti rozvoje, budou schopny této nabídky lépe využít. Naopak regiony, které zatím rezignovaly na přípravu koncepčních dokumentů, budou mít potíže s využitím nabídek, které předpokládají vypracování strategických plánů. Pokud má být strategické plánování opravdu užitečné, musí být nedílnou součástí rozhodovacího procesu, a nikoliv jen dokumentem a přídatkem k procesu řízení. Hlavním cílem strategického plánování tedy umožnit danému managementu, aby dělal taková rozhodnutí, které ovlivní instituci (obci) v dlouhém období, pro které je signifikantní riziko a nejistota (Denning, 1989), (Perlín, 2002).

V další části literární rešerše se bude autorka věnovat vybraným strategickým dokumentům, jimiž obvykle disponují venkovské obce v České republice.

2.6. Rozvojové dokumenty pořizované na úrovni obcí

. Prosperita každé obce závisí na schopnosti místních zastupitelstev. Koncepční dokumenty usnadňují analyzovat problémy a rozhodovat se v delším časovém horizontu. Zákon č. 128/ 2000 Sb., o obcích ukládá obcím úkol pečovat a vytvářet podmínky pro rozvoj sociální péče a uspokojovat potřeby občanů. Zákon uvádí ve výčtu samostatných působností obce schvalování programu rozvoje obce. Program rozvoje obce nemá ani závazný obsah, ani definovaný vztah k územnímu plánu. Tvorba strategických dokumentů byla v mnoha případech vyvolána možností čerpání finančních prostředků z fondů České republiky a Evropské unie. Hlavním impulsem pro zpracovávání strategických dokumentů byl nepochybně dotační titul Program obnovy vesnice. Ve venkovských obcích je tedy obvykle pořizován rozvojový dokument Místní program obnovy vesnice, který je upraven vládním dokumentem „Programem obnovy venkova“. Místní program obnovy vesnice se liší od programu rozvoje obce v následujících třech bodech:

1. Místní POV má definovaný obsah a minimální období, pro které musí být koncipován
2. Místní POV má vymezený vztah k územnímu plánu
3. Pořízení a schválení místního POV je předpokladem a podmínkou zapojení obce do „Programu obnovy venkova“ a čerpání jeho účelových dotací

Mezi základní dokumenty, které si obce pořizují, je řazen dále územní plán a regulační plán. Obsah jednotlivých dokumentů, způsob jejich pořízení a závaznost upravuje zákon

č. 50/ 1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Vyhláška MMR č. 135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci dále zpodrobňuje dokumenty (Pápol, Pavlas a kol., 2006), (Kašparová a kol., 2005).

Malé obce často neplní své základní funkce a je tak pro ně obtížné zajistit určitou úroveň poskytovaných veřejných statků a služeb. Velikost obce hraje důležitou roli při zajišťování alokační efektivity poskytovaných veřejných statků a služeb, neboť v rámci většího uskupení je možné dosáhnout úspor z rozsahu a zvýšit profesionalitu managementu obce. Zejména malé obce se proto sdružují do svazků obcí, čímž využijí pro některé aktivity výhody spolupráce, přitom uhájí svou samostatnost. Sdružení obcí společně zpracuje strategický rozvojový dokument. Tyto strategie mikroregionů rovněž nemají ani legislativně určenou formu, ani obsah (Hrabalová, 2004), (Kašparová a kol., 2005).

V následující části literární rešerši se autorka bude zabývat konkrétněji programem rozvoje obce, místním POV a okrajově rovněž strategií rozvoje mikroregionu a územní plánovací dokumentací.

2.6.1. Program rozvoje obce

Program rozvoje obce bývá rovněž nazýván strategickým plánem rozvoje obce. Tento rozvojový dokument vymezuje základní priority rozvoje obce a definuje cíle a jednotlivá opatření směřující k jejich naplnění. Tyto aktivity se dějí proto, aby omezené zdroje byly využity co nejefektivněji. Základní idea rozvoje obce tkví ve vytvoření kvalitního prostředí pro obyvatele obce. Existence komplexně zpracovaného programu rozvoje obce je spíše doménou větších obcí. Menší obce obvykle integrují své rozvojové představy ve strategiích rozvoje svazků obcí, jejichž jsou členy. Vlastní rozvojová strategie je natolik zásadní rozvojový předpoklad, že by si ji měly vytvořit všechny obce. Ačkoliv územní samospráva vytváří a užívá rozvojové strategie, jejich reálná aplikace má stále velké rezervy (Holeček a kol., 2009), (Hrabalová, 2004).

Program rozvoje obce je psaný strategický plán, který obci slouží jako dlouhodobé (tří-až pětileté) vodítko, jehož výsledkem je zodpovězení následujících základních otázek:

- proč obec (organizace) existuje
- co dělá
- kam by měla směřovat

- jak se tam dostane (Török, 1997).

Program rozvoje obce pomáhá obcím hledat optimální cestu k řešení stávajících hospodářských, demografických a dalších problémů. Z právního hlediska nemá tento dokument charakter obecně závazného předpisu. Obsah programu není stanoven závazným předpisem (doporučený obsah Programu rozvoje obce viz Příloha 12.5.2.). Ani metodiku zpracování, ani obsahový standard tohoto dokumentu zákon neurčuje. Při plánování rozvoje obce nelze opomenout spolupracovat s veřejností a zajistit si finanční prostředky na rozvojové záměry. Program rozvoj obce musí vycházet z daného kulturního kontextu a lidských zdrojů (Kašparová a kol., 2005), (Šašek, 2010).

V českých podmínkách není ojedinělé, že obec nedisponuje rozvojovým programem, a přesto připravuje projekty k financování z obecního rozpočtu nebo evropských či národních fondů. Narychlo sepsaný programový dokument (nebo něco, co se mu bude podobat) pak má vytvořit dojem o existenci municipální koncepce. Dochází zde takto k popírání veškerých principů regionální politiky. Řízení rozvoje obce tímto způsobem je nevhodné a ve finále je pro obec často zničující, neboť vede k realizaci ad hoc projektů, které mohou mít velmi nízký pozitivní efekt a naopak mohou obec značně zatížit například neadekvátními provozními náklady, nevyužitou kapacitou, neprovázaností s ostatními aktivitami obce apod. (<http://www.rozvojobci.cz/>).

Význam programu rozvoje obce spočívá zejména v následujícím:

- shromažďuje všechny základní informace o obci, které obvykle bývají uloženy na různých místech úřadu
- poskytuje větší průhlednost rozdělení finančních zdrojů a jejich využití pro rozvoj obce
- je významnou koncepční oporou pro čerpání finančních prostředků z domácích dotačních zdrojů a ze zdrojů Evropské unie
- pomáhá organizovat změny ve společnosti
- řeší problémy dlouhodobě a komplexně
- minimalizuje hrozby a zároveň maximalizuje příležitosti obce
- definuje prioritní oblasti a cíle rozvoje
- pomáhá dosažení konsensu o budoucím vývoji obce mezi jednotlivými zájmovými skupinami prostřednictvím jejich zapojení do procesu
- vytváří prostor pro vznik veřejno-soukromého partnerství

- pomáhá překonat přirozený odpor ke změnám, (Hrabalová, 2004), (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999), (<http://www.rozvojobci.cz/>).

Program rozvoje obce by měl sloužit rovněž jako klíčový podklad pro:

- zpracování konkrétních investičních záměrů realizovaných v obci
- sestavování obecního rozpočtu
- vytvoření nebo aktualizaci územního plánu obce
- posuzování regionálních plánů a programů z pohledu obce
- sestavení strategie rozvoje mikroregionů (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

Absence strategického dokumentu je bariérou pro koordinovaný rozvoj území a pro tvorbu projektů. Bez strategického dokumentu se mnohem obtížněji hledá konsenzus sdružených obcí nad rozvojovými prioritami území. V řadě případů je absence strategického dokumentu bariérou i pro financování projektů z dotačních zdrojů (mj. je-li jeho zpracování podmínkou pro získání podpory). V publikaci *Dotační možnosti pro obce (MAS Opavsko, Národní síť MAS ČR, 2009)* je uveden přehled zdrojů podle předmětu dotace a rovněž podle typu žadatele (Pápol, Pavlas a kol., 2006).

Pořízením programu rozvoje získá obec dokument, který ukazuje skryté zdroje a možnosti, jež by měly být využity pro její rozkvět. Drtivě většině malých obcí ani takto zjištěné prostředky nijak markantně příjmy nezvýší. V každém případě však umožní volenému managementu zvolit takovou strategii, která přispěje k celkovému zkvalitnění života v obci. Strategický plán tak napomáhá přeměňovat sny na skutečnost (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999), (Török, 1997).

2.6.2. Program obnovy venkova

2.6.2.1. Vývoj Programu obnovy venkova v České republice

Potřeba připravit program pro vysidlující se venkov prostupně narůstala již v 80. letech a jejím odrazem v Evropě bylo postupné zavádění vládních podpůrných programů. Nejdále se dostali při této stimulaci v Rakousku a Německu, kde vznikla myšlenka programu obnovy venkova. Idea programu tkví v pomoci upadajícímu nebo stagnujícímu venkovu, nalézt znovu ztracenou identitu, obnovit a rozvíjet společenský život, nalézt nové pracovní příležitosti, zvýšit úroveň vybavenosti a též udržet a rozvíjet ekologické a estetické hodnoty venkova (Perlín a kol., 1993).

Na základě dlouholetých problémů s postupnou degradací kulturních, sociálních a ekonomických aktivit ve venkovském prostoru formulovaly některé evropské země relativně komplexní program, který se zaměřuje na obnovu vesnic a venkova. Program obnovy venkova je založen na vědomí svébytných hodnot venkova a na nezbytnosti jeho zdravého a komplexního vývoje v rámci udržitelného rozvoje společnosti a rovněž v celkovém kontextu regionální politiky České republiky a Evropské unie (<http://pov-jc.isu.cz/>), (Kubeš, Perlín, 1998).

Vláda České republiky přijala v roce 1991 Program obnovy vesnice. V roce 1993 byl registrován Spolek pro obnovu venkova. Tento Spolek vznikl jako reakce na nečinnost vlády tlakem ze spodu – od starostů, kteří se k realizaci Programu obnovy vesnice přihlásili a od odborníků, kteří porozuměli jeho smyslu. Spolek si realizaci programu vytkl jako svůj hlavní cíl, začal ho vysvětlovat široké veřejnosti a lobovat za jeho finanční zajištění. Výsledkem iniciativy těchto patriotů venkova bylo to, že Parlamentem České republiky v roce 1994 vymezil první finanční prostředky pro Program obnovy vesnice. Tento program se stal tak prvním koncepčně financovaným dokumentem programového financování po roce 1989. Program obnovy vesnice se rychle a spontánně rozšířil po celé zemi. Jeho základními prvky byly „Místní program obnovy vesnice“, „místní pracovní skupina“ a územní plán. V roce 1998 byl program přejmenován na „Program obnovy venkova“ (dále jen POV) a byl rovněž doplněn o podporu mikroregionů, činnost spolků na lokální úrovni a o podporu podnikatelů. V roce 2003 byl POV svým převažujícím dílem, delegován i se státními finančními prostředky na jednotlivé kraje. Název programu tedy zní Program obnovy venkova Jihočeského kraje. Vyšší územně samosprávné celky tak do obsahu POV, dle uvážení krajských zastupitelů, komponují priority kraje. Tento program výrazně napomohl k úspěšnosti programu SAPARD a položil základy pro uplatňování programů, které jsou realizovány metodou LEADER. Věcně na program navazuje současný Program rozvoje venkova v gesci Ministerstva zemědělství. Návaznost je zde zejména v ose III., určené pro obce a nezemědělské podnikání a v ose IV., zaměřené na již zmíněný LEADER (<http://www.dvs.cz/>), (Hošek, Šulmanová, Svojtková, 2007), (Majerová a kol., 2006).

Program obnovy venkova nesl, jak již bylo výše zmíněno, ve svých počátcích název Program obnovy vesnice, protože chtěl akcentovat právě roli vesnice (obce). Dotace byly již zpočátku nastaveny tak, že bez územně plánovací podkladů a dokumentace; místního rozvojového programu a přihlášení se k celostátnímu programu

nemohly být uděleny finanční prostředky. Byl zde totiž sledován záměr, aby obce měly zpracovanou vlastní vizi komplexního rozvoje. Důležitou součástí začátků Programu obnovy venkova byla rovněž spolupráce se státní správou. Okresní úřady přijímali a evidovali přihlášky obcí do Programu. Rolí okresních úřadů bylo rovněž napomáhat obcím při přípravě a obnově a uskutečňování integrovaných projektů venkovských mikroregionů. Po zrušení okresních úřadů tuto roli převzali úřady obcí s rozšířenou působností. Vymizel rovněž pojem obec přihlášená do Programu obnovy venkova, což v minulosti představovalo určitý standard její koncepční každodenní práce (<http://www.dvs.cz/>).

2.6.2.2. Role Programu obnovy venkova

Předmětem Programu obnovy venkova je příprava a realizace programů obnovy vesnic, integrovaných projektů venkovských mikroregionů a osvětová, poradenská a vzdělávací činnost. Program se člení na:

OPATŘENÍ 1: DOTACE NA AKCE PROGRAMŮ OBNOVY VENKOVA

Dotační titul 1: Obnova, údržba a výstavba venkovské zástavby a občanské vybavenosti

Dotační titul 2: Komplexní úprava veřejných prostranství

Dotační titul 3: Obnova, údržba a zřizování veřejné zeleně

Dotační titul 4: Oprava, rekonstrukce a výstavba místních komunikací, chodníků, veřejného osvětlení, cyklistických a pěších stezek

OPATŘENÍ 2: DOTACE NA PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ A PORADENSTVÍ

Dotační titul 6: Projekty na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice

OPATŘENÍ 3: DOTACE NA ZPRACOVÁNÍ INTEGROVANÝCH PROJEKTŮ VENKOVSKÝCH MIKROREGIONŮ

Dotační titul 7: Integrované projekty venkovských mikroregionů

OPATŘENÍ 4: DOTACE ÚROKŮ Z ÚVĚŘŮ

Dotační titul 8: Dotace úroků z úvěrů na projekty k rozvoji infrastruktury (<http://pov-jc.isu.cz/>).

Dotace poskytnuté v POV ve většině případů nejsou veřejnou podporou, neboť nesplňují některé její znaky. Výjimku zde představují dotace poskytnuté v opatření 4. na

financování úroků z úvěru pro předfinancování projektů cizích subjektů spolufinancovaných z Programu rozvoje venkova ČR, které jsou vedeny v režimu zakládajícím veřejnou podporu (v režimu "de minimis"). Předpokládaná celková alokace finančních prostředků na Program z rozpočtu Jihočeského kraje pro rok 2012 činí 85. 000 000,- Kč. Výše podpory je 30 – 70 % uznatelných nákladů v závislosti na typu dotačního titulu a žadateli. Způsobilý žadatel je obec; mikroregion v právní formě svazku obcí nebo ve formě zájmového sdružení právnických osob; obec, je-li nositelem regionálního projektu pro více obcí. Žádost předloží žadatel na příslušný úřad obce s rozšířenou působností. Více informací o vztahu programu k veřejné podpoře, harmonogramu přípravy a realizace, okruhu oprávněných žadatelů, konkrétních podmínek pro poskytnutí dotace a druhy nákladů, které lze či nelze z prostředků programu hradit apod. je k nalezení v Pravidlech Programu obnovy venkova Jihočeského kraje (<http://pov-jc.isu.cz/>), (Mas Opavsko, Národní síť MAS ČR, 2009).

POV zásadně předpokládá participaci obyvatel, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce. Obnova musí být v souladu s místními tradicemi a je zaměřena na hospodářský rozvoj obcí, regionů, svazků obcí, stavební obnovu obytných a hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu (<http://pov-jc.isu.cz/>).

Cíl Programu obnovy venkova lze formulovat následovně: Vytvořit organizační a ekonomické podmínky k podnícení a k podpoře venkovanů a samospráv venkovských obcí k tomu, aby se vlastními silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny a rozvoj ekologicky nezávadného hospodářství. Cílem je podnítit zpracování, aktualizaci a realizaci rozvojových programů zejména malých obcí sdružených v mikroregionálních uskupeních působících na území Jihočeského kraje. Jmenovité cíle jsou uvedeny v Pravidlech Programu obnovy venkova Jihočeského kraje (<http://pov-jc.isu.cz/>), (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).

POV sleduje na úrovni jednotlivých obcí či mikroregionů tyto oblasti:

- Podpora účasti obyvatelstva v rozvojových aktivitách obce
- Podpora rozvoje duchovního rozměru obnovy obce
- Rozvoj podnikání ve venkovských regionech
- Vlastní stavební obnovu obce
- Péči o krajinu (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).

Program obnovy venkova se na celostátní úrovni soustředí především na podporu osvěty, vzdělávání a poradenství v oblasti obnovy obce a rozvoje venkova. Jde tedy všeobecně o zvyšování kulturního a sociálního kapitálu. POV se zde opírá o:

- Svaz měst a obcí ČR a jeho Komoru obcí
- Spolek pro obnovu venkova
- Soutěž Vesnice roku a přehlídka Stavba pro venkov
- Školy obnovy venkova (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).

2.6.2.3. Místní Program obnovy venkova

Vládní dokument POV vytyčuje jako hlavní cíl podporu obyvatel venkova a samospráv venkovských obcí vytvořením organizačních a ekonomických podmínek pro obnovu venkovského prostoru a rozvoj zdravého životního prostředí, zachování a rozvíjení kulturních a přírodních hodnot venkova. Pro dosažení tohoto cíle je definováno několik základních okruhů priorit, které by dokumenty - místní programy obcí měli naplňovat:

1. udržení, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti obyvatel
2. rozvíjení partnerských vztahů
3. rozvoj hospodářství, podnikání, služeb, cestovního ruchu atd.
4. zachování a obnova vlastního obrazu obcí, specifického rázu venkovské zástavby, kulturních památek
5. úprava veřejných prostorů a staveb, zlepšení občanské vybavenosti a technické infrastruktury
6. udržení, obnova a účelné využití produkčního potenciálu okolní zemědělsky využívané krajiny v návaznosti na optimální organizaci a využití pozemků při zachování a rozvíjení jejich hodnoty
7. převzetí spoluodpovědnosti za udržování a rozvoj venkovského prostoru (Kašparová a kol., 2005)

Místní POV obec vytváří nejméně pro jedno volební období. Obec musí disponovat schváleným územním plánem, případně mít projednanou urbanistickou studii, tak aby prokázala jasnou koncepci rozvoje pro delší časový horizont. Další

podmínkou účasti obce v POV je vytvoření pracovní skupiny pro obnovu vesnice. Skupina se optimálně skládá ze zástupců samosprávy, občanských sdružení, spolků, zemědělských družstev a místních občanů. Skupina by neměla být ustanovena pouze formálně. Role skupiny nekončí přípravou místního programu, ale je významně činná při samotném uskutečňování programu (Kašparová a kol., 2005).

Místní POV je založen na dlouhodobé participaci obyvatel při realizaci akcí POV. Obec si napřed sama ve spolupráci s odborníky musí formulovat cíle svého dalšího rozvoje a o těchto cílech musí následně přesvědčit obyvatele obce. Vesničané, kteří v obci žijí, znají problémy svého každodenního života, jsou také schopni vytvořit místní program. Hlavní motto programu lze vystihnout „Pomož si a bude Ti pomoženo“ (obsah místního POV viz Příloha 12.5.3.) (Kubeš, Perlín, 1998), (Perlín a kol., 1993).

Kromě místního POV si některé obce s nástupem nového zastupitelstva formulují krátkodobé a střednědobé programy rozvoje obce. Tyto programy mnohdy navazují na původní volební programy jednotlivých kandidátů a stran. Krátkodobé a střednědobé programy rozvoje obce jsou zaměřeny na řešení dílčích problémů obce nebo jejích částí. (Kubeš, Perlín, 1998).

2.6.3. Strategie rozvoje mikroregionů

Hledání strategických postupů, které by malé obce mohly využít v rámci svého rozvoje, je značně problematické a dosti závislé na iniciativě a obětavosti voleného managementu, zejména starostů obcí. Je zde třeba zdůraznit, že úspěšný rozkvět celé země je podmíněn rozkvětem všech obcí, a tudíž i těch malých, v nichž se projevuje naléhavá nutnost jejich seskupování do svazku obcí. Tuto činnost stimulovalo rovněž Ministerstvo pro místní rozvoj vyhlášením dotačních pravidel, která umožňují získat další finanční zdroje z Programu obnovy venkova (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

Strategie mikroregionu (program rozvoje mikroregionu) je koncipována obdobně jako ostatní strategie rozvoje. Strategie mikroregionu je dokument střednědobé až dlouhodobého charakteru. Program koordinuje veřejné a soukromé činnosti ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru daného území. Tento dokument představuje jednotný názor členských subjektů na možnosti a předpoklady jejich rozvoje. Existence programu rozvoje mikroregionu je primární podmínkou reálného řízení a koordinace rozvoje území mikroregionu (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

Mezi základní funkce programu rozvoje mikroregionu náleží:

- definice společných zájmů mikroregionu i jeho dílčích částí
- optimalizace územně-technických a sociálně–ekonomických podmínek pro rozvoj bydlení a podnikání v mikroregionu
- koordinace vynakládání veřejných investic z hlediska územního a funkčního
- koordinace rozdělování veřejných výdajů v zájmu stability mikroregionu
- definice dlouhodobých záměrů hospodářské a sociální politiky mikroregionu
- u místních obyvatel a podnikatelů posílit vědomí sounáležitosti k mikroregionu a odpovědnosti za jeho rozvoj (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

2.6.4. Územně plánovací dokumentace obce

Základními nástroji územního plánování obce jsou územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace nebo územní rozhodnutí. Územní plán představuje základní dokument územního rozvoje obce a musí být v souladu s nadřazeným územním plánem velkého územního celku. Z územního plánu vycházejí regulativy, které se vyhláší formou obecně závazné vyhlášky. Cílem územního plánu obce je řešit potřeby správního území obce jako například:

- dopravní problémy
- technické vybavení obce
- rozvoj bydlení
- zastavitelná území obce a jejich podmínky funkčního využití
- veřejně prospěšné stavby s možností vyvlastnění pozemků ve veřejném zájmu pro jejich realizaci apod. (Černohorský a kol., 2002), (Kubeš, Perlín, 1998).

Územní plán se na základě výše uvedeného zabývá základními rozvojovými předpoklady sídelního útvaru, navrhuje organizaci a využití území. Pro jednotlivé činnosti stanovuje jak v grafické, tak v textové části omezující regulativy využití území. Územní plán (dále jen ÚP) stanovuje nároky na využití ploch, řeší rozvoj zastavěného i okolního území. ÚP přebírá a případně doplňuje lokální územní systém ekologické stability. V grafické části se vymezuje urbanistický rozvoj daného sídla a graficky znázornitelné regulativy výstavy. V jednotlivých výkresech se tak navrhuje řešení dopravy, technického vybavení, širších infrastrukturálních vztahů, etapizace a umístění

veřejně prospěšných staveb, požadavky na zábor půdního fondu a lokální územní systém ekologické stability atd. (Kubeš, Perlín, 1998).

Územní plán poskytuje občanům a investorům záruku, že se budou stanovené hodnoty a řešení území obce chránit a respektovat, a že nepřípustné činnosti a zásahy budou naopak vyloučeny. Plán je spolehlivým podkladem pro veřejné a soukromé investice v území obce. ÚP umožňuje prosazovat užitečné záměry. Řešení územního plánu rozvoje obce vždy představuje určitý konsensus ve vztahu k strategickému plánování (Černohorský a kol., 2002).

2.7. Rozvoj malých obcí (do 1. 000 obyvatel)

Sídelní struktura je v České republice extrémně rozdrobená. Po roce 1990 došlo v ČR k dezintegračním procesům. Osamostatnily se zejména malé obce (do 1.000 obyvatel). Existuje zde výrazný podíl těchto malých obcí na rozsahu spravovaného území (téměř 80 % všech obcí v ČR). Přesto i malé obce musí zajišťovat alespoň minimální rozsah veřejné správy. V těchto malých obcích je často velmi obtížné profesionálně zajistit personální výkon veřejné správy a formální procedury, které vyžaduje zákon o obcích. Zákon o obecním zřízení č. 128/ 2000 Sb. stanovuje stejné podmínky pro výkon samosprávy pro všechny obce (Pápol, Pavlas a kol., 2006), (Perlín, 2005).

Velmi malé obce při zajišťování některých činností spolupracují s ostatními obcemi. Naprostá většina obcí spolupracuje v rámci tzv. dobrovolného svazku obcí. Možnosti spolupráce jsou od počátku obnovy samosprávy ukotveny v zákoně o obcích. Vůle malých obcí spolupracovat je velmi vysoká, přestože obce vzájemně i ve svazku soutěží o omezený objem prostředků na rozvoj (Program obnovy vesnice, krajské dotační tituly apod.). Rovněž vysoká je vůle obcí zachovat dosavadní rozsah samosprávy a nepřipustit tak sloučení obcí nebo jakékoliv předání části samosprávných kompetencí na jiné orgány. Tento zdánlivý paradox lze objasnit násilnou a necitlivou integrací obcí v 70. a 80. letech minulého století a v tehdejší způsobu financování obcí. Na jedné straně tak existuje problém dezintegrace obcí, nízké kvality výkonu veřejné správy, problém neefektivního hospodaření s veřejnými prostředky, problém nízké profesní kvality výkonu veřejné správy a na straně druhé je zde silná vůle samostatné existence obcí a silný pocit hrdosti na vlastní samosprávu (Perlín, 2005).

Možnosti rozvoje spolupráce malých obcí jsou předurčeny celou řadou faktorů. Mezi vnější faktory lze zařadit malou populační velikost obcí a velmi malý objem finančních prostředků, které mohou obce použít na vlastní rozvoj. Mezi vnitřní faktory rozvoje spolupráce patří nízká kvalita výkonu veřejné správy a neznalost právního prostředí. Malé obce jsou stále zaměřeny především na odstraňování deficitu vybavenosti obcí a svoje omezené investiční prostředky orientují na dobudování sítí technické infrastruktury a opravy a rekonstrukce místních komunikací. Podpora pro vznik příznivého podnikatelského klimatu v obcích je omezena jednak legislativními podmínkami a dále omezenými organizačními schopnostmi (Perlín, 2005).

Řešitelský tým pod vedením R. Perlína se v rámci grantového projektu Rozvoj venkovských oblastí zaměřil na hledání možností rozvoje malých obcí. Z hlavních závěrů, ke kterým řešitelský tým dospěl, lze uvést následující:

- Forma zpracování strategických dokumentů nevede k efektivnímu využití. Starostové obcí nemají zájem nebo chuť sledovat podrobné údaje, které stejně z empirie vědí. Starostové nemají dostatek motivace k tomu, aby se orientovali při usměrňování územního rozvoje v zpravidla obecných a nekonkrétních strategických dokumentech.
- Strategické dokumenty svazku obcí nejsou starostům malých obcí známy. Při každodenním rozhodování o budoucím funkčním nebo prostorovém využití území starostové tyto dokumenty nevyužívají.
- V malých obcích většinou není dostatečný lidský nebo ekonomický kapitál k zpracování administraci náročného projektu.
- Forma spolupráce malých obcí v rámci svazků obcí je zcela neúčinná. Spolupráce nevede k aktivizaci nebo lepšímu rozvoji obcí, neboť jediným cílem spolupráce je snazší dosažení na jednotlivé dotační tituly, a to zpravidla pouze pro vůdčí obec dobrovolného svazku obcí.
- Mezi venkovskými obcemi stále převažuje soutěž o dosti omezené dotační prostředky nad kooperací při efektivním využití sdružených investic do jednoho klíčového rozvojového typu projektu.
- Většina malých obcí investuje prostředky do rekonstrukce nebo oprav stávajícího majetku. Obce tedy řeší především staré dluhy, které však samy o sobě nepřispívají k markantnímu zlepšení životních podmínek na venkově. Obce jen omezeně investují do rozvojových aktivit spojených s rozvojem lidských

zdrojů, rozvojem podnikání nebo dalšími dlouhodobě udržitelnými aktivitami (Majerová a kol., 2006).

Možnosti rozvoje malých obcí v České republice tak leží ve dvou klíčových oblastech. Především se jedná o garantování základních provozních funkcí obcí a efektivní doplnění potřebnou technickou infrastrukturou. Druhou klíčovou oblastí je podpora rozvojových projektů malých obcí. Zde se ukazuje, že malé obce mají dosti omezené schopnosti a možnosti zajišťovat dlouhodobý a programově orientovaný rozvoj. Jednotlivé aktivity jsou i přes vypracované strategické dokumenty nebo rozvojové programy nahodilé, a to zejména dle aktuálních dotačních možností, finančních možností a informovanosti (Perlín, 2005).

3. CÍL A METODIKA

Hlavní cíl:

- Zhodnocení rozvoje vybraných obcí prostřednictvím indikátorové sady ve sledovaném období 2008 – 2010 (obec Nebahovy a obec Vitějovice, okres Prachatice).

Dílčí cíl:

- Sestavení SWOT analýzy pro vybrané obce.
- Sestavení vlastního návrhu doporučení pro vybrané obce.

Hypotéza:

- V rámci srovnání dvou vybraných obcí: Obec disponující vlastním komplexně koncipovaným strategickým dokumentem – Místním programem obnovy vesnice – vykazuje vyšší stupeň rozvoje území v čase.

Metodika:

Diplomová práce je zaměřena na hodnocení rozvoje vybraných dvou obcí, jež jsou obdobného charakteru. Obsahem práce je v teoretické části studium odborné literatury a seriózních internetových zdrojů, které se zabývají problematikou regionálního rozvoje. V praktické části práce je zprvu provedena charakteristika zvolených obcí, dále jsou v práci charakterizovány rozvojové podklady a dokumenty, kterými obce disponují. Zde se autorka obrací především na příslušné obecní úřady, které se tak stávají významnými zdroji potřebných dat a informací. Hodnocení vývoje dvou obcí ve sledovaném období je provedeno pomocí indikátorové metody (Hřebík, Třebický, 2007). Sestavením a zhodnocením vybraných indikátorů je analyzován rozvoj daných obcí po časové období tří let (2008 – 2010). Data pro sestavení indikátorové sady jsou čerpána zejména z Českého statistického úřadu, z výkazů Ministerstva financí ČR - automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS a ÚFIS a dále z interních evidencí dotčených obcí.

V knize Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce jsou uvedeny různé typy indikátorů (indikátory specifické, programové, agregované, titulkové a indikátorové sady). Indikátorové sady se nejvíce využívají pro hodnocení

rozvoje měst a zejména malých obcí. Ve vybrané sadě je k dispozici celkem 15 indikátorů informujících o stavu a vývoji obcí. Jednotlivé indikátory jsou navrženy odborníky z Českého statistického úřadu. Zvolená sada indikátorů reflektuje oblast ekonomickou, sociální, environmentální a též sféru veřejné správy. Je zde snaha zachytit celkový profil obce, který bude komplexní, ale přesto jasně srozumitelný a zároveň maximálně vypovídající. Tato sada ukazatelů rozvoje respektuje následující kritéria: dostupnost potřebných údajů, finanční dosažitelnost dat, reprezentativnost, jasnou srozumitelnost a komparativnost. Zmíněná kritéria jsou de facto ve shodě s nároky na funkční ukazatele, na které poukazuje Moldan ve své publikaci Indikátory udržitelného rozvoje (Hřebík, Třebický, 2007).

Vybraná sada indikátorů klasifikující stav a vývoj municipalit se vyznačuje také tím, že velký počet v ní obsažených ukazatelů se nenalézá v přímé sféře vlivu daných municipalit, tj. obec může ovlivnit vývoj ukazatele jen partikulárně. Schopnost managementu obcí působit na vývoj (ukazatelů) tu bezesporu je a jde ruku v ruce s moderním pojetím fungování obecního úřadu, tedy se zvyšováním kvality života v obci. Tato schopnost managementu se tak následně promítá v předmětném srovnání (Hřebík, Třebický, 2007).

Sadu indikátorů rozvoje pro malé obce, která je metodicky popsána v publikaci Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce, se autorka rozhodla aplikovat ke zhodnocení vývoje obce Nebahovy a obce Vitějovice především z důvodu „přístupnosti, srozumitelnosti a rovněž praktické využitelnosti dat“ (viz Hřebík, Třebický, 2007).

V rámci indikátorů autorka používá jak normativní, tak deskriptivní indikátory. Ve vybraných případech, kdy lze určit reálnou cílovou hodnotu ukazatele, je sledováno směřování, nebo vzdalování se tomuto cíli. Takovýto typ indikátoru je označován jako normativní. Mezi normativní ukazatele lze zařadit indikátor dluhové služby, míru registrované nezaměstnanosti, indikátor čištění odpadních vod a ukazatel třídění komunálního odpadu. Při hodnocení indikátorů rozvoje je dále upotřebeno metody benchmarkingu, neboť některé cílové hodnoty ukazatelů nebylo možno v praxi stanovit (tzv. deskriptivní indikátory). Nedefinovatelná cílová hodnota ukazatele je substituována vzájemnou komparací ukazatelů mezi obcemi. Metoda benchmarkingu je dle mínění autorky dobře aplikovatelná z hlediska toho, že je komparován vývoj obcí, jež jsou srovnatelných charakteristik. Benchmarking je využit jak u deskriptivních, tak i u normativních indikátorů. Při hodnocení rozvoje vybraných obcí jsou některé

indikátory doplněny srovnáním dat na úrovni hodnot obce s rozšířenou působností, kraje nebo České republiky. Dalším možným způsobem hodnocení indikátorů je zaznamenání trendu vývoje indikátorů.

Rozvoj vybraných obcí se autorka snaží testovat rovněž prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření zkoumá současný stav kvality života, respektive vývoj kvality života občanů zvolených dvou obcí. Kvalita života je zde pojímána jako „subjektivní posouzení vlastní životní situace“. V uskutečněném dotazníkovém šetření je tedy respondenty hodnocen soubor dílčích kvalit vybraných stránek života (zejména oblast sociální, ekonomická, správa věcí veřejných a oblast životního prostředí). Dotazníkové šetření je uskutečněno v období od 1.8.2011 do 30.9.2011. Dotazník obsahuje celkem 13 otázek. Vzorek respondentů je určen metodou kvótního výběru. Kvóta zohledňuje vždy velikost obce, strukturu obyvatelstva dle pohlaví a rovněž věkovou strukturu obyvatelstva. Nadefinovaný vzorek respondentů tvoří cca 10 % obyvatel vybrané obce (tj. 35 respondentů v obci Nebahovy a 37 respondentů v obci Vitějovice). Každá věková kategorie je v šetření zastoupena zhruba 10% vzorkem dotazovaných, přičemž věková kategorie 0 – 4 a věková kategorie 5 – 14 není do názorového výzkumu zahrnuta. Věkové kategorie 60 – 64, 65 – 74 a kategorie 75 + jsou sloučeny do jedné věkové kategorie označené 60 +. Každý respondent byl obeznámen se záměrem dotazníkového šetření a hned na samotném počátku měl možnost odmítnout dotazník vyplnit. Žádný respondent nebyl k vyplňování tiskopisu nikterak přemlouván. Návratnost tiskopisů od těch respondentů, kteří souhlasili s vyplněním dotazníku, byla pak téměř 100 %. Před samotným zahájením výzkumu názorů byla srozumitelnost dotazníku vyzkoušena na vzorku respondentů, což se ukázalo jako pozitivní, neboť autorka pak měla ještě možnost formulaci některých otázek více doladit. Dotazníky distribuovala přímo autorka. Všechny odpovědi z dotazníkového šetření jsou srovnány v rámci obou obcí.

Smyslem dotazníkového šetření a indikátorové sady je potvrzení, nebo vyvrácení hypotézy, tedy zda obec Vitějovice, disponující strategickým dokumentem na úrovni obce, opravdu vykazuje vyšší stupeň rozvoje (vyšší než má obec Nebahovy, která nedisponuje strategickým dokumentem na úrovni obce), a zda tento vyšší stupeň rozvoje pocítují i občané dané obce, tedy jestli mají vyšší stupeň kvality života v souvislosti s obcí. Dále jsou v diplomové práci sestaveny SWOT analýzy pro vybrané obce. Potřebné informace k sestavení SWOT analýzy jsou čerpány z rozvojových

podkladů a dokumentů obcí, z dat Českého statistického úřadu a rovněž z vlastního terénního šetření.

Vlastní přínos k danému tématu spočívá v tom, že na základě provedených analýz a zjištěných informací jsou na závěr práce navržena doporučení pro vybrané dvě obce.

Metody:

- V literární rešerši, charakteristice obcí a rozvojových dokumentů je aplikována metoda deskriptivní a popisná.
- V práci je realizován ve vybraných obcích sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření, které se zabývá současným stavem kvality života, respektive vývojem kvality života občanů zvolených dvou obcí.
- Hodnocení rozvoje obcí v čase (2008 – 2010) je postaveno na základě metody indikátorů. Jsou zde sestaveny, vyhodnoceny a srovnány indikátorové sady.
- SWOT analýza
- Při sestavování návrhu doporučení pro vybrané obce je využito metody syntézy.

4. CHARAKTERISTIKY OBCÍ

4.1. Sociálně geografická poloha

Obec Nebahovy a obec Vitějovice leží v Jihočeském kraji, a to v obvodu obce s rozšířenou působností Prachatice. Obce jsou shodně alokovány do cca 10-ti km od okresního města Prachatice. Řešené obce jsou ve vzdálenosti cca 40-ti km od Českých Budějovic a od Prahy cca 150 km. Obce jsou dopravně dostupné silniční dopravou.

Obec Nebahovy se skládá z 5-ti sídel, která se rozprostírají na celkem 5 katastrálních území o celkové výměře 1627 ha. Celkem v obci Nebahovy je k 31.12.2010 hlášeno 477 obyvatel. Obec Vitějovice je tvořena jen ze 3 sídelních jednotek, které jsou alokovány na 1 katastrálním území o celkové výměře 1181 ha. V obci Vitějovice k 31.12.2010 žije celkem 504 obyvatel. Obec Vitějovice tak v roce 2010 překlenula hranici 500 obyvatel, jež je například podmínkou pro čerpání dotací z Regionálního operačního programu.

4.2. Občanská a technická vybavenost

Vybrané obce jsou zhruba stejně veliké (počet obyvatel), přesto každá nabízí odlišnou míru občanské a technické vybavenosti. Autorka se domnívá, že obě obce v rámci možností kvalitně splňují základní občanskou a technickou vybavenost. Na základě terénního šetření a studia rozvojových dokumentů příslušných obcí autorka vypracovala Tabulku 16. Dosažitelnost služeb pro obec Nebahovy a obec Vitějovice s lokalizováním služby k roku 2011 (viz Příloha 12.5.1.) a Tabulku 17. Stav technické vybavenosti obce Nebahovy a obce Vitějovice k roku 2011 (viz Příloha 12.5.1.). Osnovu tabulky autorka převzala z publikace Venkovský prostor 2. díl: Územní plánování vesnice a krajiny (Sýkora, 1998) a následně modifikovala na řešené území.

V oblasti dosažitelnosti služeb je na tom obec Vitějovice lépe než obec Nebahovy. V obci Vitějovice se ve srovnání s obcí Nebahovy totiž navíc vyskytuje základní škola (první stupeň), domov důchodců, kadeřnictví, nebo například do obce dojíždí ve vybrané dny obvodní lékař. V obci Vitějovice se dále navíc nalézá kostel s hřbitovem. Každou neděli se tak zde konají bohoslužby, zatímco v kapli v obci Nebahovy je bohoslužba pouze jednou za měsíc. Ani jedna z obcí nemá prostory pro služby cestovního ruchu. Cestovní ruch není v řešených obcích rozvinutý. Technicky

lépe vybavená je opět obec Vitějovice, neboť na rozdíl od obce Nebahovy je plynofikovaná a disponuje centrální čističkou odpadních vod.

V obci Nebahovy a obci Vitějovice v rámci zájmových sdružení existuje Sbor dobrovolných hasičů, Fotbalový klub a Sdružení myslivců. V obci Vitějovice je pestřejší kulturní život, neboť se zde pořádá nesrovnatelně více kulturně-společenských akcí jako například bály, plesy, pouťové zábavy, srazy důchodců, maškarní pro děti atd. Fungující kulturní život v obci Vitějovice dokazuje i fakt, že v roce 2010 si místní obyvatelé sami postavili uprostřed návsi pekárnu, kde se pravidelně scházejí a pečou společně tradiční chléb.

5. CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH ROZVOJOVÝCH PODKLADŮ A DOKUMENTŮ

5.1. Charakteristika územního plánu obce Nebahovy

Předkládaná charakteristika územního plánu obce Nebahovy je postavena na podkladech Územního plánu obce Nebahovy (Ťukalová a kol., 2008).

Územní plán obce Nebahovy zpracovala ing. arch. Štěpánka Ťukalová a kolektiv. Pořizovatelem územně plánovací dokumentace byl odbor stavebně správní a regionálního rozvoje při Městském úřadu v Prachaticích. Územně plánovací dokumentace byla schválena zastupitelstvem obce v roce 2008. Do roku 2008 obec Nebahovy nedisponovala ani žádnou jinou územně plánovací dokumentací, ani územně plánovacími podklady, ačkoliv obec byla od roku 2000 přihlášená do Programu obnovy venkova. Územní plán je dosud v původním znění, a tudíž beze změn.

Územní plán se klasicky dělí na textovou a grafickou část. V textové části je obsažen vlastní návrh a dále odůvodnění územního plánu. Grafická část je rozdělena do různých výkresů. Všechny výkresy jsou zhotoveny v měřítku 1: 5 000, kromě výkresu širších vztahů. Územní plán se ve vlastním návrhu zabývá zejména vymezením zastavěného a zastavitelného území, koncepcí rozvoje, urbanistickou koncepcí, koncepcí veřejné infrastruktury, návrhem územního systému ekologické stability, koncepcí uspořádání krajiny, vymezením veřejně prospěšných staveb apod.

Stimulem pro pořízení územního plánu byla potřeba rozšířit plochy pro nízkopodlažní zástavbu, neboť v obci Nebahovy v posledních letech dochází k jejímu výraznému nárůstu (projevy suburbanizace nedalekého okresního města Prachatice). Územní plán napomáhá zajišťovat prostřednictvím dostatečného návrhu zastavitelných ploch stabilitu obce a vytváří tak předpoklady pro nárůst obyvatel. Je zde kladen důraz na vyvážený stav mezi krajinou a návrhem nově zastavitelných ploch. Rozsah nově zastavitelných ploch vychází z požadavků vlastníků pozemků a zastupitelstva. Zastavitelné plochy mají kompaktní tvar, nejsou navrženy nové solitéry ve volné krajině. Vzniklým návrhem zastavitelných ploch nedochází k nadměrnému záboru ZPF (Ťukalová a kol., 2008).

Cílem územního plánu je vytvoření podmínek pro stabilizaci obyvatelstva, především pro bydlení, pro místní pracovní příležitosti a ostatní potřebné funkce

v celém jejich širokém spektru. O plynofikaci se v územním plánu na přání obce neuvažuje. Dokumentace vymezuje veřejně prospěšné stavby (plocha pro vybudování chodníku podél silnice, cyklostezka mezi sídlem Nebahovy a Zdenice, místní komunikace). V souvislosti s výrazným nárůstem zástavby se územní plán zabývá vybudováním nových elektroenergetických zařízení pro zajištění výkonu pro plánovanou výstavbu. Pro ochranu životního prostředí je v dokumentaci navrhována čistírna odpadních vod pro sídla Nebahovy a Zdenice. Dále je například řešeno stanovení ochranného pásma pro vodní zdroje v sídle Nebahovy a Jelemek. Stávající protipovodňová opatření jsou dostačující. Záplavové území se nalézá mimo zastavěné území. Přestože se v obci Nebahovy nevyskytují černé skládky, územní plán definuje plochu pro výhledově plánovaný sběrný dvůr (Ťukalová a kol., 2008).

Obec Nebahovy nedisponuje vlastním komplexně koncipovaným strategickým dokumentem, tudíž zde nedochází k provázanosti územního plánu se strategickým plánem obce. Územní plán obce Nebahovy je v souladu se strategickým plánem rozvoje Dobrovolného svazku obcí (dále jen DSO) Prachaticko a zároveň se zásadami územního rozvoje kraje. Autorka nepovažuje územní plán obce Nebahovy za nikterak „přeurčený“, nebo naopak za „nedostatečně určující“. Územní plán optimálně stanovuje kategorie způsobu zástavby a rovněž limity využití území jsou na přijatelné úrovni. V rámci celé dokumentace je chybně místopisně označeno jedno ze sídel obce (sídlo je v územním plánu označeno pod názvem Lažistka, správný název sídla je Lažišťka).

5.2. Charakteristika územního plánu obce Vitějovice

Uvedená charakteristika územního plánu obce Vitějovice je provedena na podkladech Územního plánu sídelního útvaru Vitějovice (Sedlák a kol., 1998) a zpracované změny č.1 tohoto územního plánu (Sedlák a kol., 2005).

Územní plán sídelního útvaru Vitějovice vyhotovil ing. arch. Jan Sedlák a kolektiv na žádost tehdejšího objednavatele okresního úřadu Prachatice. Územní plán byl schválen zastupitelstvem obce v roce 1998. Do této doby pro řešené území neexistovala žádná jiná územně plánovací dokumentace. V roce 2005 tentýž projekční atelier zpracoval na přání objednavatele obce Vitějovice změnu územního plánu č.1, která byla zastupitelstvem obce schválena v roce 2006. V současné době se zpracovává

další změna územního plánu, která je primárně zaměřená na návrh nových ploch k zastavění (rovněž zde dochází k suburbanizaci nedalekého okresního města Prachatice).

Územní plán se dělí na textovou část, grafickou část a přílohy. V textové části jsou obsaženy základní údaje, samotné řešení územního plánu (př.: vymezení řešeného území; základní předpoklady a podmínky vývoje obce; návrh urbanistické koncepce; návrhy členění území obce včetně limitů využití území a stanovení zátopových území; přehled a charakteristika zastavitelného území; koncepce dopravy, občanského vybavení, technického vybavení a nakládání s odpady; návrh místního ÚSES; vymezení ploch veřejně prospěšných staveb a návrh lhůt aktualizace každé 4 roky) a závazná část ve formě regulativů. Souborné stanovisko je v dokumentaci zohledněno. Vzhledem k rozsáhlosti katastrálního území obce (cca 11,8 km²) jsou v grafickém výstupu v podrobném měřítku znázorněna jen souvisle zastavěná území. Základním měřítkem je měřítko 1: 2 000, širší vztahy jsou zakresleny v měřítku 1: 10 000.

Hlavním důvodem pro pořízení územně plánovací dokumentace byla významná architektonicko urbanistická hodnota obce Vitějovice (prohlášena památkovou zónou), požadavek zapracování nové trasy komunikace a rovněž potřeba dlouhodobější koncepce obce. Tehdejší vůle obce, vyřešit základní otázky jejího budoucího vývoje, lze demonstrovat mimo jiné snahou začlenit se do Programu obnovy venkova (datum přihlášení 1.4.1996). Důvodem pořízení změny č.1 územního plánu je potřeba přehodnotit možnosti rozvoje obce Vitějovice v souvislosti s povodněmi v srpnu 2002 (tato povodeň přesáhla svými parametry povoděň s opakováním 100 let) (Sedlák a kol., 1998), (Sedlák a kol., 2005).

Konkrétně se ve změně č. 1 jedná o posouzení povodňových rizik pro řešené území (např. omezení nové výstavby). Součástí změny č. 1 jsou rovněž navržené nové plochy k zastavění jako náhrada za rozvojové plochy, které jsou v záplavovém území, respektive ohrožené přívalovými vodami, dále pak vytvoření podmínek pro realizaci protipovodňových opatření a úprav krajiny apod. V řešeném území nedochází návrhem změny k proměnám základní koncepce původní dokumentace. Dochází pouze k některým korekcím vymezení funkčních ploch, nemající vliv na celkovou koncepci. Změna č. 1 územního plánu obce Vitějovice s sebou přináší i změnu vymezení ÚSES. Plochy pro veřejně prospěšné stavby jsou nově vymezeny (vodovody, kanalizace, plynovody a retenční nádrž) (Sedlák a kol., 1998), (Sedlák a kol., 2005).

Územní plán vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek půdy, vody a ovzduší (Sedlák a kol., 1998), (Sedlák a kol., 2005).

Dle mínění autorky nedochází v územním plánu obce Vitějovice k „přeurčenosti“ takového charakteru, aby znemožnila obyvatelům a investorům zrealizovat jejich stavební záměry. Územní plán zároveň zabraňuje nežádoucímu charakteru zástavby, tj. optimálně stanovuje kategorie způsobů zástavby. Územní plán v citlivé míře stanovuje limity využití území a přijatelné regulativy zástavby. Územní plán obce je v souladu s Místním POV obce Vitějovice a s aktuálními zásadami územního rozvoje kraje.

5.3. Charakteristika Místního programu obnovy venkova (obec Nebahovy)

Obec Nebahovy de facto nedisponuje a dosud nikdy nedisponovala skutečným komplexně koncipovaným dokumentem Místním programem obnovy venkova, i když je od roku 2000 přihlášená do Programu obnovy venkova. Obec se samostatně neuchází o finanční prostředky z POV, leč žádá jako člen sdružení Dobrovolného svazku obcí Prachaticko, výjimečně v rámci Mikroregionu Staroprachaticko viz Tabulka 1. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Nebahovy jako člen sdružení (2008 -2010) .

Jednou z podmínek udělení účelových finančních prostředků POV je povinnost obce mít zpracovaný a zastupitelstvem schválený Místní POV. Z tohoto důvodu byla, dle slov pana Františka Mráze, starosty obce Nebahovy, obec Nebahovy „papírově nucena“ vytvořit jakýsi rozvojový dokument, i když se sama za sebe o finanční podporu neuchází. Tehdejší starosta obce tak sepsal akce, na kterých se při prvním povolebním zasedání shodlo zastupitelstvo, a podmínka existence dokumentace byla oficiálně splněna. Takto sepsaný dokument má v případě obce Nebahovy jediný účel - budit dojem existence koncepce rozvoje na úrovni obce.

Projekty, na které obec prostřednictvím svazku žádá účelové dotace v rámci POV JK, jsou vytipovány ve strategickém dokumentu DSO Prachaticko. Na tvorbě komplexně koncipované strategie svazku se obec Nebahovy podílela a nadefinovala si do tohoto strategického dokumentu své plánované záměry.

Tabulka 1. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Nebahovy jako člen sdružení (2008 -2010)

ROK 2008

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
7	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Obnova veřejné infrastruktury na Prachaticku	1. 000 000	380. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2009

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
6	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Informační centrum DSO Prachaticko	98. 000	0	NE
6	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Informační centrum DSO Prachaticko	98. 000	84. 000	ANO
6	Nebahovy	Prachatice	Mikroregion Staroprachaticko	Neuvedeno	Neuvedeno	0	NE
6	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Neuvedeno	Neuvedeno	0	NE
7	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Zvýšení atraktivity regionu Prachaticka	1. 000 000	0	NE
7	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Zvýšení atraktivity regionu Prachaticka	1. 000 000	0	NE
7	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Zvýšení atraktivity regionu Prachaticka	1. 000 000	715. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2010

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
7	Nebahovy	Prachatice	DSO	Integrovaný	930. 000	651. 000	ANO

			Prachaticko	projekt obcí DSO Prachaticko			
7	Nebahovy	Prachatice	DSO Prachaticko	Informační centrum DSO Prachaticko, etapa 2010	70. 000	49. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

Tabulka 2. Vliv dotací na příjmy obce Nebahovy (2008 -2010)

Rok	Dotace z POV JK v Kč (žadatel obec Nebahovy, nikoliv jako člen sdružení)	Celkově přijaté dotace obce v Kč	Celkové příjmy obce v Kč	Podíl dotace z POV JK na celkových dotacích obce v %	Podíl celkových dotací na celkových příjmech obce v %	Podíl dotace POV JK na celkových příjmech obce v %
2008	0	439 780	4 755 750	0	9,25	0
2009	0	425 110	7 584 310	0	5,61	0
2010	0	409 120	7 728 260	0	5,29	0

Zdroj: Automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS a ÚFIS,
<http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>; vlastní zpracování

Z Tabulky 2. Vliv dotací na příjmy obce Nebahovy (2008 -2010) je na první pohled zřejmé, že celkové příjmy obce Nebahovy nejsou vystavěny ve sledovaném období na celkově přijatých dotacích obce. Celkově přijaté dotace tvoří jen malou část celkových příjmů obce Nebahovy ve sledovaném horizontu let. Objem celkově přijatých dotací obce Nebahovy je ve sledovaném období relativně konstantní. Obec Nebahovy není na poli dotační politiky aktivní hráč. Tento fakt je primárně zapříčiněn postojem voleného managementu obce, který se domnívá, že pro takto malou obec je velmi riskantní pouštět se do dotačních projektů. Starosta obce Nebahovy se obává administrativní náročnosti projektů a zpětného navrácení potenciálně získaných dotačních prostředků (v případě nedostání závazku). Autorka se domnívá, že obec Nebahovy tímto postojem voleného managementu přichází přinejmenším o objem finančních prostředků, které by do obce mohly plynout z relativně byrokraticky nenáročného POV JK (kdyby obec Nebahovy žádala sama za sebe a nikoliv pouze jako člen sdružení). POV JK totiž „nabízí“ finanční prostředky, prostřednictvím kterých si mohou zejména malé obce relativně snadno zajistit finanční zdroje - například na rekonstrukce a opravy stávajícího majetku obce.

Obec Nebahovy je oficiálně členem Místní akční skupiny Chance in nature – Local action group. Ve sledovaném období 2008 – 2010 obec Nebahovy nepředložila

žádný projekt v rámci Programu rozvoje venkova, Osy IV (viz <http://www.chanceinnature.cz/>). Obec Nebahovy nezvyšuje prostřednictvím Leaderu objem finančních prostředků plynoucích do obce.

5.4. Charakteristika Místního programu obnovy venkova (obec Vitějovice)

Uvedená charakteristika Místního POV obce Vitějovice je provedena na podkladech poskytnutých obecním úřadem, tedy na Místním programu obnovy vesnice Vitějovice (Obecní úřad, 1999) a Místním programu obnovy vesnice – aktualizace záměrů (Študlar, 2010).

Obec Vitějovice disponuje Místním POV od roku 1999, i když se přihlásila do Programu již v roce 1996. Rozvojová dokumentace obce byla v průběhu let aktualizována, naposled v roce 2010. Obec Vitějovice čerpá finanční podporu jak sama za sebe, tak i jako člen Svazku obcí Netolicko.

Místní POV vychází z územního plánu, který byl schválen v roce 1998. Původní rozvojový dokument POV vznikl prostřednictvím mixu expertní a komunitní metody. Aktualizaci dokumentu provádí starosta obce. Místní POV obsahuje textovou a grafickou část. V textové části jsou uvedeny základní údaje o obci a navrhované akce. Součástí rozvojového dokumentu je zevrubný popis jednotlivých akcí, předpokládaný harmonogram a rovněž propočet jednotlivých nákladů. V příloze jsou graficky vyznačeny naplánované akce.

Rozvojový dokument byl vytvořen z důvodu splnění vyžadovaných podmínek Programu obnovy venkova. V dokumentu je hodnocena obec Vitějovice z hlediska aktuálních potřeb oprav a rozvoje základní infrastruktury. Obsaženy jsou rovněž vybrané požadavky obce, firem a místních obyvatel. Dokument je tak zaměřen především na stavební obnovu a údržbu venkovské zástavby, na výstavbu občanské vybavenosti, dále na budování a údržbu zeleně v obci. Místní POV předpokládá participaci obyvatel, občanských spolků a sdružení při obnově své obce. Vše je postaveno na souladu s místními tradicemi. Záměrem Místního POV je vytvořit z obce samosprávný subjekt se solidním životním standardem, kde občané spolurozhodují a přímo se podílí na budoucí tváři obce, udržují a rozvíjejí místní bohaté kulturní a společenské tradice. Místní POV rovněž slouží pro vytipování akcí, na které obec

Vitějovice předkládá žádosti (například v rámci POV JK) (Obecní úřad, 1999), (Študlar, 2010).

V aktualizované verzi dokumentace jsou v přehledné a sumarizované tabulce uvedeny plánované akce a záměry, jež jsou zařazeny do Místního POV. U akcí a záměrů, kde je znám odhad jejich finančních nákladů, je tato hodnota uvedena. Přehled rovněž zachycuje stav akcí a záměrů v daném období. Výčet akcí a záměrů je členěn do následujících okruhů: vodovod a kanalizace; veřejné osvětlení; obecní rozhlas; zásobování elektrickou energií; zásobování zemním plynem; vytápění a ohřev TUV v obecních objektech; objekty v majetku obce; doprava a komunikace; protipovodňová opatření; veřejná zeleň, údržba zeleně vč. sečení místních a účelových komunikací; opatření proti erozi, k ochraně a tvorbě životního prostředí; kultura a volný čas; drobná sakrální architektura, pomníky; odpadové hospodářství a poslední okruh nesoucí název POV – dotace úroků z úvěrů. Uvedený sumarizovaný přehled akcí a záměrů je naplánovaný na aktuální volební období (2010 – 2014).

Dle názoru autorky je Místní POV komplexně a především vyváženě sestaven. Uvedený rozvojový dokument rovněž není odtržen od finančních možností obce Vitějovice a je tak dle mínění autorky opravdu řešitelným programem, nikoliv jen oficiálním strategickým dokumentem. Místní POV obce Vitějovice má veškeré předpoklady zkvalitnit život obyvatelů řešené obce. Místní POV rovněž slouží pro vytipování akcí, na které obec Vitějovice bude předkládat žádosti (například v rámci POV JK). Na Tabulce 3. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice (2008 -2010) a Tabulce 4. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice jako člen sdružení (2008 -2010) lze demonstrovat motto POV: „Pomož si a bude Ti pomoheno“. Místní POV každopádně zvyšuje objem finančních prostředků plynoucí do obce viz Tabulka 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010). Na základě terénního šetření autorky lze tvrdit, že rozvojový dokument má širší podporu veřejnosti.

Tabulka 3. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice (2008 -2010)

ROK 2008

DT	Obec	Okres	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
1-4	Vitějovice	Prachatice	Oprava místní komunikace Vitějovice	191. 000	140. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Dům s pečovatelskou službou Vitějovice	77. 000	77. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Nástavba 5 b.j. - Mateřská škola Vitějovice	56. 000	23. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2009

DT	Obec	Okres	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
1-4	Vitějovice	Prachatice	Výměna oken v ZŠ Vitějovice	200. 000	130. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Dům s pečovatelskou službou Vitějovice	61. 000	61. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Nástavba 5 b.j. - Mateřská škola Vitějovice	38. 000	38. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2010

DT	Obec	Okres	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
1-4	Vitějovice	Prachatice	Výměna oken v ZŠ Vitějovice - II.etapa	200. 000	160. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Dotace úroků z úvěru - Dům s pečovatelskou službou	45. 000	45. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	Dotace úroků z úvěru - Nástavba 5 b.j. - Mateřská škola Vitějovice	32. 000	32. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

Tabulka 4. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice jako člen sdružení (2008 -2010)

ROK 2008

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
6	Vitějovice	Prachatice	SO Netolicko	Svazek obcí Netolicko-poradenská činnost	84. 000	60. 000	ANO
7	Vitějovice	Prachatice	SO Netolicko	Informační tabule pro SO Netolicko	346. 500	300. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2009

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
6	Vitějovice	Prachatice	Mikroregion Netolicko	Svazek obcí Netolicko-poradenská činnost	84. 000	50. 000	ANO
7	Vitějovice	Prachatice	Mikroregion Netolicko	Venkovský mobiliář pro obce na Netolicku	630. 000	0	NE
7	Vitějovice	Prachatice	Mikroregion Netolicko	Venkovský mobiliář pro obce na Netolicku	630. 0000	438. 000	ANO
8	Vitějovice	Prachatice	MAS Blanský les-Netolicko o.p.s.	Neuvedeno	Neuvedeno	Neuvedeno	NE

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

ROK 2010

DT	Obec	Okres	Svazek	Název akce	Požadovaná dotace	Přiznaná dotace	Dotace přidělena
6	Vitějovice	Prachatice	SO Netolicko	Svazek obcí Netolicko - poradenská činnost	84. 000	40. 000	ANO
7	Vitějovice	Prachatice	SO Netolicko	Dovybavení dětských hřišť	1. 000 000	700. 000	ANO

Zdroj: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>

Tabulka 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010)

Rok	Dotace z POV JK v Kč (žadatel obec Vitějovice, nikoliv jako člen sdružení)	Celkově přijaté dotace obce v Kč	Celkové příjmy obce v Kč	Podíl dotace z POV JK na celkových dotacích obce v %	Podíl celkových dotací na celkových příjmech obce v %	Podíl dotace POV JK na celkových příjmech obce v %
2008	240 000	2 319 470	8 520 820	10,35	27,22	2,82
2009	229 000	9 212 570	15 075 110	2,49	61,11	1,52
2010	237 000	910 010	6 751 820	26,04	13,48	3,51

Zdroj: Automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS a ÚFIS, <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx>; vlastní zpracování

Autorka se v předkládané Tabulce 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010) snažila primárně podchytit „dotační aktivitu“ samotné obce Vitějovice a následně zdůraznit fakt, že obec Nebahovy se svou „neaktivností“, například sama za sebe žádat o finanční prostředky u relativně administrativně nenáročného Programu obnovy venkova, de facto „připravuje“ o objem finančních prostředků plynoucích do obce (viz Tabulka 2. Vliv dotací na příjmy obce Nebahovy (2008 -2010)). Autorka si je plně vědoma, že nezachycuje efektivnost využití dotace. Z Tabulky 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010) lze vyčíst, že dotace z POV JK, kde byla sama obec Vitějovice žadatelem, má celkem konstantní roční výši ve sledovaném období. Přisun finančních prostředků z POV JK má znatelný vliv, nikoliv však rozhodující vliv, na celkový příjem dotací obce Vitějovice v řešeném období (výjimka v rok 2009). V roce 2009 došlo k prudkému navýšení celkově přijatých dotací obce Vitějovice, což se projevilo ve skokovém nárůstu celkových příjmů dané obce ve sledovaném roce. Tento fakt byl způsoben především tím, že v roce 2009 obec Vitějovice získala neinvestiční dotaci na rekonstrukci povrchů místních komunikací zhruba ve výši 6.000 000,- Kč. Autorka se domnívá, že objem prostředků plynoucích z POV není pro takto malou obec (cca do 500 obyvatel) zanedbatelný. Finanční prostředky z POV každopádně napomáhají obci Vitějovice lépe spravovat její území, konkrétně zajistit „navíc“ finanční prostředky, které může alokovat například na rekonstrukce a opravy stávajícího majetku obce (viz Tabulka 3. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice (2008 -2010)). Autorka si je vědoma, že prostředky získané z POV jsou relativně nízké částky, které ale pro malou obec (cca do 500 obyvatel) mohou hrát nezanedbatelnou roli.

Obec Vitějovice je členem Místní akční skupiny Blanský les – Netolicko, o.p.s. Ve sledovaném období 2008 – 2010 obec Vitějovice dvakrát předložila projekt v rámci Programu rozvoje venkova, Osy IV, z toho jednou (v roce 2009) získala dotaci 327. 807 Kč na projekt s názvem Veřejný rozhlas Vitějovice (viz <http://www.mas-netolice.cz/>). Obec Vitějovice na rozdíl od obce Nebahovy zvyšuje i prostřednictvím Leaderu objem finančních prostředků plynoucích do obce.

5.5. Charakteristika strategického plánu rozvoje Dobrovolného svazku obcí Prachaticko (obec Nebahovy)

Uvedená charakteristika Strategického plánu rozvoje dobrovolného svazku obcí Prachaticko pro období 2005 – 2010 a 2010 - 2015 je provedena na podkladech viz (KP Projekt s.r.o., 2005) a (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010). Podklady byly autorce poskytnuty Městským úřadem v Prachaticích (odbor stavebně správní a regionálního rozvoje).

Dobrovolný svazek obcí Prachaticko se skládá z následujících obcí: Husinec, Chroboly, Ktiš, Nebahovy, Mičovice, Prachatice, Těšovice a Žernovice. Sídlo organizace se nalézá v okresním městě Prachatice. DSO Prachaticko se věnuje strategickému plánování od roku 2004.

Zpracovatelem prvního dokumentu byla externí poradenská firma KP Projekt s.r.o. z Českých Budějovic. V roce 2005 byl dokument schválen zastupitelstvy členských obcí a rovněž členskou schůzí DSO. Tento strategický plán byl do roku 2010 postupně naplňován, ale k jeho systematické aktualizaci nedošlo. Z tohoto důvodu se členské obce svazku rozhodly v roce 2009 tuto dokumentaci aktualizovat a vznikl tak aktuální strategický plán rozvoje DSO. Aktuální strategický plán byl sestaven konkrétně Odborem stavebně správním a regionálního rozvoje Městského úřadu v Prachaticích. Úřad spolupracoval na koncepci s jednotlivými zástupci obcí. Dokument již nebyl zpracován externě, plně vychází ze znalostí, zkušeností a informací osob působících přímo v řešeném území (KP Projekt s.r.o., 2005), (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

Aktuální strategický plán rozvoje DSO Prachaticko na léta 2010 – 2015 věcně navazuje na předchozí plán rozvoje. Ačkoliv je dokument navržen do roku 2015, je podkladem i pro pozdější rozhodování jeho členů, neboť řešení určitých problémů vyžaduje delší časový úsek. Je žádoucí, v již jednou nastaveném trendu rozvoje

kontinuálně navazovat. Rozvojový dokument je spolufinancován Jihočeským krajem v rámci POV JK. Rozvojový plán se skládá z více částí. Dokument obsahuje úvodní slovo, charakteristiku mikroregionu, swot analýzu mikroregionu, strategickou rozvojovou vizi mikroregionu, dále prioritní osy rozvoje a zároveň jejich strategické cíle a opatření. Dále je v plánu rozvoje specifikace navržených opatření a aktivit mikroregionu, zdroje jejich financování a plnění realizace strategického plánu. Rozvojový dokument je vhodně doplněn grafickými výstupy. Tento strategický dokument je jako jediný z analyzovaných rozvojových dokumentů k dispozici na internetových stránkách (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

Strategický plán je zpracován ve vazbě na následující účely:

- odráží potřeby obcí DSO Prachaticko, občanů a podnikatelských i nepodnikatelských subjektů
- stanovuje rozvojové priority DSO, společnou rozvojovou vizi a vyplývající opatření
- obsahuje aktualizacím otevřený seznam možných projektů
- podpůrný dokument k využití zdrojů financování rozvojových projektů
- podklad pro formulaci strategických materiálů obcí (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

Strategický plán DSO Prachaticko na období 2005 – 2010 se stal v mnoha členských obcích inspirací v plánování svého dalšího rozvoje. To však nebyl případ obce Nebahovy, která dosud neformulovala vlastní strategický plán (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

S přihlédnutím k potřebám území mikroregionu a jeho možnostem je stanovena pro budoucí rozvoj společná strategická rozvojová vize: *„Zajištěním vyváženého a trvale udržitelného rozvoje vytvořit malebný, klidný a bezpečný region, s kvalitním životním prostředím, poskytující široké spektrum služeb a volnočasových aktivit pro své občany, ale i turisty.“* Vize vytyčuje základní směr rozvoje území ve formě cílového stavu, kterého má být dosaženo. Základní strategické cíle mikroregionu Prachaticko jsou následující:

1. Dosažení atraktivity regionu pro turisty.
2. Podporou podnikání vytvářet podmínky pro hospodářský růst regionu.

3. Zachovávat kvalitní životního prostředí regionu.
4. Zvýšit životní úroveň a kvalitu života místních obyvatel.

Veškeré dílčí rozvojové aktivity, které autorka vzhledem ke kvantitativnímu rozsahu v práci neuvádí, by měly vést k naplnění opatření, provádějících prioritní osy rozvoje (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

Strategický plán slouží pro vytipování realizace investičních či neinvestičních akcí. Vytipované aktivity, které jsou navrženy ve Strategickém plánu rozvoje DSO Prachaticko, financuje DSO Prachaticko. DSO využívá zejména dotačního titulu POV. Hlavní příjmy sdružení pochází z dotací (od Jihočeského kraje - POV JK), členských příspěvků sdružených obcí a rovněž z finančních prostředků plynoucích od členských obcí (forma spoluúčasti na realizaci projektu) více viz (<http://www.prachatice.cz/dsopt/>). Dobrovolný svazek obcí Prachaticko usiluje o realizaci zejména integrovaných projektů v rámci sdružení viz Tabulka 1. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Nebahovy jako člen sdružení (2008 -2010). Ve sledovaném časovém období 2008 – 2010 byla realizována například akce Obnova veřejné infrastruktury na Prachaticku, akce Zvýšení atraktivity regionu Prachaticka a akce Integrovaný projekt obcí DSO Prachaticko, (Městský úřad Prachatice, odbor stavebně správní a regionálního rozvoje, 2010).

5.6. Charakteristika strategického plánu rozvoje Svazku obcí Netolicko (obec Vitějovice)

Uvedená charakteristika Rozvojové strategie svazku obcí Netolicko je provedena na podkladech viz (BESI a.s., 2004) a (BESI a.s., MAS BLANSKÝ LES - NETOLICKO O. P. S., Pilotní strategie území MAS). Podklady byly autorce poskytnuty firmou BESI a.s.

Svazek obcí Netolicko je zájmovým sdružení následujících jihočeských obcí: Netolice, Babice, Hracholusky, Chvalovice, Lužice, Mahouš, Malovice, Němčice, Olšovice, Vitějovice. Obce jsou si blízké především geografickou polohou, přírodním prostředím, kulturně historickými tradicemi, hospodářskou a demografickou skladbou (BESI a.s., 2004).

Rozvojová strategie svazku obcí Netolicko byla zpracována na objednávku svazku v roce 2004. Zpracovatelem byla společnost BESI a.s. Společnost koordinovala svou činnost s ustanovenou pracovní skupinou, jež se skládala ze starostů, podnikatelů a

dalších odborníků působících na území svazku obcí, ale i na vyšších správních orgánech. Strategie svazku obcí Netolicko je koncipována na časový horizont 2004 – 2006, s možností prodloužení (max. 2010). Ještě nedošlo k vytvoření aktualizace strategie, případně k vytvoření nové verze dokumentu. Většina projektů je již zrealizována. „Neaktuálnost“ strategického dokumentu svazku je patrně pro členské obce hnacím motorem k utváření a aktualizace vlastních komplexně koncipovaných dokumentů (viz příklad obec Vitějovice) (BESI a.s., 2004).

V dokumentu je řešen střednědobý rozvoj území rozkládajícího se v okolí města Netolice. Rozvojový dokument byl v době svého vzniku v návaznosti na programové dokumenty srovnatelného nebo vyššího řádu. V rozvojové strategii svazku obcí Netolicko jsou konkretizovány strategické cíle a rozvojové aktivity mikroregionu ve formě konkrétních opatření a projektů, zároveň s návrhem způsobů financování a implementace. Strategický dokument je dělen na část analytickou, strategickou a na akční plán. V analytické části je obsažena základní charakteristika řešeného území, která je doplněná SWOT analýzou. Ve strategické části je stanovena rozvojová vize svazku obcí, prioritní oblasti, cíle a opatření (v oblastech infrastruktury, zemědělství, cestovního ruchu, zkvalitnění života a životního prostředí v obcích). Vize mikroregionu je definována v rozvojovém dokumentu následovně: *„Oblast v klidném prostředí s množstvím přírodních krás a bohatým kulturním dědictvím, přitažlivé pro krátkodobou rekreaci obyvatel sídelního velkoměsta Jihočeského kraje, ale i turistů a návštěvníků z celé ČR a ciziny. Území přitažlivé pro individuální bytovou výstavbu a výstavbu rekreačních zařízení. Mikroregion orientující se na agroturistiku, zachované životní prostředí a ekologické podnikání. Mikroregion realizující projekty na obnovu a rozvoj obcí, které vytvářejí motivující prostředí pro subjekty z řad podnikatelů, obyvatel a občanských spolků respektující místní kulturu a zvyklosti. Území s dostatečnou dopravní sítí napojenou na hlavní vnitrostátní a evropské dopravní trasy. Mikroregion, který udržuje a chrání esteticky vyváženou a ekologicky stabilní krajinu se všemi podmínkami pro fyzicky a duševně zdravý život obyvatel.“* Cíle jsou obdobně formulovány jako základní strategické cíle u DSO Prachaticko (viz Charakteristika Strategického plánu rozvoje dobrovolného svazku obcí Prachaticko). Z jednotlivých opatření vyplývající návrhy konkrétních projektů (jednak společné rozvojové projekty, jednak rozdělené dle jednotlivých členských obcí svazku), jejich přibližné termíny, předpokládaný rozpočet s navrženým způsobem financování jsou obsahem akčního plánu. Pro financování

projektů je kromě vlastních zdrojů využito dotačních titulů (např. POV JK) (BESI a.s., 2004).

Svazek obcí Netolicko žádá o finanční prostředky - zejména o dotační tituly Jihočeského kraje - POV JK, případně v rámci Programu rozvoje venkova, Osy IV. Další příjmy svazku pocházejí z členských příspěvků sdružených obcí a rovněž z finančních prostředků plynoucích od členských obcí (forma spoluúčasti na realizaci projektu) více viz <http://www.netolice.cz/dokumenty-mikroregionu/d-3592/p1=3416>. Z Tabulky 4. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice jako člen sdružení (2008 -2010) lze konstatovat, že se svazek v průběhu sledovaného období 2008 - 2010 ucházel v rámci POV JK o finanční prostředky, které směřovaly především na poradenskou činnost, dále na pořízení informačních tabulí a dovybavení dětských hřišť.

Strategický dokument Svazku obcí Netolicko byl zpracován ve střednědobém výhledu (tj. cca do roku 2006), nebyl aktualizován a neřešil přípravu na programovací období EU 2007 - 2013. Obdobně neaktuální byly rovněž i strategické dokumenty členských svazků Místní akční skupiny (dále jen MAS) Blanský les – Netolicko, o.p.s. Z důvodu aktualizace stavu strategických dokumentů svazků obcí (SO Netolicko, SO Blanský les a SO Podkletí) a potřeby koncepce na programovací období Evropské unie 2007 – 2013 vznikla v roce 2006 Pilotní strategie území MAS pro období 2007 - 2013. Pilotní strategie území MAS pro období 2007 – 2013 tak kontinuálně navazuje a de facto i nahrazuje například strategii svazku obcí Netolicko. Na zpracování Pilotní strategie území MAS se podíleli členové MAS a poradenská firma BESI a.s. (BESI a.s., MAS BLANSKÝ LES - NETOLICKO O. P. S., Pilotní strategie území MAS).

V Pilotní strategii území se nejprve v analytické části charakterizuje území MAS, dále je zde rozebíráno poslání programu Leader. Na analytickou část navazuje strategická část a katalog projektů dle oblastí. Hlavním jednotícím tématem strategie je: *„Kvalita života ve venkovských oblastech s ohledem na využití kulturních, přírodních a lidských zdrojů regionu.“* Obec Vitějovice promítla do katalogu projektů Pilotní strategii území MAS svou koncepci rozvoje, která je ve shodě s Místním POV. Koncepce rozvoje obce Vitějovice obsažená v Pilotní strategii území MAS se konkrétně zaměřuje například na realizaci protipovodňových opatření, podporu nové výstavby nebo klasicky na zlepšení stavu místních komunikací (BESI a.s., MAS BLANSKÝ LES - NETOLICKO O. P. S., Pilotní strategie území MAS).

MAS získala na realizaci svého Strategického plánu Leader v rámci Programu rozvoje venkova, Osy IV, statut LEADER pro období 2008 – 2013. Obce, neziskové organizace a podnikatelé působící na území MAS mohou žádat dotace na projekty viz (<http://www.mas-netolice.cz/>). Každoročně jsou zveřejňovány celkem 2 výzvy. SO Netolicko ve sledovaném období 2008 – 2010 předložil jeden projekt (Vybavení pro pořádání akcí v SO Netolicko) a získal na něj v rámci první výzvy Leader v roce 2008 dotaci v požadované výši 170. 000 Kč. V rámci sledovaného období 2008 – 2010 obec Vitějovice dvakrát předložila projekt, z toho jednou v rámci druhé výzvy Leader (v roce 2009) získala dotaci 327. 807 Kč na projekt s názvem Veřejný rozhlas Vitějovice. Obec Vitějovice, tedy i prostřednictvím Leaderu zvyšuje objem finančních prostředků plynoucích do obce (Tabulka 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010)) (http://mesta.obce.cz/vismo/vismo/dokumenty2.asp?id_org=18267&id=1027&p1=52), (BESI a.s., MAS BLANSKÝ LES - NETOLICKO O. P. S., Pilotní strategie území MAS).

6. KOMPARACE ROZVOJE VYBRANÝCH OBCÍ

6.1. Sada indikátorů rozvoje

6.1.1. Sestavená sada indikátorů rozvoje

V Tabulce 18. Sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy a Vitějovice (viz Příloha 12.5.1.) je uveden vždy zkrácený kód indikátoru, název samotného indikátoru, stručný popis konkrétního ukazatele, měrná jednotka a frekvence sledování daného ukazatele. Zkrácený kód naznačuje dominantní příslušnost vybraného indikátoru do dané oblasti rozvoje. Některé indikátory jsou zařaditelné do více oblastí rozvoje viz Tabulka 19. Matice indikátorů a oblastí rozvoje (viz Příloha 12.5.1.). Nejvíce indikátorů rozvoje reprezentuje ekonomickou sféru a naopak nejméně ukazatelů obsahuje environmentální oblast. Autorka sledovala vývoj nadefinovaných indikátorů v časovém horizontu let 2008, 2009 a 2010. Analyzované roky vybrala autorka z důvodu aktuálnosti potřebných dat a především proto, aby zde byl dostatečný časový prostor na projev dopadů strategického dokumentu (tzv. Místního programu obnovy vesnice Vitějovice), kterým disponuje (od roku 1999) pouze jedna ze zkoumaných obcí (obec Vitějovice). Cílem analýzy provedené prostřednictvím indikátorové sady je posoudit a následně komparovat stav a rozvoj obce Nebahovy a obce Vitějovice. Na základě výsledků komparace sady indikátorů rozvoje obce Nebahovy a sady indikátorů rozvoje obce Vitějovice dojde k ověření, nebo vyvrácení hypotézy, že „Obec disponující vlastním komplexně koncipovaným strategickým dokumentem - Místním programem obnovy vesnice - vykazuje vyšší stupeň rozvoje území v čase“.

K sestavení indikátorové sady autorka nejvíce čerpala data z webových stránek Českého statistického úřadu a z výkazů Ministerstva financí ČR - automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS a ÚFIS, které jsou na příslušných internetových stránkách volně ke stažení. Autorka dále pracovala s daty z webových stránek Ministerstva vnitra ČR a Volby.cz. K dispozici byla rovněž pozvolně uvolňována data z interních evidencí obce Nebahovy, obce Vitějovice a města Prachatic. Problematické a zejména časově náročné bylo získávání relevantních dat od Ministerstva práce a sociálních věcí a rovněž od Úřadu práce Prachatic. Uvedené instituce odmítly autorce poskytnout data ze svých databází z důvodu ochrany osobních údajů svých klientů. Po vícero osobních návštěvách vybraných institucí, po telefonických rozhovorech nezbytných k opatření si příslušných povolení a též na základě četné emailové

korespondence s jednotlivými státními úředníky byla autorce nakonec konkrétní data sdělena, nebo alespoň jejich přibližné hodnoty.

Stav a vývoj jednotlivých indikátorů vztahujících se k obci Nebahovy a obci Vitějovice v analyzovaném období 2008, 2009 a 2010 zachycuje Tabulka 6. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy a Tabulka 7. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Vitějovice (Hřebík, Třebický, 2007).

6.1.2. Vyhodnocení sady indikátorů rozvoje obec Nebahovy

Tabulka 6. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy

KÓD	NÁZEV INDIKÁTORU	JEDNOTKA	2008	2009	2010
EN1	Intenzita podnik. subjektů	počet registrovaných ekonomických subjektů celkem/obyvatele	0,20	0,20	0,21
EN2	Míra investic obce	%	29,02	65,02	0,93
EN3	Dluhová služba	%	0	15,36	16,6
EN4	Přijaté dotace	tis.Kč/obyvatele	0,99	0,94	0,86
S1	Míra registrované nezaměstnanosti	%	3,6	6,2	6,2
S2	Dávky SSP	počet	<0;3>	<0;3>	<0;3>
S3	Index stáří	index	1,10	1,13	1,05
S4	Migrační přírůstek	počet	11	9	25
EV1	Čistění odpadních vod	%	0	0	0
EV2	Veřejné výdaje na životní prostředí	%	7,42	3,72	7,33
EV3	Třídění komunálního odpadu	%	9,53	15,03	4,72
EV4	Ekologická stabilita	koeficient	/	/	2,82
SVV1	Účast v komunálních volbách	%	/	/	72,54
SVV1	Účast v krajských volbách	%	45,53	/	/
SVV1	Účast v parlamentních volbách – PS	%	/	/	71,2
SVV1	Účast v parlamentních volbách - Senátu 1.kolo	%	/	/	48,7
SVV1	Účast v parlamentních volbách - Senátu 2.kolo	%	/	/	21,24
SVV1	Účast ve volbách do Evropského parlamentu	%	/	23,16	/
SVV2	Podpora NNO	tis.Kč/obyvatele	0,07	0,05	0,09
SVV3	Veřejná dopravní obslužnost	počet/obyvatele	0,02		

Zdroj: Vlastní zpracování; data viz kapitola 6.1.1. Sestavená sada indikátorů rozvoje

Počet registrovaných ekonomických subjektů se ve sledovaném období v obci Nebahovy de facto nemění (cca 90 až 100 subjektů). Aktivních ekonomických subjektů je v obci Nebahovy výrazně méně než registrovaných ekonomických subjektů celkem.

V obci Nebahovy se vyskytují jen drobné podnikatelské subjekty. Podnikatelská aktivita zde nemá větší vliv na zaměstnanost, neboť téměř polovina všech zdejších registrovaných podnikatelských subjektů je bez zaměstnanců.

V obci Nebahovy lze zaznamenat značnou rozkolísanost investic během sledovaného období. Výjimečně vysoká míra investic v obci Nebahovy souvisí v roce 2008 s pořízením územní plánovací dokumentace a v roce 2009 s výstavbou základní technické infrastruktury na pozemcích určených k nové zástavbě. Z přehledu uskutečněných akcí obce Nebahovy (Mráz, 2011) ve sledovaném časovém horizontu lze tvrdit, že obec vynakládá největší část svých finančních prostředků především na opravy stávajícího majetku, což nelze považovat za investice (př. Opravy cest, výměna oken, opravy obecních budov atd.).

Dluhová služba se v obci Nebahovy dlouhodobě pohybuje na velmi únosné úrovni. Vybraná obec se nenalézá na „seznamu“ předlužených obcí. Autorka tak hodnotí hospodaření obce Nebahovy výrazně pozitivně.

Obec Nebahovy nedisponuje strategickým dokumentem na úrovni obce. Strategický dokument je dle názoru autorky významnou koncepční oporou pro čerpání finančních prostředků z dotačních zdrojů. V obci Nebahovy je ve sledovaném období objem přijatých dotací velmi nízký (více viz Tabulka 2. Vliv dotací na příjmy obce Nebahovy (2008 -2010)).

Obec Nebahovy vykazuje v období 2008 – 2010 nízkou průměrnou roční míru nezaměstnanosti, která je ve sledovaném období vždy nižší, než je vykazovaná průměrná roční míra nezaměstnanosti na úrovni okresu Prachatice, Jihočeského kraje a na úrovni ČR. V daném období lze pozorovat trend nárůstu průměrné roční míry nezaměstnanosti, který je způsoben zejména ekonomickou krizí. (viz Příloha 12.5.1. Tabulka 15. Srovnání průměrné roční míry nezaměstnanosti - ČR, kraj, okres, obec (%)).

Dávky státní sociální podpory (SSP) zaznamenávají 2 druhy dávek státní sociální podpory, které přímo souvisejí s nízkými příjmy žadatelů (sociální příplatek a příspěvek na bydlení). Počet vyplacených dávek sociálního příplatku a příspěvku na bydlení je v řešeném období v obci Nebahovy vždy zanedbatelný. Konkrétní počet dávek SSP nelze zveřejnit z důvodu zachování anonymity příjemců dávek. Počet příjemců sociálních dávek se ve sledovaném časovém období v obci Nebahovy pohybuje vždy v intervalu 0 – 3. Sociální příplatek byl v minulosti typický pro sociálně slabší rodiny, zatímco ve sledovaném období je určen již jen pro nízkopříjmové rodiny,

kde se vyskytuje zdravotně postiženým člen. Nárok na příspěvek na bydlení v řešené obci prakticky rovněž nevzniká z důvodu dominujícího soukromého vlastnictví domovního fondu (lidé bydlí ve svém domě). Autorka tak považuje socioekonomickou situaci v obci Nebahovy ve sledovaném období za velmi kladnou.

Index stáří naznačuje vývoj počtu obyvatel. Ukazatel udává poměr obyvatel v poproduktivním věku a v předproduktivním věku. Je-li hodnota indexu rovná 1, tak je poměr výše uvedených skupin vyrovnan. Čím nižší je hodnota indexu (nižší než 1), tak tím více se vyskytuje obyvatelstvo v předproduktivním věku. Vývoj populační struktury v obci Nebahovy je autorkou hodnocen velmi pozitivně, neboť zde v období 2008 – 2010 nedochází k tzv. demografickému stárnutí populace. V obci Nebahovy je poměr obou složek de facto v rovnováze. Z hlediska trendu lze konstatovat, že dochází k nepatrnému omlazování.

Migrační přírůstek zaznamenává rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných osob za jeden rok. Je-li hodnota ukazatele kladná, počet obyvatel narůstá. Obecně lze konstatovat, že rostoucí počet obyvatel obce značí rozvoj obce. Z hlediska trendu dochází v obci Nebahovy ke stálému migračnímu nárůstu obyvatel v důsledku suburbanizace nedalekého okresního města Prachatice (příchod mladých rodin).

V rámci čištění odpadní vod je sledován podíl obyvatel bydlících v domech, kteří jsou napojeni na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV z celkového počtu obyvatel obce. Ukazatel nereflektuje alternativní čištění odpadních vod nebo další možné způsoby likvidace komunálních odpadních vod. Čištění odpadní vod hraje důležitou roli zejména při ochraně vodních ekosystémů a životního prostředí jako celku. Obce by měly směřovat k cílové hodnotě 100 %. V obci Nebahovy neexistuje veřejná kanalizace s koncovou ČOV. Obec Nebahovy výhledově velmi váhá nad pořízením veřejné kanalizaci s koncovou ČOV. V současné době se samotný septik za přijatelné řešení čištění odpadních vod již nepovažuje.

Veřejné výdaje na ochranu životního prostředí vyjadřují podíl finančních prostředků směřujících na ochranu životního prostředí z výdajů obce (výdaje celkem po konsolidaci). Ukazatel reflektuje financování ochrany životního prostředí pouze z prostředků obce. Indikátor nehodnotí efektivnost vynaložených finančních prostředků. Ochrana životního prostředí je dle názoru autorky velmi důležitá v rámci dlouhodobého rozvoje obce. V obci Nebahovy lze upozorovat všeobecný trend v podobě zvyšujících se výdajů na ochranu životního prostředí, což autorka hodnotí pozitivně. Podíl finančních

prostředků směřujících na ochranu životního prostředí z výdajů obce Nebahovy však zůstává de facto konstantní. Z bližšího pohledu na strukturu výdajů v rámci ochrany životního prostředí lze tvrdit, že vybraná obec vynakládá nejvíce prostředků na sběr komunálního odpadu.

Indikátor třídění komunálního odpadu ukazuje podíl oficiálně vytríděného komunálního odpadu vzhledem k celkovému množství odpadu v obci. Indikátor nezachycuje například bioodpady ve formě kompostů. Ukazatel odráží snahu občanů změnit své návyky v rámci ochrany životního prostředí nebo také rozvinutost sběrné sítě. Lze zde spatřovat obecný trend nárůstu množství vytríděného odpadu. V obci Nebahovy v roce 2010 nedošlo k vytrídění objemného odpadu jako v předchozích letech. S nárůstem počtu obyvatel pozvolna narůstá směsný komunální odpad.

Koeficient ekologické stability udává poměr tzv. stabilních a nestabilních ploch na území obce (viz <http://up.kraj-jihocesky.cz/?podklady-pro-rozbor-udrzitelneho-rozvoje-uzemi,155> a <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/148.html>). Indikátor je sledován v 5-ti letých cyklech a vypovídá o kvalitě životního prostředí. Tento ukazatel je aplikován při tvorbě územních systémů ekologické stability. Hodnota koeficientu ekologické stability obce Nebahovy lze považovat za průměrnou hodnotu zhodnocených území České republiky. Obec Nebahovy je zařazena do dvou rozdílných klasifikačních kategorií, přičemž celkově obec Nebahovy rovněž ještě spadá do kategorie vcelku vyvážené krajiny. Převažující část krajiny obce Nebahovy je zařazena do přírodní a přírodě blízké krajiny se značnou převahou tzv. stabilních ploch a zároveň s nízkou mírou využití území antropogenním činitelem (tj. nejstabilnější kategorie), pouze katastrální území Zdenice je značně ekologicky labilní v důsledku dřívějšího využití části řešeného katastrálního území. Obec Nebahovy odstranila tamější skládku odpadu, která zapříčinila de facto labilitu katastrálního území Zdenice. V současné době na tomto území dochází k výstavbě rodinných domů (suburbanizace okresního města Prachatice).

Největší volební účast ve obci Nebahovy lze zaznamenat v komunálních volbách a ve volbách do Poslanecké sněmovny, zatímco nejnižší volební účast je při druhém kole senátních voleb a též při volbách do Evropského parlamentu. Ve vybrané obci účast v komunálních volbách značně přesahuje celorepublikový průměr, ale i průměr volební účasti v rámci obce s rozšířenou působností Prachatice. V obci Nebahovy účast ve volbách do krajských zastupitelstev a do Poslanecké sněmovny přesahuje průměr účasti voličů jak v rámci obce s rozšířenou působností Prachatice, tak v rámci

Jihočeského kraje a ČR. Účast ve volbách do Senátu se pohybuje ve zkoumané obci okolo průměru ČR. Účast ve volbách do Evropského parlamentu se v šetřené obci naopak nalézá lehce pod průměrem volební účasti jak v rámci obce s rozšířenou působností Prachatice, tak v rámci Jihočeského kraje a ČR. Autorka se na základě oficiálně vykazované volební účasti v dané obci nedomnívá, že ve zkoumaném venkovském prostoru se vyskytují rozsáhlejší společenské problémy indikující únavu demokracie.

Indikátor podpory nestátních neziskových organizací sleduje objem finančních prostředků na jednoho obyvatele, který obec alokuje do místní občanské společnosti (př. občanská sdružení, nadace, obecně prospěšné organizace, spolkové organizace atd.). Ukazatel vypovídá o významu, který místní samospráva přiřazuje rozvoji občanské společnosti. Řešená obec se v rámci možností snaží ve sledovaném období finančně podporovat neinvestičními dotacemi místní občanská sdružení (př. tělovýchovný klub nebo mateřská školka). Každoroční výše finanční podpory obce je ve sledovaném časovém horizontu srovnatelná.

Ukazatel veřejné dopravní obslužnosti sleduje počet spojů veřejnou autobusovou dopravou během běžného pracovního dne v přepočtu na jednoho obyvatele řešené obce. Vybraná obec je relativně dobře veřejně dostupná vzhledem k blízkosti okresního města Prachatice. Během běžného pracovního dne v roce 2010 existuje v obci Nebahovy 9 spojů veřejnou autobusovou dopravou. Obec není dopravně dostupná vlakovou dopravou (viz <http://jizdnirady.idnes.cz/>).

6.1.3. Vyhodnocení sady indikátorů rozvoje obec Vitějovice

Tabulka 7. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Vitějovice

KÓD	NÁZEV INDIKÁTORU	JEDNOTKA	2008	2009	2010
EN1	Intenzita podnik. subjektů	počet registrovaných ekonomických subjektů celkem/obyvatele	0,33	0,26	0,27
EN2	Míra investic obce	%	0	1,43	13,25
EN3	Dluhová služba	%	12,52	9,84	68,31
EN4	Přijaté dotace	tis.Kč/obyvatele	4,79	18,88	1,81
S1	Míra registrované nezaměstnanosti	%	5	7,7	10,9
S2	Dávky SSP	počet	<0;3>	<0;3>	<0;3>
S3	Index stáří	index	1	0,88	0,81
S4	Migrační přírůstek	počet	-6	2	16
EV1	Čistění odpadních vod	%	68,60	68,03	65,87
EV2	Veřejné výdaje na životní prostředí	%	4,94	5,33	12,33

EV3	Třídění komunálního odpadu	%	6,99	5,58	16,88
EV4	Ekologická stabilita	koeficient	/	/	1,95
SVV1	Účast v komunálních volbách	%	/	/	75,57
SVV1	Účast v krajských volbách	%	47,81	/	/
SVV1	Účast v parlamentních volbách – PS	%	/	/	68,38
SVV1	Účast v parlamentních volbách - Senátu 1.kolo	%	41,9	/	/
SVV1	Účast v parlamentních volbách - Senátu 2.kolo	%	22,37	/	/
SVV1	Účast ve volbách do Evropského parlamentu	%	/	22,42	/
SVV2	Podpora NNO	tis.Kč/obyvatele	0,08	0,27	0,16
SVV3	Veřejná dopravní obslužnost	počet/obyvatele	0,05		

Zdroj: Vlastní zpracování; data viz kapitola 6.1.1. Sestavená sada indikátorů rozvoje

Počet registrovaných ekonomických subjektů se ve sledovaném období v obci Vitějovice radikálně nemění (cca 130 až 160 subjektů). Aktivních ekonomických subjektů je v obci Vitějovice výrazně méně než registrovaných ekonomických subjektů celkem. V obci Vitějovice se vyskytují jen drobné podnikatelské subjekty. Podnikatelská aktivita zde nemá větší vliv na zaměstnanost, neboť téměř polovina všech zdejších registrovaných podnikatelských subjektů je bez zaměstnanců.

Investice jsou takové náklady, které vytváří nové hodnoty nebo zlepšují technické parametry původního majetku apod. Z přehledu uskutečněných akcí obce Vitějovice ve sledovaném časovém horizontu (Študlar, 2011) lze tvrdit, že obec vynakládá největší část svých finančních prostředků především na opravy stávajícího majetku, což nelze považovat za investice (př. Opravy cest, výměna oken, opravy obecních budov atd.).

Dluhová služba se ve obci Vitějovice dlouhodobě pohybuje na únosné úrovni. Negativní anomálie úrovně dluhové služby nastává v rámci sledovaného období v roce 2010, kdy dluhová služba v obci Vitějovice nebývale narostla a dosáhla téměř 69 %. Uvedená hodnota 69 % v roce 2010 v obci Vitějovice odráží totiž dřívější nákladnou investici v podobě výstavby Domu s pečovatelskou službou. Dle názoru autorky je však důležitější trend vývoje než jedna hodnota. Vybraná obec se dlouhodobě nenalézá na „seznamu“ předlužených obcí.

Obec Vitějovice disponuje strategickým dokumentem na úrovni obce. Strategický dokument je dle názoru autorky významnou koncepční oporou pro čerpání finančních prostředků z dotačních zdrojů. V obci Vitějovice je ve sledovaném období výše

získaných finančních prostředků každý rok značně odlišná (bez trendu) (viz Tabulka 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010).

Průměrná roční míra nezaměstnanosti v obci Vitějovice ve sledovaném období de facto koresponduje s průměrnou roční mírou nezaměstnanosti na úrovni okresu Prachatice, nebo je znatelně vyšší jako v roce 2010. V daném období lze zpozorovat trend nárůstu průměrné roční míry nezaměstnanosti, který je způsoben zejména ekonomickou krizí. (viz Příloha 12.5.1. Tabulka 15. Srovnání průměrné roční míry nezaměstnanosti - ČR, kraj, okres, obec (%)).

Počet vyplacených dávek sociálního příplatku a příspěvku na bydlení je v řešeném období v obci Vitějovice vždy zanedbatelný. Konkrétní počet dávek SSP nelze zveřejnit z důvodu zachování anonymity příjemců dávek. Počet příjemců sociálních dávek se ve sledovaném časovém období v obci Vitějovice pohybuje vždy v intervalu 0 – 3. Autorka tak považuje socioekonomickou situaci v obci Vitějovice ve sledovaném období za velmi pozitivní.

Vývoj populační struktury v obci Vitějovice je autorkou hodnocen velmi pozitivně, neboť zde v období 2008 – 2010 nedochází k tzv. demografickému stárnutí populace. Z hlediska trendu dochází k neustálému omlazování. V obci Vitějovice ve sledovaném období převažuje obyvatelstvo v předproduktivním věku v komparaci s obyvatelstvem v poproduktivním věku. Z hlediska trendu dochází v řešené obci k migračnímu nárůstu obyvatel v důsledku suburbanizace nedalekého okresního města Prachatice (příchod mladých rodin).

V obci Vitějovice existuje veřejná kanalizace s koncovou ČOV. Ve sledovaném období je na území obce Vitějovice napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV zhruba 2/3 obyvatel (konstantní výše). Obce by měly směřovat k cílové hodnotě 100 %.

Veřejné výdaje na ochranu životního prostředí vyjadřují financování ochrany životního prostředí pouze z prostředků obce. V obci lze zpozorovat všeobecný trend v podobě zvyšujících se výdajů na ochranu životního prostředí, což autorka hodnotí pozitivně. Z bližšího pohledu na strukturu výdajů v rámci ochrany životního prostředí lze tvrdit, že vybraná obec vynakládá nejvíce prostředků na sběr komunálního odpadu a dále rovněž na péči o obec.

Indikátor třídění komunálního odpadu odráží snahu občanů změnit své návyky v rámci ochrany životního prostředí nebo také rozvinutost sběrné sítě. V obci Vitějovice v roce 2010 došlo k většímu nárůstu množství vytríděného odpadu zejména

v zde dosud nerozvinutých kategoriích, kterými jsou plasty, skla, papíry a lepenky. Dle názoru autorky je zde množství vytríděného komunálního odpadu primárně odvislé na sběrné síti, kterou zajišťuje místní samospráva. Autorka se totiž domnívá, že obyvatelé v řešené obci jsou uvědoměli v oblasti odpadového hospodářství. Tuto domněnku mimo jiné potvrzuje i absence černých skládek na řešeném území. Lze zde spatřovat obecný trend nárůstu množství vytríděného odpadu.

Koeficient ekologické stability udává poměr tzv. stabilních a nestabilních ploch na území obce (viz <http://up.kraj-jihocesky.cz/?podklady-pro-rozbor-udrzitelneho-rozvoje-uzemi,155> a <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/148.html>). Hodnota koeficientu ekologické stability obce Vitějovice lze považovat za průměrnou hodnotu zhodnocených území České republiky. Veškeré území obce Vitějovice se nalézá v jedné kategorii tj. vcelku vyvážené krajiny.

V obci Vitějovice účast v komunálních volbách značně přesahuje celorepublikový průměr, ale i průměr volební účasti v rámci obce s rozšířenou působností Prachatic. Ve zkoumané obci účast ve volbách do krajských zastupitelstev a do Poslanecké sněmovny přesahuje průměr účasti voličů jak v rámci obce s rozšířenou působností Prachatic, tak v rámci Jihočeského kraje a ČR. Účast ve volbách do Senátu se pohybuje v obci Vitějovice okolo průměru ČR. Účast ve volbách do Evropského parlamentu se v šetřené obci naopak nalézá lehce pod průměrem volební účasti jak v rámci obce s rozšířenou působností Prachatic, tak v rámci Jihočeského kraje a ČR. Volební účast obyvatel zvoleného území, dle výše uvedeného rozboru, autorka hodnotí velmi kladně.

Indikátor podpory nestátních neziskových organizací sleduje objem finančních prostředků na jednoho obyvatele, který obec alokuje do místní občanské společnosti. Řešená obec ve sledovaném období finančně podporuje neinvestičními dotacemi místní občanská sdružení (př. tělovýchovný klub nebo mateřská školka). Výše finanční podpory obce má ve sledovaném časovém horizontu spíše vzrůstající tendenci. Dle výkazu kalendáře kulturních akcí existuje v obci Vitějovice aktivní spolkový život. Autorka zde tak dává finanční podporu občanské společnosti do souvislosti s dobře fungujícím spolkovým životem. Fungující občanská společnost hraje dle názoru autorky velmi významnou roli v rámci rozvoje území.

Ukazatel veřejné dopravní obslužnosti sleduje počet spojů veřejnou autobusovou dopravou během běžného pracovního dne v přepočtu na jednoho obyvatele řešené obce. Vybraná obec je kvalitně veřejně dostupná vzhledem k blízkosti okresního města

Prachatice. Během běžného pracovního dne v roce 2010 existuje v obci Vitějovice 25 spojů veřejnou autobusovou dopravou. Obec Vitějovice se navíc rozprostírá okolo relativně frekventovaného dopravního tahu Prachatice - České Budějovice. Obec není dopravně dostupná vlakovou dopravou (viz <http://jizdnirady.idnes.cz/>).

6.1.4. Komparace sad indikátorů rozvoje

V obci Vitějovice v komparaci s obcí Nebahovy je ve sledovaném období registrováno vždy více ekonomických subjektů. V rámci aktivity ekonomických subjektů je na tom opět lépe obec Vitějovice. Autorka hodnotí podnikatelské prostředí pozitivněji v obci Vitějovice.

Podíl investičních výdajů na celkových výdajích je ve zkoumaném období celkově výrazně vyšší v obci Nebahovy. Řešené obce však jen v omezené míře investují do rozvojových aktivit, které utváří předpoklady pro zkvalitňování života obyvatel.

Ukazatel dluhové služby se zabývá hospodařením obce a schopností vypořádat se s finančními závazky. Podle indikátoru Ministerstva Financí ČR je únosná hodnota dluhové služby do 30 %. Vybrané obce se dlouhodobě nenalézají na „seznamu“ předlužených obcí. Autorka tak hodnotí hospodaření vybraných obcí výrazně pozitivně. Dle názoru autorky je ve sledovaném období z hlediska zadluženosti na tom celkově lépe spíše obec Nebahovy.

Celková výše získaných finančních prostředků z dotací na 1 obyvatele je ve sledovaném období vždy výrazně vyšší v obci Vitějovice. Obec Vitějovice je v komparaci s obcí Nebahovy zřetelně aktivnější v oblasti získávání finančních prostředků.

V obci Nebahovy je ve sledovaném období vždy nižší průměrná roční míra nezaměstnanosti ve srovnání s obcí Vitějovice. Na všech sledovaných úrovních lze v daném období pozorovat trend nárůstu průměrné roční míry nezaměstnanosti, který je způsoben zejména ekonomickou krizí. Tento trend má silnější akcent v obci Vitějovice než v obci Nebahovy (viz Příloha 12.5.1. Tabulka 15. Srovnání průměrné roční míry nezaměstnanosti - ČR, kraj, okres, obec (%)). Podnikatelská aktivita ve vybraných obcích nemá výrazný vliv na zaměstnanost v obcích, dominantní roli hraje vyjíždka za zaměstnáním. Pro obě řešené obce je spádovou oblastí, kam lidé vyjíždějí za zaměstnáním, okresní město Prachatice. Obec Vitějovice má o trochu lepší dopravní dostupnost do města Prachatice než obec Nebahovy.

Počet vyplacených dávek sociálního příplatku a příspěvku na bydlení je v řešeném období v obou obcích zanedbatelný. Počet příjemců sociálních dávek se ve sledovaném časovém období v obou obcích pohybuje vždy v intervalu 0 – 3. Autorka tak považuje socioekonomickou situaci ve vybraných obcích a ve sledovaném období za velmi kladnou, neboť se zde prakticky nevyskytují lidé, kteří jsou přímo ohroženi chudobou a sociální exkluzí.

Vývoj populační struktury v obcích je autorkou hodnocen velmi pozitivně, neboť zde v období 2008 – 2010 nedochází k tzv. demografickému stárnutí populace (demografické stárnutí znamená pro obci vyšší náklady na sociální a zdravotní služby). Z hlediska trendu dochází v obou obcích k neustálému omlazování. Ve sledovaném období je tak na tom z hlediska populační struktury lépe obec Vitějovice. Migrační přírůstek je ve sledovaném období vždy vyšší v obci Nebahovy než v obci Vitějovice. V obci Nebahovy je totiž na rozdíl od obce Vitějovice dostatek ploch určených k zastavění. Celkový přírůstek je ve sledovaném období v obou obcích vždy kladný a z hlediska trendu dochází k celkovému nárůstu obyvatel řešeného území. Vyšší celkový přírůstek vykazuje ve sledovaném období vždy obec Nebahovy.

Ve sledovaném období je z hlediska čištění odpadních vod na tom výrazně lépe obec Vitějovice. V obci Vitějovice totiž existuje veřejná kanalizace s koncovou ČOV na rozdíl od obce Nebahovy.

Podíl finančních prostředků určených z rozpočtu obce na ochranu životního prostředí je ve sledovaném období nepatrně vyšší v obci Vitějovice. V řešených obcích lze zpozorovat všeobecný trend v podobě zvyšujících se výdajů na ochranu životního prostředí, což autorka hodnotí pozitivně.

Indikátor třídění komunálního odpadu ukazuje podíl oficiálně vytríděného komunálního odpadu vzhledem k celkovému množství odpadu v obci. Indikátor nezachycuje například bioodpady ve formě kompostů. V roce 2008 a 2009 bylo více vytríděno komunálního odpadu v obci Nebahovy, zatímco v roce 2010 více vytrídili občané obce Vitějovice. Anomálie podílu vytríděného komunálního odpadu v řešených obcích v roce 2010 je důsledkem toho, že v obci Nebahovy v roce 2010 nedošlo k vytrídění objemného odpadu jako v předchozích letech, a naopak v obci Vitějovice v roce 2010 došlo k nárůstu množství vytríděného odpadu zejména v zde dosud nerozvinutých kategoriích, kterými jsou plasty, skla, papíry a lepenky. Dle názoru autorky je množství vytríděného komunálního odpadu primárně odvislé na sběrné síti, kterou zajišťuje místní samospráva. Ve zkoumaném časovém období autorka považuje

za rozvinutější systém sběru tříděného komunálního odpadu sběrnou sítí v obci Nebahovy. Celkové množství komunálního odpadu ve vybraných obcích se během řešeného období dramaticky nemění.

Hodnoty koeficientů ekologické stability řešených obcí lze považovat za průměrné hodnoty zhodnocených území České republiky. Ekologicky stabilnější obec jako celek je ve zkoumaném období obec Nebahovy. Veškeré území obce Vitějovice se nalézá v jedné kategorii tj. vcelku vyvážené krajiny, zatímco obec Nebahovy je zařazena do dvou rozdílných klasifikačních kategorií, přičemž celkově obec Nebahovy rovněž ještě spadá do kategorie vcelku vyvážené krajiny. Převažující část krajiny obce Nebahovy je zařazena do přírodní a přírodě blízké krajiny se značnou převahou tzv. stabilních ploch a zároveň s nízkou mírou využití území antropogenním činitelem (tj. nejstabilnější kategorie), pouze katastrální území Zdenice je značně ekologicky labilní v důsledku dřívějšího využití části řešeného katastrálního území.

Podíl voličů, kteří se zúčastnili voleb na komunální, krajské a parlamentní úrovni, je ve vybraných obcích v šetřeném období srovnatelný. Dle klasického modelu lze největší volební účast ve sledovaných obcích zaznamenat v komunálních volbách a ve volbách do Poslanecké sněmovny, zatímco nejnižší volební účast je při druhém kole senátních voleb a též při volbách do Evropského parlamentu. Volební účast obyvatel zvoleného území, dle výše uvedeného rozboru, autorka hodnotí velmi kladně. Autorka se na základě oficiálně vykazované volební účasti v daných obcích nedomnívá, že ve zkoumaném venkovském prostoru se vyskytují rozsáhlejší společenské problémy indikující únavu demokracie.

Ukazatel podpory nestátních neziskových organizací vypovídá o významu, který místní samospráva přiřazuje rozvoji občanské společnosti. Řešené obce ve sledovaném období finančně podporují neinvestičními dotacemi místní občanská sdružení (př. tělovýchovný klub nebo mateřská školka). Výše finanční podpory obcí má ve sledovaném časovém horizontu spíše vzrůstající tendenci. V roce 2008 je finanční podpora nestátních neziskových organizací z rozpočtů sledovaných obcí srovnatelná. V roce 2009 a 2010 již vynakládá obec Vitějovice, v komparaci s obcí Nebahovy, znatelně větší objem finančních prostředků (v přepočtu na jednoho obyvatele) na podporu nestátních neziskových organizací. Autorka zde tak dává větší finanční podporu občanské společnosti do souvislosti s lépe fungujícím spolkovým životem.

Autorka hodnotí obci Vitějovice, v komparaci s obcí Nebahovy, během běžného pracovního dne v roce 2010 za dostupnější prostřednictvím veřejné dopravy. Obec

Vitějovice se totiž rozprostírá okolo relativně frekventovaného dopravního tahu Prachatice - České Budějovice.

6.1.5. Shrnutí rozvoje obcí na základě sady indikátorů

Diplomová práce je zaměřena na hodnocení rozvoje vybraných dvou obcí, jež jsou obdobného charakteru. Hodnocení vývoje dvou obcí ve sledovaném období 2008 - 2010 je provedeno pomocí indikátorové metody (Hřebík, Třebický, 2007). Autorka hodnotí rozvoj dvou obcí prostřednictvím ukazatelů z následujících oblastí rozvoje: ekonomická oblast, sociální oblast, enviromentální a správa věcí veřejných.

V rámci časové řady vykazují obě obce převážně kladný trend vývoje (př. trend neustálého omlazování obou obcí, celkový nárůst obyvatel řešeného území, zvyšující se podíl výdajů na ochranu životního prostředí v obou obcích, obecný trend nárůstu množství vytríděného odpadu, spíše vzrůstající tendence podpory místních nestátních neziskových organizací). Negativní trend spatřuje autorka ve formě nárůstu průměrné roční míry nezaměstnanosti obcí, která je způsobena zejména ekonomickou krizí. Jakousi rozkolísanost vývoje municipalit lze pozorovat na vzájemně provázaném příkladu - indikátor přijatých dotací, dluhové služby nebo míry investic obce. Vzhledem k ekonomickému vývoji země, ke geografické poloze obcí, velikosti obcí a počtu jejich obyvatel hodnotí autorka souhrnně stav šetřených municipalit velmi pozitivně (př. veřejná dopravní obslužnost, volební účast nebo ekologická stabilita).

Obec Vitějovice se v komparaci s obcí Nebahovy prokazatelně celkově lépe rozvíjí v ekonomické oblasti a ve správě věcí veřejných. V sociální a enviromentální oblasti autorka považuje rozvoj řešených obcí za celkově vyrovnaný. Ve sledovaném časovém období vyšší stupeň rozvoje obce Vitějovice nepostihuje všechny řešené oblasti, jak autorka na počátku psaní této diplomové práce předpokládala.

Z výsledků indikátorové sady nelze, dle názoru autorky, jednoznačně potvrdit, nebo vyvrátit hypotézu, že obec Vitějovice, která disponuje na rozdíl od obce Nebahovy strategickým dokumentem na úrovni obce, vykazuje vyšší stupeň rozvoje území v čase. Autorka se přesto domnívá, že strategický dokument na úrovni obce je významnou koncepční oporou volenému managementu při rozvoji zejména ekonomické oblasti nebo při správě věcí veřejných. Tuto domněnku lze potvrdit na zvoleném komparativním příkladu municipalit prostřednictvím matice indikátorů – oblasti rozvoje.

6.2. Dotazníkové šetření – kvalita života ve vybraných obcích

6.2.1. Sestavování otázek a realizace dotazníkového šetření

V rámci praktické části této diplomové práce autorka uskutečnila v období od 1.8.2011 do 30.9.2011 terénní šetření mezi obyvateli obce Nebahovy a obce Vitějovice s cílem zjistit a následně komparovat kvalitu života obyvatelstva zvolených dvou obcí. Kvalita života je zde pojímána jako „subjektivní posouzení vlastní životní situace“. V uskutečněném dotazníkovém šetření je tedy respondenty hodnocen soubor dílčích kvalit vybraných stránek života (zejména oblast sociální, ekonomická, správa věcí veřejných a oblast životního prostředí) (<http://holas.xf.cz>).

Při samotném sestavování dotazníkového šetření je čerpáno ze zkušeností autorky (Fučíková, 2010). Dále je vycházeno z dotazníku zabývající se kvalitou života obyvatel obce Bolatice, který je volně ke stažení na webových stránkách obce www.bolatice.cz, a rovněž z dotazníku v publikaci Program obnovy vesnice (Perlín a kol., 1993). Dotazník Kvalita života v obci Bolatice je jakousi pomyslnou kostrou pro autorkou vytvořený dotazník. Množství otázek je vypuštěno a nahrazeno. Materiál je pozměněn tak, aby byl aplikovatelný na prostředí vybraných dvou obcí.

Prostřednictvím dotazníku (viz Příloha 12.5.5.) je zkoumán současný stav kvality života, respektive vývoj kvality života občanů zvolených dvou obcí. Smyslem dotazníkového šetření, jak již bylo výše uvedeno, je komparace kvality života mezi obyvateli obce Nebahovy (obec nedisponující vlastním komplexně koncipovaným strategickým dokumentem) a obce Vitějovice (obec disponující vlastním komplexně koncipovaným strategickým dokumentem). Autorka se pokusí konfrontovat výsledky terénního šetření se stanovenou hypotézou. Vzájemná souvislost mezi stupněm rozvoje území a stupněm vývoje kvality života obyvatel daného území v čase je zde zřejmá. Na základě výsledků plynoucích z dotazníkového šetření a z komparace indikátorů rozvoje se na závěr této práce autorka pokusí formulovat doporučení pro vybrané dvě obce. Výzkum názorů občanů se může stát pro management obce Nebahovy a obce Vitějovice relativně cennou zpětnou vazbou na aplikovanou strategii rozvoje.

Každý respondent byl obeznámen se záměrem dotazníkového šetření a hned na samotném počátku měl možnost odmítnout dotazník vyplnit. Žádný respondent nebyl k vyplňování tiskopisu nikterak přemlouván. Návratnost tiskopisů od těch respondentů, kteří souhlasili s vyplněním dotazníku, byla pak téměř 100 %. Před samotným

zahájením výzkumu názorů byla srozumitelnost dotazníku vyzkoušena na vzorku respondentů, což se ukázalo jako pozitivní, neboť autorka pak měla ještě možnost formulaci některých otázek více doladit. Dotazníky distribuovala přímo autorka. Respondentovi byl dotazník vždy ponechán v domácnosti tak, aby nebyl na dotazovanou osobu učiněn časový nátlak. Vyplněné tiskopisy z jednotlivých domácností byly opět samotnou autorkou sesbírány. Sběrná místa dotazníků nakonec nebyla vytyčena z důvodu zajištění maximální anonymnosti dotazovaným. Komunikace s respondenty, distribuce a následný sběr dotazníků byl dle očekávání autorky značně náročný proces na čas a též trpělivost.

Vzorek dotazovaných je sestaven na základě dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, neboť výsledky ze sčítání z roku 2011 nebyly v době konstrukce vzorku ještě veřejnosti k dispozici. Vzorek respondentů je určen metodou kvótního výběru. Kvóta zohledňuje vždy velikost obce, strukturu obyvatelstva dle pohlaví a rovněž věkovou strukturu obyvatelstva. Nadefinovaný vzorek respondentů tvoří cca 10 % obyvatel vybrané obce, kdy každá věková kategorie je v šetření zastoupena zhruba 10% vzorkem dotazovaných, přičemž věková kategorie 0 – 4 a věková kategorie 5 – 14 není do názorového výzkumu zahrnuta. Následující věkové kategorie 60 – 64, 65 – 74 a kategorie 75 + jsou sloučeny do jedné věkové kategorie označené 60 + (viz Tabulka 8 a 9. Počet a struktura dotazovaných v obci Nebahovy a Vitějovice). Struktura obyvatelstva podle pohlaví je v obou obcích procentuálně shodná. Dle Sčítání lidu, domů a bytů 2001 se podíl žen rovná 47 %. Struktura respondentů je z cca 50 % tvořena ženami a z cca 50 % muži. V rámci možností je dle názoru autorky reprezentativnost vzorku zachována.

Výzkumné šetření zabývající se kvalitou života obyvatel obce Nebahovy a obce Vitějovice je v následující části této práce a dále v Příloze 12.5.4. vyhodnoceno a interpretováno.

Tabulka 8. Počet a struktura dotazovaných v obci Nebahovy

Věková kategorie	Počet obyvatel obce Nebahovy dle věk. kategorií, 2001	Počet respondentů v dotazníkovém šetření dle věk. kategorií, 2011 (podíl v %, 100 % je počet ob. v příslušné věk. kategorii)
0 – 4	20	0
5 – 14	54	0
15 – 19	30	3 (10 %)
20 – 29	64	6 (10 %)
30 – 39	57	6 (10 %)
40 – 49	63	6 (10 %)

50 – 59	52	5 (10 %)
60 +	85	9 (10 %)

Zdroj: <http://www.czso.cz/>; vlastní zpracování

Tabulka 9. Počet a struktura dotazovaných v obci Vitějovice

Věková kategorie	Počet obyvatel obce Vitějovice dle kategorií, 2001	Počet respondentů v dotazníkovém šetření dle věk. kategorií, 2011 (podíl v %, 100 % je počet ob. v příslušné věk. kategorii)
0 – 4	13	0
5 – 14	41	0
15 – 19	34	3 (10 %)
20 – 29	77	8 (10 %)
30 – 39	54	5 (10 %)
40 – 49	58	6 (10 %)
50 – 59	62	6 (10 %)
60 +	89	9 (10 %)

Zdroj: <http://www.czso.cz/>; vlastní zpracování

6.2.2. Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření I

Tabulka 10. Jak byste v současnosti a před 10 lety oklasifikovali vybrané oblasti života v rámci kvality života v obci? (v obci Nebahovy odpovědělo všech 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo všech 37 respondentů)

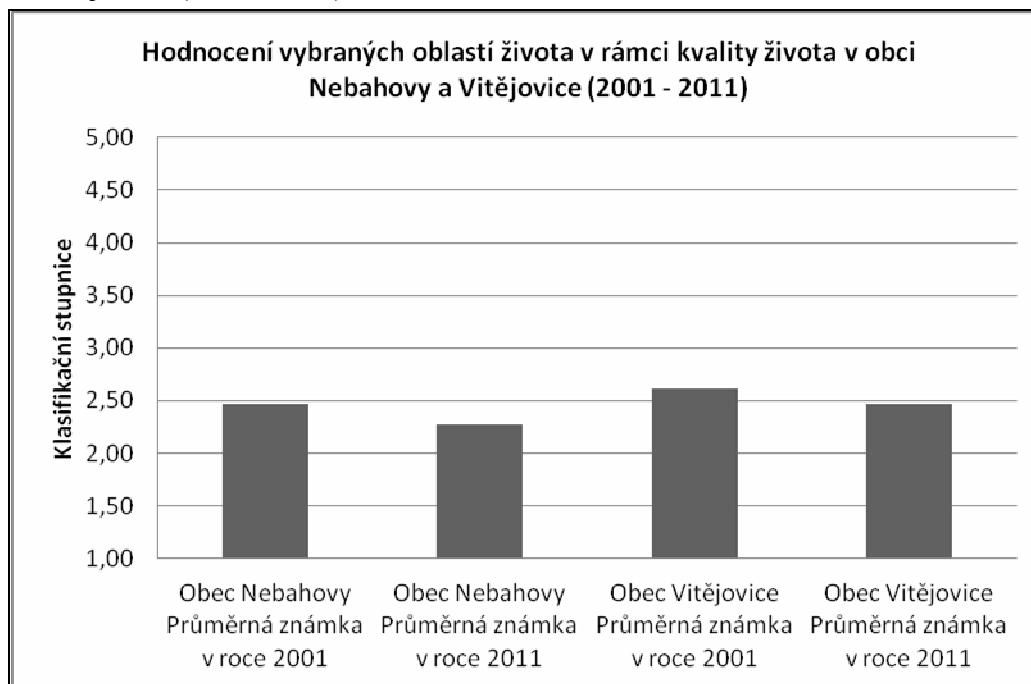
Vybrané oblasti života	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Průměrná známka v roce 2001	Průměrná známka v roce 2011	Průměrná známka v roce 2001	Průměrná známka v roce 2011
Bezpečnost v obci	1,37	1,63	2,08	3,11
Dopravní dostupnost	2,14	2,23	2,51	2,35
Dostupnost zdravotní péče, péče o nemocné a starší spoluobčany	3,09	3,06	2,89	2,46
Komunikace obecního úřadu s občany, činnost OÚ	2,40	2,09	2,84	2,14
Mezilidské vztahy, kontakty se spoluobčany atd.	2,23	2,63	2,19	2,14
Možnost nákupu	1,97	1,89	2,73	2,73
Možnost výstavby nových rod. domů, dostupnost bydlení	2,60	1,40	2,57	2,19
Nakládání s odpady, jejich třídění a recyklace	2,60	1,69	2,81	2,16
Pracovní příležitosti v obci a okolí	3,31	3,63	3,30	3,57
Stav a údržba státních a místních komunikací v obci a okolí	2,66	2,29	2,81	2,68

Úroveň kulturního vyžití	2,97	3,00	2,62	2,30
Úroveň pohostinství	2,77	2,26	2,59	3,08
Úroveň sportovního vyžití	2,89	2,69	2,86	2,38
Vzhled obce	2,34	1,91	2,24	1,84
Životní prostředí, množství a kvalita obecní zeleně	1,97	1,80	2,16	1,89

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 1. Hodnocení vybraných oblastí života v rámci kvality života v obci Nebahovy a Vitějovice (2001 -2011)

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti hodnotí vybrané oblasti života na stupnici 1 - 5, přičemž 1 znamená výborný stav a naopak 5 charakterizuje nedostatečný stav. Lze si všimnout, že nepatrně kritičtěji hodnotí vybrané oblasti života své obce respondenti z obce Vitějovice. Kritičtěji je v obci Vitějovice hodnocen jak současný stav, tak ale i zpětný pohled do roku 2001. V průběhu sledovaného období 2001 – 2011 tak dochází, dle názoru respondentů, v obci Nebahovy v komparaci s obcí Vitějovice k lehce vyššímu zlepšení pocíťované kvality života obyvatel. Všeobecně vzato jsou v obou obcích hodnoceny šetřené oblasti života velmi pozitivně a ve většině sfér života lze zaznamenat v daném časovém intervalu nepatrné zlepšení. Průměrná známka všech vybraných oblastí života v roce 2001 činí v obci Nebahovy 2,5 a v obci Vitějovice 2,6. V roce 2011 dochází dle názoru respondentů k nepatrnému zlepšení kvality života, neboť vybrané oblasti života jsou lépe hodnoceny, a to konkrétně v obci Nebahovy 2,3 a v obci Vitějovice 2,5. Lze konstatovat, že kvalita života, jež je hodnocena v šetření prostřednictvím vybraných

oblastí života, je v daných obcích srovnatelná. Většina hodnocení se v obou šetřených obcích pohybuje okolo stupně 2, což dle autorky značí o spokojenosti obyvatel.

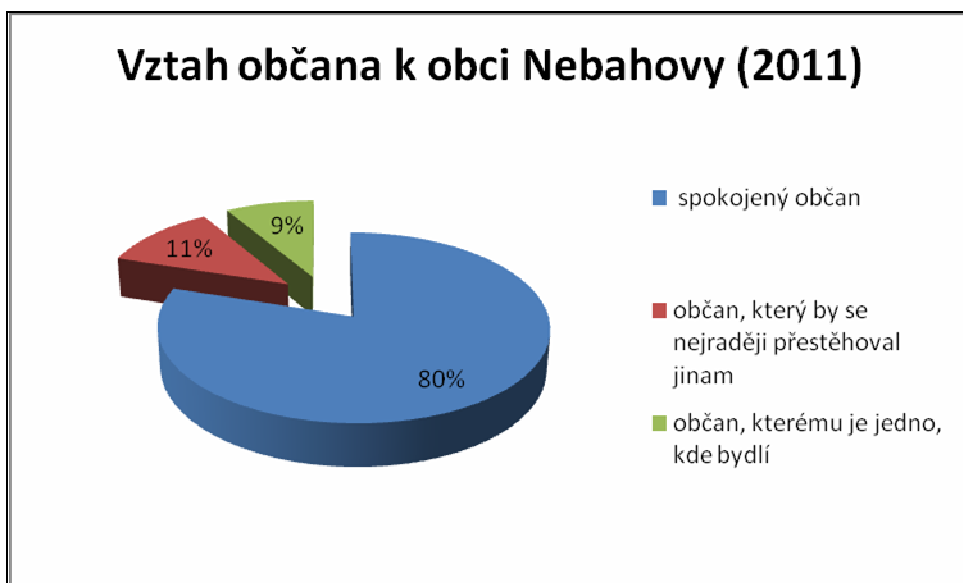
Tabulka 11. Ve vztahu k obci se pokládáte za: (v obci Nebahovy odpovědělo všech 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo všech 37 respondentů)

Kategorie odpovědi	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
spokojeného občana	28	80,00	24	64,86
za člověka, který by se nejraději přestěhoval	4	11,43	3	8,11
za člověka, kterému je jedno, kde bydlí	3	8,57	10	27,03

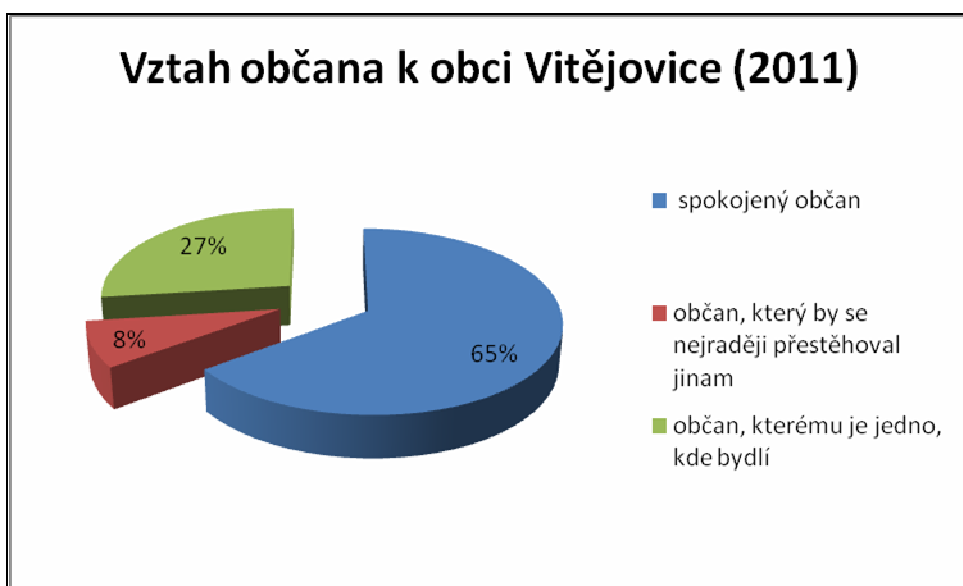
Zdroj: Vlastní šetření

Každý respondent mohl vybrat v rámci této otázky jen jednu odpověď. Z odpovědí respondentů je patrné, že více spokojení občané se nalézají v obci Nebahovy (80 %). V obci Vitějovice je spokojeno jen 65 % dotazovaných. Vyšší podíl spokojených občanů tak koresponduje s kladnějším hodnocením šetřených oblastí života obyvatel obce Nebahovy. Procento lidí, kteří by se nejraději odstěhovali, se pohybuje v obou obcích řádově okolo 10 %. V obci Vitějovice se vyskytuje cca 27 % lidí, kterým je jedno, kde bydlí. V obci Nebahovy se procento „lhostejnosti“ bydliště pohybuje okolo 9 %. Tento postoj lhostejnosti k svému bydlišti, dle názoru autorky, patrně sdílejí lidé, kteří se do obcí nově přistěhovali v důsledku suburbanizace města Prachatice. Lhostejnost bydliště je pro komunitu obce a pro rozvoj obce silně negativní, neboť právě myšlenka POV je vystavena na principu participace obyvatelstva. Autorka předpokládá, že lidé lhostejní ke svému bydlišti budou pravděpodobně méně ochotni podílet se na jeho rozvoji. Z výše uvedeného tak pro management obcí (zde především pro management obce Vitějovice) vyplývá úkol v podobě poodhalení „genia locci“, čímž by se procento lidí, kterým je jedno, kde bydlí, mohlo výrazně snížit.

Graf 2. Vztah občana ke své obci v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování

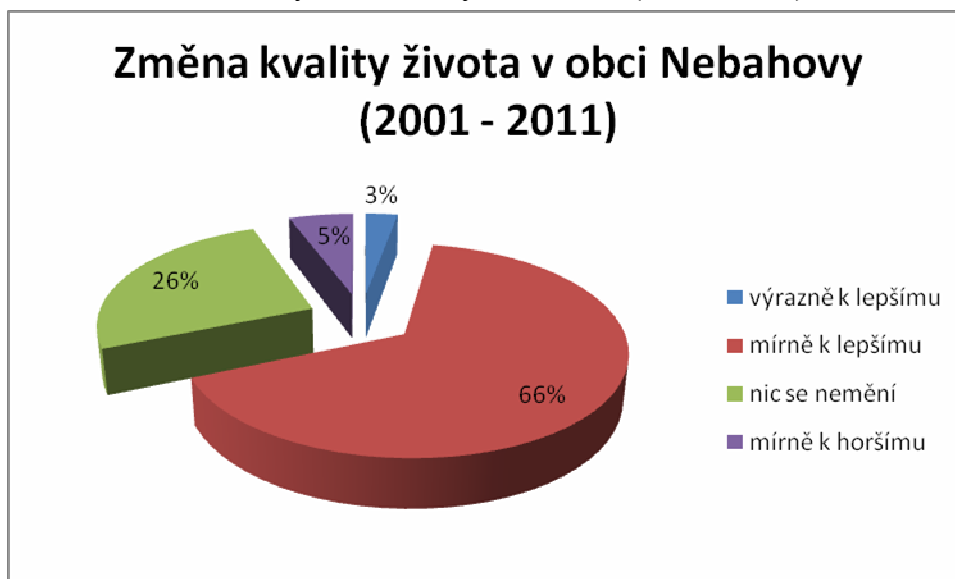
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 12. Jak se v posledních cca 10 letech změnila kvalita života ve Vaší obci?
(v obci Nebahovy odpovědělo všech 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo všech 37 respondentů)

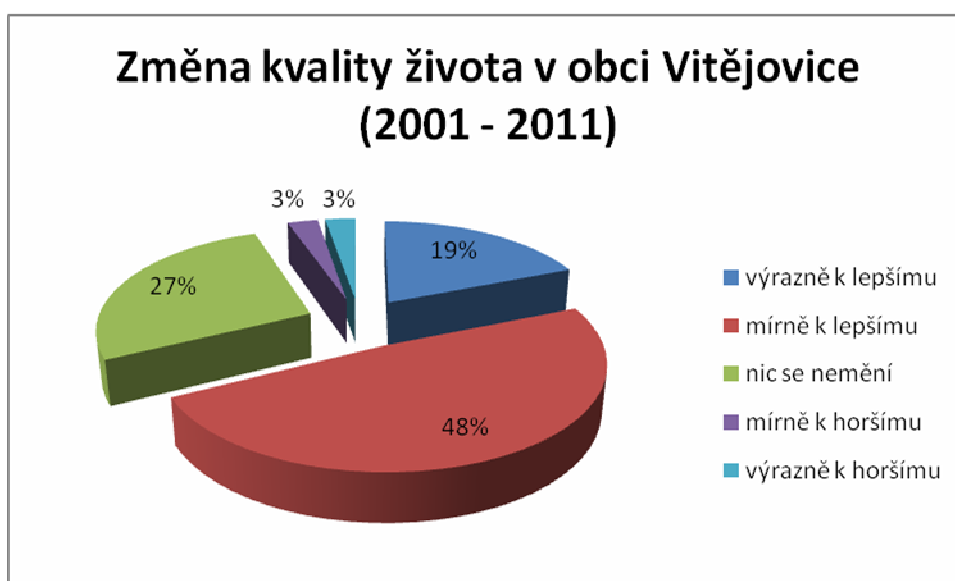
Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
výrazně k lepšímu	1	2,86	7	18,92
mírně k lepšímu	23	65,71	18	48,65
nic se nemění	9	25,71	10	27,03
mírně k horšímu	2	5,71	1	2,70
výrazně k horšímu	0	0,00	1	2,70

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 3. Změna kvality života ve vybrané obci (2001 - 2011)

Zdroj: Vlastní zpracování

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazovaný měl zde možnost označit pouze jednu odpověď. Z terénního šetření je zřejmé, že v obou obcích se, dle názoru dotazovaných, kvalita života během posledních cca 10 let všeobecně zlepšila. V obci Nebahovy je téměř 66 % respondentů názoru, že se kvalita života během šetřeného období mírně zlepšila, zatímco jen necelá 3 % respondentů se domnívá, že kvalita života se změnila výrazně k lepšímu. V obci Vitějovice se domnívá skoro 49 % dotázaných, že jde vývoj kvality života během sledovaného období mírně k lepšímu, zatímco téměř 19 % respondentů tvrdí, že vývoj kvality života v obci Vitějovice směřuje výrazně k lepšímu. V obou šetřených obcích je

zhruba $\frac{1}{4}$ respondentů názoru, že se během cca 10 let v rámci kvality jejich života nic nezměnilo. Necelých 6 % respondentů hodnotí vývoj v obou obcích spíše negativně. Z výše uvedeného vyplývá, že respondenti hodnotí vývoj kvality života převážně kladně a že vyšší stupeň vývoje kvality života se odehrává během cca posledních 10 let právě v obci Vitějovice. Obec Vitějovice v komparaci s obcí Nebahovy disponuje komplexně koncipovaným rozvojovým dokumentem na úrovni obce, což lze zde dávat do širší souvislosti s lehce vyšším stupněm rozvoje obce, a tedy i s lehce vyšším stupněm kvality života obyvatel obce.

6.2.3. Shrnutí dotazníkového šetření

Diplomová práce je zaměřena na hodnocení rozvoje vybraných dvou obcí, jež jsou obdobného charakteru. Rozvoj obcí se autorka snaží testovat mimo jiné prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření zkoumá jak současný stav kvality života, tak vývoj kvality života občanů vybraných obcí během časového období 2001-2011.

Z uskutečněného šetření vyplývá, že nepatrně kritičtěji hodnotí vybrané oblasti života v rámci kvality života v obci obyvatelé obce Vitějovice, a to paradoxně přesto, že obec Vitějovice v komparaci s obcí Nebahovy disponuje vyšším stupněm technické a občanské vybavenosti. V průběhu sledovaného období 2001 – 2011 tak sice dochází, dle názoru respondentů, v obci Nebahovy v komparaci s obcí Vitějovice průměrně k vyššímu stupni zlepšení vybraných oblastí života v rámci kvality života v obci, stupeň zlepšení je však dosti zanedbatelný (hodnota stupně zlepšení činí v obci Nebahovy 0,2 na školní stupnici od 1 do 5).

Z odpovědí respondentů je rovněž patrné, že více spokojení občané ve vztahu k obci se nalézají v obci Nebahovy (80 %). V obci Vitějovice je spokojeno jen 65 % dotazovaných. Vyšší podíl spokojených občanů ve vztahu k obci tak koresponduje s kladnějším hodnocením šetřených oblastí života v rámci kvality života obyvatel obce.

V rozporu s hodnocením otázky týkající se vybraných oblastí života v rámci vývoje kvality života obyvatel obce v období 2001 - 2011 jsou de facto odpovědi týkající se napřímo položené otázky „Jak se v posledních cca 10-ti letech změnila kvalita života ve Vaší obci?“. Výraznou změnu k lepšímu v rámci vývoje kvality života v obci během cca posledních 10 let totiž hojněji pociťují obyvatelé obce Vitějovice (cca 19 %) v komparaci s obcí Nebahovy (cca 3 %). V obou vybraných obcích většina

respondentů přiznává mírnou změnu k lepšímu v rámci vývoje kvality života během posledních cca 10-ti let, což je dle názoru autorky velmi pozitivní.

Z výsledků dotazníkového šetření nelze, dle názoru autorky, jednoznačně potvrdit, nebo vyvrátit hypotézu, že obyvatelé obce Vitějovice, která disponuje na rozdíl od obce Nebahovy strategickým dokumentem na úrovni obce, pociťují zřetelně vyšší stupeň rozvoje obce v podobě jednoznačně a zřetelně vyššího stupně kvality života v souvislosti s obcí. Všeobecně vzato je v obou obcích kvalita života hodnocena velmi pozitivně a ve většině šetřených kategorií lze zaznamenat mírné zlepšení během časového intervalu 10-ti let. Autorka tedy konstatuje, že respondenty pociťovaná kvalita života, jež je hodnocena v šetření prostřednictvím vybraných oblastí života, je v daných obcích de facto srovnatelné úrovně.

7. SOUHRNNÁ SWOT ANALÝZA PRO VYBRANÉ OBCE

Předkládané souhrnné SWOT analýzy obce Nebahovy a obce Vitějovice (viz Tabulka 13. Souhrnná SWOT analýza obce Nebahovy (2011) a Tabulka 14. Souhrnná SWOT analýza obce Vitějovice (2011)) se zabývají především vnitřními faktory rozvoje, které obce mohou v rámci svých možností ovlivnit (silné a slabé stránky), a vnějšími faktory rozvoje, které jsou převážně přímo neovlivnitelné aktivitou vybraných obcí (příležitosti a hrozby). Vypracované SWOT analýzy vycházejí z charakteristik obcí, které autorka zpracovala v analytické části této práce, a z rozvojových dokumentů řešených obcí.

Na předkládaných SWOT analýzách (viz Tabulka 13. Souhrnná SWOT analýza obce Nebahovy (2011) a Tabulka 14. Souhrnná SWOT analýza obce Vitějovice (2011)) lze demonstrovat charakteristickou blízkost a zároveň i „jemnou“ odlišnost šetřených obcí. Autorka klade důraz na jednoduchost a přehlednost, proto předkládá souhrnnou analýzu pro každou obec. SWOT analýzy slouží jako jeden z podkladů pro formulaci navrhovaných doporučení pro dané obce.

Tabulka 13. Souhrnná SWOT analýza obce Nebahovy (2011)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Vyhovující veřejná dopravní obslužnost obce • Čisté životní prostředí • Fungující systém sběru tříděného komunálního odpadu, absence černých skládek v obci • Příjemné a klidné místo pro bydlení, které je atraktivní svou polohou vzhledem k okresnímu městu Prachatice • Dostatečná nabídka zastavitelných ploch pro další výstavbu rodinných domů • Základní občanská vybavenost v obci (př.:MŠ, pošta, samoobsluha, hospoda v obci) • Dlouhodobě nízká míra nezaměstnanosti v obci (fungující zemědělské družstvo v obci - zdroj pracovních příležitostí)	<ul style="list-style-type: none"> • Absence některých služeb v oblasti občanské vybavenosti obce (př.: ZŠ, domov důchodců, lékař, kadeřnictví) • Špatný stav dopravní infrastruktury obce (komunikace připomínající tankodrom) • Absence plynofikace • Nešetrná likvidace odpadních vod (špatný stav kanalizace, absence ČOV) • Absence informačních a komunikačních kanálů obce (př.: webové stránky a zpravodaj) • Absence rozvojové koncepce na úrovni obce (př. Místního POV) • Nevyužívání dotačních titulů ze strany obce (ani např. POV) • Velmi omezené finanční zdroje obce na realizaci větších projektů (malá obec)

<ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobě stabilní a převážně kladné hospodaření obce, možnost realizace záměrů malého rozsahu z vlastních zdrojů; nízká zadluženost obce • Koncepce územně plánovací dokumentace obce, koncepce strategického dokumentu na úrovni mikroregionu • Členství v rozvojových sdruženích (DSO Prachaticko a MAS Chance in nature-LAG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká nabídka spolkové činnosti pro mladistvé a ženy (mimo SDH se zde nevyskytuje pro dívky a ženy žádný spolek) • Nízká nabídka pracovních míst v obci (mimo nabídky zemědělského družstva se zde prakticky nevyskytují pracovní příležitosti), nízká podnikatelská aktivita • Velmi vysoká denní dojíždka obyvatel do zaměstnání
Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost čerpání financí z evropských, národních nebo krajských dotačních fondů (př. POV a PRV) • Udržení kvalitního životního prostředí v obci • Zájem o bydlení na venkově • Rozvoj agroturistiky, cykloturistiky • Zapojení obyvatel do veřejného života obce, aktivní spolková činnost (např. vybudování komunitního centra v prostorách MŠ nebo KD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí obyvatelstva obce (růst počtu obyvatel v poproduktivním věku) • Vnější ekonomické vlivy (zdražování, daňové reformy, hospodářská krize) • Znečištění životního prostředí v důsledku topení pevnými palivy • Nízká spolková aktivita obyvatel • Odstěhování obyvatel za prací

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 14. Souhrnná SWOT analýza obce Vitějovice (2011)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrá veřejná dopravní obslužnost obce • Příjemné a klidné místo pro bydlení, které je atraktivní svou polohou vzhledem k okresnímu městu Prachatice • Čisté životní prostředí • Dostatečné čištění odpadních vod (kanalizace, ČOV) • Fungující systém sběru tříděného komunálního odpadu, absence černých skládek v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná nabídka zastavitelných ploch pro další výstavbu rodinných domů • Omezené finanční zdroje obce pro realizaci větších projektů (malá obec) • Nízká míra investic obce • Dlouhodobé schodkové hospodaření obce, vysoká zadluženost obce • Nízká nabídka spolkových činností pro mladistvé a ženy (mimo SDH se zde nevyskytuje pro dívky a ženy žádný spolek)

<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitní občanská vybavenost obce (př.: ZŠ 1. stupně, MŠ, pošta, samoobsluha, hospoda, domov důchodců, lékař, kadeřnictví) • Kvalitní vybavenost základní technickou infrastrukturou (př.: kanalizace, plynofikace a ČOV) • Fungující spolková činnost (SDH, fotbalový klub, myslivecké sdružení) • Existence informačních kanálů obce (př.: webové stránky a zpravodaj) • Koncepce územně plánovací dokumentace obce, koncepce Místního POV • Využívání dotačních titulů ze strany obce (např. POV a PRV) • Členství v rozvojových sdruženích (SO Netolicko a MAS Blanský les-Netolicko o.p.s.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Velmi nízká nabídka pracovních míst v obci, poměrně nízká podnikatelská aktivita • Velmi vysoká denní dojíždka obyvatel do zaměstnání
<p>Příležitosti</p>	<p>Ohrožení</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost čerpání financí z evropských, národních nebo krajských dotačních fondů (př. POV a PRV) • Udržení kvalitního životního prostředí v obci • Rozvoj agroturistiky, cykloturistiky • Zájem o bydlení na venkově • Nabídka zastavitelných ploch pro další výstavbu rodinných domů • Větší zapojení obyvatel do veřejného života obce, aktivnější spolková činnost (např. vybudování komunitního centra v prostorách MŠ nebo ZŠ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí obyvatelstva obce (růst počtu obyvatel v poproduktivním věku) • Vnější ekonomické vlivy (zdražování, daňové reformy, hospodářská krize) • Navyšování nákladů na vytápění zemním plynem – přechod k neekologickým palivům - znečišťování kvality vzduchu • Ohrožení povodněmi (pásma okolo Zlatého potoka) • Nízká spolková aktivita obyvatel • Odstěhování obyvatel za prací • Setrvání sociálně-patologických jevů v obci (př.: cyklický výskyt požárů)

Zdroj: Vlastní zpracování

8. NAVRHOVANÁ DOPORUČENÍ PRO VYBRANÉ OBCE

Autorka se v následující části práce pokusí formulovat vlastní doporučení a konkrétní návrhy řešení, které by měly vést ke zlepšení rozvoje vybraných obcí a zvýšení kvality života v řešeném území, pokud budou voleným managementem obcí aplikovány. Předkládaná doporučení budou poskytnuta volenému managementu vybraných obcí. V doporučeních autorka zohledňuje zejména výsledky dotazníkového šetření a indikátorové sady. SWOT analýzy slouží jako další významný podklad pro formulaci doporučení. Dochází zde rovněž k provázání praktické části práce a teoretických poznatků vzešlých z předkládané literární rešerše.

Na základě studia odborné literatury, která se zabývá problematikou regionálního rozvoje, strategického řízení a plánování, autorka doporučuje obci Nebahovy pořídit si strategický dokument na úrovni obce z důvodu potřeby plánování a koordinování rozvojových aktivit v území. Strategický dokument obce Nebahovy by měl být komplexně koncipovaný a zároveň by neměl být odtržen od finančních možností obce. Strategický dokument obce Nebahovy by měl obsahovat výčet akcí, odhad nákladů, předpokládaný způsob zajištění finančních zdrojů a harmonogram realizace jednotlivých akcí. Největší limitou využití rozvojové strategie je, dle názoru autorky, samotný volený management obce, který v mnoha případech neumí efektivně nakládat s komplexně koncipovaným strategickým dokumentem, nebo jej nevyužívá zcela. Prosperita obce závisí především na schopnosti místního voleného managementu, nikoliv na samotné existenci komplexně koncipovaného rozvojového dokumentu. V rozvojovém dokumentu autorka spatřuje zcela zásadní potenciál rozvoje obce. Prostřednictvím rozvojových dokumentů lze totiž snadněji analyzovat situaci a celkově koordinovat rozvoj území. Rozvojový plán je také předpokladem pro čerpání finančních prostředků z nabízených dotačních zdrojů a fondů (př. POV JK). Autorka souhlasí s R. Perlínem (Perlín, 2002), který tvrdí, že obce, které disponují vlastním rozvojovým dokumentem, a které jsou tak potenciálně připravené na možnosti rozvoje, budou schopny více využít nabízejících se příležitostí. Naopak obce, které zatím rezignovaly na tvorbu strategických dokumentů, budou limitovány při využívání potenciálních nabídek, které předpokládají vypracování rozvojových plánů. Řešený komparativní příklad municipalit př. indikátor příjem dotací je v souladu s tvrzením R. Perlína.

Autorka na komparativním příkladu vybraných municipalit ověřila teoretické poznatky, že malé venkovské obce většinu svých finančních prostředků směřují do rekonstrukcí a oprav stávajícího majetku obce. Vybrané obce mají totiž jen velmi omezené interní finanční možnosti investovat do rozvojových aktivit. Autorka tak doporučuje, především obci Nebahovy, zvyšovat objem finančních prostředků plynoucích do obce například prostřednictvím využívání dotačních titulů (například z POV nebo z Programu rozvoje venkova, Osy IV). Změna postoje voleného managementu obce Nebahovy, který se domnívá, že pro takto malou obec je velmi riskantní pouštět se do dotačních projektů i v rozsahu POV, je nezbytná. Autorka se domnívá, že obec Nebahovy tímto postojem voleného managementu přichází přinejmenším o objem finančních prostředků, které by do obce mohly plynout z například relativně byrokraticky nenáročného POV JK. Obec Vitějovice překlenula v roce 2010 hranici 500 obyvatel. Obci Vitějovice se tak potencionálně rozšiřuje možnost čerpání dotací např. z Regionálního operačního programu Jihozápad.

- Manažerská doporučení:

Autorka doporučuje obcím dále setrvávat v příslušných svazcích obcí, neboť obcím napomáhají plnit jejich základní funkce. Autorka radí v této souvislosti volenému managementu blíže se seznámit se strategickým dokumentem příslušného svazku obcí tak, aby obsah dokumentace byl zohledněn v každodenním rozhodování. Neznalost obsahu rozvojového dokumentu svazku obcí je zcela zásadní limita jeho využití.

- Společná doporučení, která se týkají kvality života:

Na základě provedeného dotazníkového šetření autorka navrhuje pro obě řešené obce vybudovat tzv. oddechová zařízení v podobě parčíků nebo veřejných prostor pro setkávání lidí apod. Autorka dále doporučuje prostřednictvím obecně závazné vyhlášky ustanovit pro majitele psů povinnost uklízet psí exkrementy, což přispěje k zpříjemnění vzhledu a čistotě municipalit. Řešené obce by měly do své činnosti masověji zapojit veřejnost, neboť aktivita občanů je nezbytná pro rozvoj obce. Z výsledků dotazníkového šetření navíc vyplývá, že obce jsou většinou tvořeny obyvatelstvem, které je ochotno aktivně se podílet na rozvoji obce. Aktivita občanů je nezbytná pro rozvoj obce, neboť právě myšlenka POV staví na participaci obyvatelstva („Pomož si a bude Ti pomoheno.“). Aktivní spolkovou, zájmovou a kulturní činnost lze ve vybraných obcích

podpořit například vybudováním komunitního centra v prostorách mateřské školy nebo kulturního domu. Autorka navrhuje rozvinout nabídku spolkové aktivity zejména pro mladistvé a ženy (mimo SDH se zde nevyskytuje pro dívky a ženy žádný spolek) například formou večerního cvičení aerobiku, jógy nebo zumbly. V prostorách knihoven lze dále například uskutečňovat jazykové kurzy pro nejmenší občany nebo kurzy počítačové gramotnosti určené zejména seniorům.

- Doporučení pro obec Nebahovy, která se týkají kvality života:

Na základě studia stavu technické infrastruktury autorka doporučuje obci Nebahovy zabývat se stavem kanalizace a ekologicky šetrným způsobem čištění odpadních vod. Zejména v souvislosti s novou výstavbou rodinných domů by obec Nebahovy měla řešit dále otázku plynofikace obce. Dle názoru autorky by nezajištěnost základní technické infrastruktury mohla být potenciální bariérou v rozvoji obce (bariéra pro příliv obyvatel a pro místní podnikatelskou aktivitu). Autorka navrhuje obci Nebahovy výrazněji se koncentrovat na stav a zejména zimní údržbu komunikací (př. pořízení zástěnek podél návětrných stran komunikací napomůže sjízdnosti komunikací). Obec Nebahovy leží ve vyšších polohách a v zimním období jsou komunikace obtížně sjízdné především z důvodu navátého sněhu na komunikacích. Na základě studia územní plánovací dokumentace - veřejně prospěšné stavby - autorka doporučuje vybudovat chodník podél silnice (z centra obce Nebahovy ve směru k místnímu zemědělskému družstvu), čímž se zvýší bezpečnost chodců. Na základě absence sociální péče v obci Nebahovy autorka navrhuje místnímu obecnímu úřadu, aby například zajistil pro seniory donášku nákupu, rozvoz obědů, zajištění dopravy k praktickému lékaři pro místní seniory apod. Obec Nebahovy by se z důvodu absence domova důchodců v obci a v jejím širším okolí měla intenzivněji věnovat myšlence přestavby vybraných obecních bytů na bezbariérové malometrážní byty pro seniory. Autorka dále navrhuje podpořit v obci podnikání například v oblasti holičství, kadeřnictví, kosmetiky, lékařské a sociální péče apod., ale i v oblasti tradičního venkovského podnikání. Podpora podnikání může být ve formě nabídky výhodného pronájmu nebytových prostor obce, které budou určeny na výkon těchto aktivit. Tímto opatřením by zároveň došlo v obci k navýšení služeb základní občanské vybavenosti. Obec Nebahovy by si v co nejkratší době měla zřídit nějaký informační kanál - optimálně ve formě webových stránek a zpravodaje. Uživatelsky dostupný zdroj informací pravděpodobně povede k většímu zapojení obyvatel do veřejného života obce. Internetové stránky lze rovněž využít v rámci eGovernment.

- Doporučení pro obec Vitějovice, která se týkají kvality života:

Obci Vitějovice autorka doporučuje urychlit zpracování změny územního plánu tak, aby v obci existovalo dostatečné množství návrhu nových ploch k zastavění. Obec by v rámci svého rozvoje měla nabízet příjemné místo pro bydlení, které je navíc atraktivní svou polohou vzhledem k okresnímu městu Prachatice. Růst počtu obyvatel obecně značí rozvoj obce. Obec Vitějovice by měla dále pokračovat v zabezpečování území, které je ještě ohroženo povodněmi (viz územní plánovací dokumentace). Autorka navrhuje zejména obci Vitějovice rozvíjet systém sběru tříděného komunálního odpadu prostřednictvím dostatečné sběrné sítě tak, aby snaha občanů třídit komunální odpad byla maximálně podporována. Obec Vitějovice by se z důvodu častého výskytu sociálně patologických jevů (například v podobě zakládání úmyslných požárů nebo úmyslného poškozování majetku) měla zabývat bezpečností v obci (př. častější výskyt hlídek policistů nebo instalací dočasného kamerového systému). Prvek bezpečnostního opatření by přispěl ke snížení pocíťovaného strachu z výskytu problémových osob a rovněž ke značné eliminaci strachu o majetek. Obec Vitějovice by v rámci kulturního využití mohla navázat na zdejší tradici místního „kina“ a promítat tak v kulturním sále filmy na přání obyvatel. Toto kulturně rozvíjející opatření by mohlo zesílit integraci zejména nového obyvatelstva do stávající komunity obce. Management obce Vitějovice by měl v průběhu realizace rozvojové strategie být otevřen novým možnostem rozvoje, kritickému hodnocení stávající strategie a aktualizaci. V návrhu každoroční aktualizace místní rozvojové dokumentace obce Vitějovice se rozvine a zkvalitní manažerská funkce voleného managementu, tj. kontrola. Prostřednictvím průběžného monitoringu a aktualizace se odstraní limita využití, což napomůže k celkově efektivnějšímu využití rozvojového programového dokumentu. Obec Vitějovice by do svého rozvojového koncepčního dokumentu mohla zakomponovat rovněž aplikovanou indikátorovou sadu. Maticе indikátorů by dle názoru autorky komplexně, stručně a maximálně vypovídajícím způsobem přispěla k hodnocení rozvoje obce Vitějovice.

9. ZÁVĚR

Z výsledků dotazníkového šetření nelze, dle názoru autorky, jednoznačně potvrdit, nebo vyvrátit hypotézu, že obyvatelé obce Vitějovice, která disponuje na rozdíl od obce Nebahovy strategickým dokumentem na úrovni obce, pociťují zřetelně vyšší stupeň rozvoje obce v podobě jednoznačně a zřetelně vyššího stupně kvality života v souvislosti s obcí. Všeobecně vzato je v obou obcích kvalita života hodnocena velmi pozitivně a ve většině šetřených kategorií lze zaznamenat mírné zlepšení během časového intervalu 10-ti let. Autorka tedy konstatuje, že respondenty pociťovaná kvalita života, jež je hodnocena v šetření prostřednictvím vybraných oblastí života, je v daných obcích de facto srovnatelné úrovně.

V rámci hodnocení vybraných obcí metodou indikátorů vykazují obě obce převážně kladný trend vývoje v časovém období 2008 – 2010 (př. trend neustálého omlazování obou obcí, celkový nárůst obyvatel řešeného území, zvyšující se podíl výdajů na ochranu životního prostředí v obou obcích, obecný trend nárůstu množství vyříděného odpadu, spíše vzrůstající tendence podpory místních nestátních neziskových organizací). Negativní trend spatřuje autorka ve formě nárůstu průměrné roční míry nezaměstnanosti obcí, která je způsobena zejména ekonomickou krizí. Jakousi rozkolísanost vývoje municipalit lze pozorovat na vzájemně provázaném příkladu - indikátor přijatých dotací, dluhové služby nebo míry investic obce. Vzhledem k ekonomickému vývoji země, k prostorově marginální poloze obcí, velikosti obcí a počtu jejich obyvatel hodnotí autorka souhrnně stav šetřených municipalit velmi pozitivně (př. veřejná dopravní obslužnost, volební účast nebo ekologická stabilita).

Na základě indikátorové metody lze konstatovat, že obec Vitějovice se v komparaci s obcí Nebahovy prokazatelně celkově lépe rozvíjí v ekonomické oblasti a ve správě věcí veřejných. V sociální a enviromentální oblasti autorka považuje rozvoj řešených obcí za celkově vyrovnaný. Ve sledovaném časovém období vyšší stupeň rozvoje obce Vitějovice nepostihuje všechny řešené oblasti, jak autorka na počátku psaní této diplomové práce předpokládala.

Z výsledků indikátorové sady tak nelze, dle názoru autorky, jednoznačně potvrdit, nebo vyvrátit hypotézu, že obec Vitějovice, která disponuje na rozdíl od obce Nebahovy strategickým dokumentem na úrovni obce, komplexně vykazuje vyšší stupeň rozvoje území v čase. Autorka se přesto domnívá, že strategický dokument na úrovni obce je významnou koncepční oporou volenému managementu, a to zejména v rozvoji

ekonomické oblasti nebo při správě věcí veřejných. Toto tvrzení lze demonstrovat na zvoleném komparativním příkladu municipalit prostřednictvím matice indikátorů – oblasti rozvoje. V rozvojovém dokumentu autorka spatřuje zcela zásadní potenciál rozvoje obce. Prostřednictvím rozvojových dokumentů lze totiž snadněji analyzovat situaci a celkově koordinovat rozvoj území. Rozvojový plán je také předpokladem pro čerpání finančních prostředků z nabízených dotačních zdrojů a fondů (př. Program obnovy venkova Jihočeského kraje). Výše zmíněný potenciál rozvojového dokumentu může být využit pouze tehdy, pokud se strategická koncepce stane opravdovou součástí procesu řízení dané municipality. Největší limitou využití rozvojové strategie je, dle názoru autorky, samotný volený management obce, který mnohdy neumí efektivně nakládat s komplexně koncipovaným strategickým dokumentem, nebo jej nevyužívá zcela. Autorka si je již plně vědoma toho, že prosperita každé obce závisí především na schopnosti místního voleného managementu, nikoliv na samotné existenci komplexně koncipovaného rozvojového dokumentu.

Autorka si na komparativním příkladu řešených municipalit verifikovala tvrzení R. Perlína (Perlín, 2002). Perlín konstatuje, že obce, které disponují vlastním rozvojovým dokumentem, a které jsou tak potenciálně připravené na možnosti rozvoje, budou schopny více využít nabízejících se příležitostí. Naopak obce, které zatím rezignovaly na tvorbu strategických dokumentů, budou limitovány při využívání potenciálních nabídek, které předpokládají vypracování rozvojových plánů.

Vlastní přínos předkládané diplomové práce k danému tématu spočívá v tom, že na základě provedených analýz a zjištěných informací jsou na závěr práce navržena doporučení pro vybrané dvě obce. V doporučeních autorka zohledňuje zejména výsledky dotazníkového šetření a indikátorové sady. Autorkou koncipované SWOT analýzy slouží jako další významný podklad pro formulaci navrhovaných doporučení. V doporučeních dochází rovněž k provázání praktické části práce a teoretických poznatků, které autorka získala z předkládané literární rešerše. Navržená doporučení budou poskytnuta volenému managementu obcí. Vlastní doporučení a konkrétní návrhy řešení, pokud budou voleným managementem aplikovány, by měly, dle názoru autorky, přispět ke zlepšení rozvoje vybraných obcí a zvýšení celkové kvality života v řešeném území.

10. SUMMARY

The thesis is focused on the evaluation and comparison of community development in the village Nebahovy and Vitějovice (district Prachatice). The selected villages are of a similar nature (size of community, population, location, etc.). Since 1999 the village Vitějovice (unlike the village Nebahovy) has have available a local development document. The author of the submitted thesis evaluates the development of selected communities first of all by means of a selected indicator set (in the period between 2008 and 2010). The author also tries to test the development of these two selected municipalities by a kind of a questionnaire survey.

The purpose of the questionnaire survey and indicator set is to confirm or to refuse the hypotheses, whether the municipality Vitějovice, disposing of the strategic dokument, really shows a higher level of the development.

In the opinion of the author, from the above mentioned results one can not definitely confirm or disprove the hypothesis that the municipality Vitějovice, which has the strategic document at the community level (unlike the village Nebahovy), comprehensively exhibits a higher degree of development of the area at time. The author still believes that the strategic document on the municipal level is an important conceptual support for an elected management, particularly in the area of economic development or governance. This statement can be demonstrated in the selected municipalities by means of a comparative example of a matrix of indicators - development. The author sees a crucial potential for the village development in the development document. Through the development documents one can analyse the situation and co-ordinate the territory development more easily. The development plan is also a prerequisite for drawing funds from grant sources and funds (e.g. POV JK). Nevetherless, the above mentioned potential development document can be used only in the case, when the strategic concept becomes a real part of the municipality management. The management chosen by the village itself, which cannot effectively deal with the complex strategic document or cannot use it completely is the biggest limit of using the development strategy is (in the author 's opinion). The author is fully aware that the prosperity of every community depends on the ability of local elected management, not on the very existence of complexly conceived development document.

The actual contribution of the thesis itself to the topic lies in the fact that it suggests recommendations for the selected villages on the basis of the accomplished analyses and found information.

11. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

1. ADAMČÍK, S. *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: VŠB-TU, 1997. 138 s. ISBN 80-7078-432-6.
2. ADAMČÍK, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: VŠB-TU, 2003. 140 s. ISBN 80-7078-837-2.
3. BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. 212 s. ISBN 80-246-0384-5.
4. BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
5. ČERNOHORSKÝ, J. a kol. *Příručka člena zastupitelstva obce*. Praha: VCVS ČR, 2002. 180 s. ISBN 80-238-9120-0.
6. ČMEJREK, J., KOPŘIVA, R. *Základy veřejné správy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. 124 s. ISBN 978-80-213-1626-3.
7. DENNING, B. W. *Making strategic planning work in practice*. Oxford: Pergamon Press, 1989. 137 s. ISBN 0-08-037408-5.
8. FUČÍKOVÁ, M. *Program obnovy vesnice Nebahovy: u Prachatic*: bakalářská práce. Č. Budějovice: JU Pedagogická fakulta, 2010. 106 s.
9. GOODALL, B. *The Penguin dictionary of human geography*. London: Penguin Books, 1987. 509 s. ISBN 0-14-051095-8.
10. HOLEČEK, J. a kol. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP, 2009. 74 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
11. HOŠEK, R., ŠULMANOVÁ, G., SVOJTKOVÁ, I. *Vzorová zemědělská obec roku 2007 v Programu obnovy venkova*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2007. 65 s.
12. HRABALOVÁ, S. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 93 s. ISBN 80-210-3356-8.
13. HRABÁNKOVÁ, M., SVATOŠOVÁ, L., BOHÁČKOVÁ, I. *Vybrané diagnostické metody pro sledování regionálního rozvoje*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta. 2006. 95 s. ISBN 80-7040-835-9.
14. HRABÁNKOVÁ, M., VOSEJPKOVÁ, M. *Regionální management*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta. 2002. 80 s. ISBN 80-7040-564-3.

15. HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V. *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce*. Praha: EnviConsult, s.r.o., 2007. 48 s. ISBN 978 – 80 – 239 – 8594 – 8.
16. HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. 189 s. ISBN 80-213-1413-3.
17. KAŠPAROVÁ, L. a kol. *Rozvoj vesnice*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005. 109 s. ISBN 80-239-7753-9.
18. KUBEŠ, J., PERLÍN, R. *Územní plánování pro geografy*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. 89 s. ISBN 80-7184-512-4.
19. MAJEROVÁ, V. a kol. *Sborník příspěvků z mezinárodní konference: Venkov je náš svět. Countryside – Our World*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2006. 568 s. ISBN 80-213-1539-3.
20. MAS OPAVSKO, NÁRODNÍ SÍŤ MAS ČR. *Dotační možnosti pro obce*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2009. 183 s. ISBN 978-80-7084-855-5.
21. MATES, P., WOKOUN, R. a kol. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.
22. PAPEŽ, J. *"Venkov 2020" : šance pro všechny*. Praha: CEVRO, 2005. 40 s. ISBN 80-86816-10-9.
23. PÁPOL, T., PAVLAS, M. a kol. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*. Hradec Králové: Civitas per populi, 2006. 90 s. ISBN 80-903813-1-6.
24. PERLÍN, R. *Strategický plán mikroregionu*. Praha: AgAkcent, 2002. 52 s. ISBN 80-903093-0-5.
25. PERLÍN, R. *Spolupráce venkovských obcí - možnost nebo podmínka úspěchu*. In: Agrární perspektivy XIV. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2005. 569-576 s. ISBN 80-213-1372-2.
26. PERLÍN, R. a kol. *Program obnovy vesnice: Metodická publikace*. Praha: VÚVA, 1993. 63 s. ISBN 80-85124-72-6.
27. PERLÍN, R., BIČÍK, I. *Strategický plán mikroregionu: metodická příručka pro zájemce o strategické plánování ve venkovských mikroregionech a obcích*. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2006. 76 s.
28. PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
29. PÍŠA, Z. a kol. *Obnova venkova: Soubor vybraných článků k objasnění myšlenky programu*. Praha: Ministerstvo zemědělství a výživy ČR, 1992. 67 s.

30. REA, P. J., KERZNER, H. *Strategic Planning: A Practical Guide*. John Wiley and Sons, 1997. 336 s. ISBN 0471291978.
31. REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací (ROPO, O.P.S., S.R.O., A.S., sdružení obcí)*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 140 s. ISBN 80-210-2126-8.
32. SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
33. SVATOŠOVÁ, L., BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2005. 173 s. ISBN 80-7040-749-2.
34. SÝKORA, J. *Venkovský prostor 2. díl: Územní plánování vesnice a krajiny*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1998. 156 s. ISBN 80-01-01810-5.
35. ŠAŠEK, M. *Regional Development and Planning*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2010. 146 s. ISBN 978-80-7414-222-2.
36. TICHÁ, I., HRON, J. *Strategické řízení*. Praha: ČZU - PEF, 2002. 235 s. ISBN 80-213-0922-9.
37. Török, M. *Strategické plánování*. Baltimore, Maryland: Johns Hopkins University Institut for Policy Studies, 1997. 32 s. ISBN 1-886333-32-7.
38. WHEELEN, T. L., HUNGER, J. D. *Strategic management and business policy: concepts and cases*. Upper Saddle River: Pearson/Prentice Hall, 2008. 405 s. ISBN 978-0-13-606827-3.
39. WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.
40. WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
41. WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2007. 246 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

Ostatní zdroje:

1. BESI a.s. (2004): Rozvojová strategie svazku obcí Netolicko.
2. BESI a.s., MAS BLANSKÝ LES - NETOLICKO O. P. S. (2006): Pilotní strategie území MAS.
3. KP PROJEKT s.r.o. (2005): Strategický plán rozvoje dobrovolného svazku Prachaticko pro období 2005-2010.
4. MĚSTSKÝ ÚŘAD PRACHATICE, ODBOR STAVEBNĚ SPRÁVNÍ A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. (2010): Strategický plán rozvoje dobrovolného svazku obcí Prachaticko pro období 2010-2015.
5. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. (2011): Monitoring hospodaření obcí – soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU).
6. MRÁZ, F. (2011): Přehled uskutečněných akcí v obci Nebahovy.
7. OBECNÍ ÚŘAD. (1999): Místní program obnovy vesnice Vitějovice.
8. SEDLÁK, J. a kol. (1998): Územní plán sídelního útvaru Vitějovice.
9. SEDLÁK, J. a kol. (2005): Zpracování změny č.1 územního plánu sídelního útvaru Vitějovice.
10. ŠTUDLAR, Z. (2010): Místním programu obnovy vesnice – aktualizace záměrů.
11. ŠTUDLAR, Z. (2011): Přehled uskutečněných akcí v obci Vitějovice.
12. ŤUKALOVÁ, Š. a kol. (2008): Územní plán obce Nebahovy.
13. Podklady poskytnuté Městským úřadem Prachatice - Odbor životního prostředí: evidence odpadů.
14. Podklady poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí - Odbor rodiny a dávkových systémů: interní databáze SSP.
15. Podklady poskytnuté Obecním úřadem Nebahovy: evidence obce.
16. Podklady poskytnuté Obecním úřadem Vitějovice: evidence obce.
17. Podklady poskytnuté Úřadem práce Prachatice - Oddělení státní sociální podpora: interní databáze SSP.

Internetové zdroje:

1. Stránky Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/okresy/CZ0315> [Aktivní 30. 7. 2011]
2. Stránky Českého statistického úřadu: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005, 1. díl [online]. Dostupné na WWW: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf) [Aktivní 18. 11. 2011]
3. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp> [Aktivní 18. 11. 2011]
4. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Počet uchazečů o práci a míra nezaměstnanosti v obcích vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=TPR6010PU_OB1.135&kapitola_id=15&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&verze=0&cas_3_9=20081231 [Aktivní 15. 8. 2011]
5. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ – Stav obyvatel ve vybraném území [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&kapitola_id=5&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_41=550434 [Aktivní 18. 8. 2011]
6. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ – Pohyb obyvatel ve vybraném území [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1010CU&kapitola_id=5&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_41=550434 [Aktivní 18. 8. 2011]
7. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ – Ekonomické subjekty podle počtu pracovníků [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=ORG9010UC&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_46=550655 [Aktivní 8. 8. 2011]
8. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Základní údaje o výsledcích voleb do zastupitelstev obcí 2010 obcí vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=VOL0452PU_OB1.135&kapitola_id=674&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0 [Aktivní 20. 8. 2011]

9. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Základní údaje o volbách do krajských zastupitelstev v obcích vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=VOLKZ01_OB1.135&kapitola_id=507&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0 [Aktivní 20. 8. 2011]
10. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Volby do zastupitelstev krajů [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=507&vo=tabulka [Aktivní 20. 8. 2011]
11. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Základní údaje o volbách do PS 2010 v obcích vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=VOL0152PU_OB1.135&kapitola_id=573&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0 [Aktivní 20. 8. 2011]
12. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=573&vo=tabulka [Aktivní 20. 8. 2011]
13. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Základní údaje o volbách do EP 2009 v obcích vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=VOL0651PU_OB1.135&kapitola_id=460&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0 [Aktivní 20. 8. 2011]
14. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Volby do Evropského parlamentu [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=460&vo=tabulka [Aktivní 20. 8. 2011]
15. Stránky Českého statistického úřadu: Veřejná databáze ČSÚ - Územně analytické podklady 1 v obcích vybraného SO ORP [online]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=UAP6030UP_OB.135&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0#pozn2 [Aktivní 18. 8. 2011]
16. Stránky Deníku veřejné správy: Dvacet let Programu obnovy venkova [online]. Dostupné na WWW: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6492200> [Aktivní 21. 10. 2011]
17. Stránky Dobrovolného svazku obcí Prachaticko [online]. Dostupné na WWW: <http://www.prachatice.cz/dsopt/> [Aktivní 15. 11. 2011]

18. Stránky Dobrovolného svazku obcí Prachaticko: Hospodářství svazku [online]. Dostupné na WWW: <http://www.prachatice.cz/dsopt/?hospodareni-svazku,8> [Aktivní 15. 11. 2011]
19. Stránky dobrovolného Svazku obcí Netolicko [online]. Dostupné na WWW: <http://www.netolice.cz/mikroregion/d-3590/p1=3416> [Aktivní 15. 11. 2011]
20. Stránky dobrovolného Svazku obcí Netolicko: Dokumenty mikroregionu [online]. Dostupné na WWW: <http://www.netolice.cz/dokumenty-mikroregionu/d-3592/p1=3416> [Aktivní 15. 11. 2011]
21. Stránky IDOS - Jízdní řády [online]. Dostupné na WWW: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusy/spojeni/> [Aktivní 21. 8. 2011]
22. Stránky Jihočeského kraje: Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území [online]. Dostupné na WWW: <http://up.kraj-jihocesky.cz/?podklady-pro-rozbor-udrzitelneho-rozvoje-uzemi,155> [Aktivní 18. 8. 2011]
23. Stránky Kvalita života – různé koncepty [online]. Dostupné na WWW: holas.xf.cz/vse/5HP400.doc [Aktivní 1. 2. 2012]
24. Stránky metodické podpory regionálního rozvoje: Využití půdy - KES [online]. Dostupné na WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/148.html> [Aktivní 7. 12. 2011]
25. Stránky Ministerstva financí ČR - Automatizovaný rozpočtový informační systém (ARIS) [online]. Dostupné na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/seznam.pl?nuts=CZ0315> [Aktivní 12. 11. 2011]
26. Stránky Ministerstva financí ČR - Automatizovaný rozpočtový informační systém (ÚFIS) [online]. Dostupné na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisusc/seznam.pl?nuts=CZ0315> [Aktivní 12. 11. 2011]
27. Stránky Ministerstva práce a sociálních věcí: Státní sociální podpora [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/2> [Aktivní 19. 8. 2011]
28. Stránky Ministerstva vnitra ČR: Seznam občanských sdružení [online]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/seznam-obcanskych-sdruzeni/Default.aspx> [Aktivní 21. 8. 2011]
29. Stránky Místní akční skupiny MAS Blanský les - Netolicko o. p. s. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mas-netolice.cz/> [Aktivní 16. 11. 2011]
30. Stránky Místní akční skupiny MAS Blanský les - Netolicko o. p. s.: Výroční zpráva [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mas-netolice.cz/?vyrocni-zpravy-mas,53> [Aktivní 16. 11. 2011]
31. Stránky Místní akční skupiny MAS Blanský les - Netolicko o. p. s.: O nás [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mas-netolice.cz/?o-nas,1> [Aktivní 16. 11. 2011]

32. Stránky Místní akční skupiny MAS Blanský les - Netolicko o. p. s.: Leader - Výzvy [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mas-netolice.cz/?leader-2008-2013,26> [Aktivní 16. 11. 2011]
33. Stránky Místní akční skupiny Chance in nature – Local action group [online]. Dostupné na WWW: <http://www.chanceinnature.cz/> [Aktivní 17. 11. 2011]
34. Stránky Místní akční skupiny Chance in nature – Local action group: Leader – Výzvy [online]. Dostupné na WWW: <http://www.chanceinnature.cz/partnerstvi/leader/> [Aktivní 17. 11. 2011]
35. Stránky obce Bolatice: Dotazníkové šetření [online]. Dostupné na WWW: <http://www.bolatice.cz/obecni-urad/dotaznikove-setreni/> [Aktivní 30. 7. 2011]
36. Stránky obce Vitějovice [online]. Dostupné na WWW: http://mesta.obce.cz/vismo/index.asp?id_org=18267 [Aktivní 16. 11. 2011]
37. Stránky obce Vitějovice: Základní charakteristika obce [online]. Dostupné na WWW: http://mesta.obce.cz/vismo/vismo/dokumenty2.asp?id_org=18267&id=1027&p1=52 [Aktivní 16. 11. 2011]
38. Stránky Portálu na podporu rozvoje obcí ČR: Koncepční příprava rozvoje obcí [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozvojobci.cz/products/koncepcni-priprava-rozvoje-obci-publikace-pro-predstavitele-obecnich-samosprav/> [Aktivní 4. 11. 2011]
39. Stránky Programu obnovy venkova Jihočeského kraje: Návody - Pravidla [online]. Dostupné na WWW: <http://pov-jc.isu.cz/default12.aspx> [Aktivní 4. 11. 2011]
40. Stránky Programu obnovy venkova Jihočeského kraje: Přehled žádostí zadaných v letech 2006-2010 [online]. Dostupné na WWW: <http://pov-jc.isu.cz/archiv.aspx> [Aktivní 11. 11. 2011]
41. Stránky Programu obnovy venkova Jihočeského kraje: Návody - Vzor programu [online]. Dostupné na WWW: <http://pov-jc.isu.cz/default12.aspx> [Aktivní 11. 11. 2011]
42. Stránky Programu obnovy venkova Jihočeského kraje: Přehled přihlášených obcí [online]. Dostupné na WWW: <http://pov-jc.isu.cz/registry/prihlasene.aspx> [Aktivní 11. 11. 2011]
43. Stránky serveru Volby.cz: Volby do Senátu Parlamentu ČR [online]. Dostupné na WWW: <http://volby.cz/pls/senat/se311?xjazyk=CZ&xdatum=20101015&xobvod=10&xv=0> [Aktivní 20. 8. 2011]

44. Stránky serveru Volby.cz: Volby do Senátu Parlamentu ČR [online]. Dostupné na WWW: <http://volby.cz/pls/senat/se31?xjazyk=CZ&xdatum=20101015&xv=0> [Aktivní 20. 8. 2011]
45. Stránky serveru Volby.cz: Volby do Senátu Parlamentu ČR [online]. Dostupné na WWW: <http://volby.cz/pls/senat/se311?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xobvod=12&xv=0> [Aktivní 20. 8. 2011]
46. Stránky serveru Volby.cz: Volby do Senátu Parlamentu ČR [online]. Dostupné na WWW: <http://volby.cz/pls/senat/se31?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xv=0> [Aktivní 20. 8. 2011]

12. SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ, ZKRATEK A PŘÍLOH

12.1. Seznam tabulek

Tabulka 1. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Nebahovy jako člen sdružení (2008 -2010).....	44
Tabulka 2. Vliv dotací na příjmy obce Nebahovy (2008 -2010).....	45
Tabulka 3. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice (2008 -2010).....	48
Tabulka 4. Přehled žádostí Programu obnovy venkova Jihočeského kraje - Obec Vitějovice jako člen sdružení (2008 -2010).....	49
Tabulka 5. Vliv dotací na příjmy obce Vitějovice (2008 -2010).....	50
Tabulka 6. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy.....	58
Tabulka 7. Aplikovaná sada indikátorů rozvoje pro obec Vitějovice.....	62
Tabulka 8. Počet a struktura dotazovaných v obci Nebahovy.....	71
Tabulka 9. Počet a struktura dotazovaných v obci Vitějovice.....	72
Tabulka 10. Jak byste v současnosti a před 10 lety oklasifikovali vybrané oblasti života v rámci kvality života v obci?.....	72
Tabulka 11. Ve vztahu k obci se pokládáte za:.....	74
Tabulka 12. Jak se v posledních cca 10 letech změnila kvalita života ve Vaší obci?	75
Tabulka 13. Souhrnná SWOT analýza obce Nebahovy (2011).....	79
Tabulka 14. Souhrnná SWOT analýza obce Vitějovice (2011).....	80
Tabulka 15. Srovnání průměrné roční míry nezaměstnanosti - ČR, kraj, okres, obec (%)	101
Tabulka 16. Dosažitelnost služeb pro obec Nebahovy a obec Vitějovice s lokalizováním služby k roku 2011	101
Tabulka 17. Stav technické vybavenosti obce Nebahovy a obce Vitějovice k roku 2011	102
Tabulka 18. Sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy a Vitějovice	102
Tabulka 19. Matice indikátorů a oblastí rozvoje	104
Tabulka 20. Co považujete ve Vaší obci za to nejcennější?.....	108
Tabulka 21. Postrádáte kulturní akce v obci? Pokud ano, označte chybějící kulturní akce!	108
Tabulka 22. Postrádáte volnočasová zařízení v obci? Pokud ano, označte chybějící volnočasová zařízení!	109
Tabulka 23. Na jaké oblasti by se obec měla v budoucnu koncentrovat, které by měla lépe řešit a více podporovat?	110
Tabulka 24. Shledáváte problémy s čistotou a vzhledem obce? Pokud ano, označte důvod nespokojení!	111
Tabulka 25. Cítíte se v obci bezpečně? Pokud ne, označte důvod nespokojení!.....	111
Tabulka 26. Považujete kvalitu životního prostředí v obci za vyhovující? Pokud ne, označte důvod nespokojení!.....	112
Tabulka 27. Jste ochotni aktivně se podílet na rozvoji Vaší obce?	112
Tabulka 28. Jak byste se sám charakterizoval?	113

12.2. Seznam obrázků

Obrázek 1. Proces strategického plánování	20
---	----

12.3. Seznam grafů

Graf 1. Hodnocení vybraných oblastí života v rámci kvality života v obci Nebahovy a Vitějovice (2001 -2011).....	73
Graf 2. Vztah občana ke své obci v roce 2011	75
Graf 3. Změna kvality života ve vybrané obci (2001 - 2011).....	76

12.4. Seznam zkratk

ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
DSO	Dobrovolný svazek obcí
DT	Dotační titul
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
JK	Jihočeský kraj
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NNO	Nestátní neziskové organizace
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
POV	Program obnovy venkova
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO	Svazek obcí
SSP	Státní sociální podpora
SWOT analýza	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
SZP EU	Společná zemědělská politika EU
TUV	Teplá užitková voda
USA	Spojené státy americké
ÚP	Územní plán
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZPF	Zemědělský půdní fond

12.5. Seznam příloh

12.5.1. Přiložené tabulky

Tabulka 15. Srovnání průměrné roční míry nezaměstnanosti - ČR, kraj, okres, obec (%)

	Ø 2008	Ø 2009	Ø 2010
ČR	6,0	9,2	9,6
Jihočeský kraj	4,8	7,8	8,5
okres Prachatice	4,7	7,0	7,3
obec Nebahovy	3,6	6,2	6,2
obec Vitějovice	5,0	7,7	10,9

Zdroj: <http://www.czso.cz/>

Tabulka 16. Dosažitelnost služeb pro obec Nebahovy a obec Vitějovice s lokalizováním služby k roku 2011

Druh služby	Lokalizace pro obec Nebahovy	Lokalizace pro obec Vitějovice
Obecní úřad	Nebahovy	Vitějovice
Finanční úřad	Prachatice	Prachatice
Úřad práce	Prachatice	Prachatice
Stavební úřad	Prachatice	Prachatice
Pošta	Nebahovy	Vitějovice
Mateřská škola	Nebahovy	Vitějovice
Základní škola	Prachatice	Vitějovice
Gymnázium	Prachatice	Prachatice
Domov důchodců	Prachatice	Vitějovice
Sál	Nebahovy	Vitějovice
Kino, Disko	Prachatice	Prachatice
Zdravotní středisko	Prachatice	Vitějovice
Lékárna	Prachatice	Prachatice
Sportovní zařízení - malé formy	Nebahovy	Vitějovice
Sportovní zařízení – na kopanou	Nebahovy	Vitějovice
Plovárna, fitness centrum, tělocvična	Prachatice	Prachatice
Přírodní koupaliště	Nebahovy	Vitějovice
Hospoda	Nebahovy	Vitějovice
Smíšená prodejna	Nebahovy	Vitějovice
Supermarket	Prachatice	Prachatice
Řemeslnické dílny	Nebahovy	Vitějovice
Holičství, kadeřnictví, kosmetika	Prachatice	Vitějovice
Požární zbrojnice	Nebahovy	Vitějovice
Hřbitov, kostel	Prachatice	Vitějovice
Kaple	Nebahovy	-
Policie	Prachatice	Prachatice

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 17. Stav technické vybavenosti obce Nebahovy a obce Vitějovice k roku 2011

Druh infrastruktury	Stav v obci Nebahovy	Stav v obci Vitějovice
Vodovod	Ano	Ano
Kanalizace	Ano	Ano
ČOV	Ne	Ano
Plynofikace	Ne	Ano
Elektrifikace	Ano	Ano
Veřejné osvětlení	Ano	Ano
Obecní rozhlas	Ano	Ano

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 18. Sada indikátorů rozvoje pro obec Nebahovy a Vitějovice

KÓD	NÁZEV INDIKÁTORU	POPIS INDIKÁTORU	JEDNOTKA	FREKVENCE SLEDOVÁNÍ
EN1	Intenzita podnikatelských subjektů	Počet registrovaných ekonomických subjektů celkem na 1 obyvatele.	počet/obyvatele	roční
EN2	Míra investic obce	Podíl investičních výdajů obce na celkových výdajích.	%	roční
EN3	Dluhová služba	Suma všech závazků z návratných zdrojů k určitému datu a souhrn plateb představující splátky dluhu (jistiny) a úroků ke skutečně dosaženým daňovým příjmům a dotacím souhrnného finančního vztahu (viz Ministerstvo financí ČR, 2011).	%	roční
EN4	Přijaté dotace	Celková výše získaných finančních prostředků z dotací na 1 obyvatele.	tis.Kč / obyvatele	roční
S1	Míra registrované nezaměstnanosti	Podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na disponibilní pracovní síle.	%	roční
S2	Dávky SSP	Počet vyplacených dávek sociálního příspěvku a příspěvku na bydlení v daném kalendářním roce.	počet	roční
S3	Index stáří	Podíl počtu obyvatel ve věku 65 a více	index	roční

		ku počtu obyvatel ve věku 0 –14 let.		
S4	Migrační přírůstek (migrační saldo)	Rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných osob za stejné období.	počet	roční
EV1	Čištění odpadních vod	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV z celkového počtu obyvatel.	%	roční
EV2	Veřejné výdaje na životní prostředí	Podíl finančních prostředků na ochranu životního prostředí z výdajové stránky rozpočtu obce.	%	roční
EV3	Třídění komunálního odpadu	Podíl vytríděných složek komunálního odpadu (papír, sklo, plasty, atd.) na celkové produkci komunálního odpadu.	%	roční
EV4	Ekologická stabilita	Koeficient ekologické stability k. ú. obce (viz metodika (Míchal, 1985), upraveno).	koeficient	1x 5 let
SVV1	Účast ve volbách	Podíl zapsaných voličů, kteří v komunálních, krajských a parlamentních volbách odevzdali svůj hlas.	%	1x 4 roky
SVV2	Podpora nestátních neziskových organizací	Celkové množství finančních prostředků, které obec věnovala ze svého rozpočtu NNO se sídlem v dané obci na 1 obyvatele.	tis. Kč / obyvatele	roční
SVV3	Veřejná dopravní obslužnost	Počet spojů na 1 obyvatele.	počet/ obyvatele	roční

Zdroj: Upraveno (Hřebík, Třebický, 2007)

Tabulka 19. Matice indikátorů a oblastí rozvoje

Indikátor	Ekonomická oblast	Sociální oblast	Enviromentální oblast	Správa věcí veřejných
Intenzita podnikatelských subjektů	X			
Míra investic obce	X			X
Dluhová služba	X			
Přijaté dotace	X			X
Míra registrované nezaměstnanosti	X	X		
Dávky SSP	X	X		
Index stáří		X		
Migrační přírůstek (migrační saldo)		X		
Čištění odpadních vod			X	
Veřejné výdaje na životní prostředí	X		X	
Třídění komunálního odpadu			X	
Ekologická stabilita			X	
Účast ve volbách				X
Podpora NNO	X			X
Veřejná dopravní obslužnost	X	X		X

Zdroj: Upraveno (Hřebík, Třebický, 2007)

12.5.2. Doporučený obsah Programu rozvoje obce

Ministerstvo pro místní rozvoj doporučilo základní osnovu komplexního Programu rozvoje obce. Tento rozvojový program by měl z dlouhodobého hlediska koordinovat veřejné a soukromé aktivity demografického, ekonomického, sociálního, kulturního, ekologického a územního charakteru. Hlavní ideou program je organizace všeobecného rozvoje obce tak, aby obec jako celek prosperovala. Doporučený obsah strategického programu je následující:

1. Analýza situace obce
2. Rozvojové šance obce (předpoklady a silné stránky)
3. Rozvojové problémy obce (limity, bariéry, slabé stránky, nebezpečí)
4. Syntetické zhodnocení rozvojových šancí a problémů obce a možnosti reálného využití majetku na území obce

5. Strategické cíle rozvoje obce
6. Návrh opatření
7. Katalog projektů (cíl, zdůvodnění a zajištění projektu)
8. Způsob realizace programu rozvoje obce
9. Možnosti využití různých dotačních, podpůrných a jiných fondů (Kašparová a kol., 2005), (Rektořík, Šelešovský a kol., 1999).

Úspěšný program rozvoje obce obvykle obsahuje následující:

- vizi, poslání a hodnoty instituce
- analýzu organizace identifikující zainteresované osoby, silné a slabé stránky, úspěchy instituce
- strategické a dílčí cíle
- lhůtu pro splnění nadefinovaných cílů
- hodnocení výsledků (Török, 1997).

12.5.3. Obsah místního POV

Místní POV je komplexní dokument, který v sobě zahrnuje veškeré aktivity vedoucí k dosažení stanovených cílů rozvoje obce, včetně těch, pro které nebude obec žádat finanční podporu z prostředků Programu obnovy venkova. Tento střednědobý až dlouhodobý koncepční dokument by měl být dle konkrétní situace a potřeb sestaven z jednotlivých projektů, které jsou zařazeny do následujících okruhů:

- do oblasti rozvoje sounáležitosti místních obyvatel s obcí a přirozenými regiony jsou řazeny například následující projekty:
  - a) výstavy o historickém vývoji a navrhovaném rozvoji obce
  - b) obnovení místní kroniky, vydávání místního zpravodaje, tvorba videoprogramů
  - c) zpracování a publikování seznamu místních pamětihodností, kulturních památek, chráněné přírody a významných krajinných prvků
  - d) podpora činnosti spolků, hnutí a zájmových organizací
  - e) výchovné, osvětové, informační a propagační činnosti

- do oblasti rozvoje hospodářství obce jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) zvýšení úrovně a rozvoj různých forem zemědělské činnosti včetně místního zpracování zemědělské produkce v souladu s přírodními podmínkami
  - b) rozvoj vhodných druhů nezemědělské výroby a místního průmyslu
  - c) obnova řemesel, obchodu a služeb
  - d) rozšíření předpokladů pro cestovní ruch
  - e) rozvoj pracovních příležitostí
  - f) stabilizace obyvatelstva

- do oblasti zachování, obnovy a údržby venkovské zástavby jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) směřující k zachování a obnově struktury a charakteru zástavby
  - b) týkající se obnovy památkově cenných objektů
  - c) zaměřené na rekonstrukce veřejných budov
  - d) podporující opravy objektů charakterizujících místní prostředí a tradici
  - e) zaměřené na revitalizaci objektů drobné lidové a sakrální architektury a technických památek (př.: pily, mlýny, kovárny atd.)
  - f) směřující k nápravě architektonických a stavebních nešvarů
  - g) zabývající se výkupem neobydlených a nevyužívaných budov a jejich adaptací pro nové využití

- do oblasti zkvalitnění občanské vybavenosti jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) školská zařízení
  - b) zdravotnická zařízení
  - c) kulturní a společenská zařízení
  - d) zařízení pro staré občany
  - e) tělovýchovné a rekreační zařízení
  - f) zařízení obchodu a služeb
  - g) zařízení pro cestovní ruch

- do oblasti veřejných prostranství jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) úpravy návší a veřejných prostranství
  - b) úpravy a zřizování parků, dětských hřišť, odpočinkových a rekreačních ploch
  - c) výsadby alejí a zeleně
  - d) obnovy vodních ploch

- do oblasti technické infrastruktury, komunikací a dopravy jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) rekonstrukce a výstavba vodovodů, plynovodů, ČOV, veřejného osvětlení
  - b) zlepšení dopravních poměrů u stávajících místních komunikacích
  - c) výstavby chodníků, parkovišť, cyklostezek
  - d) sběr, odvoz a likvidace odpadů
  - e) opatření ke zlepšení dopravní dostupnosti

- do oblasti ochrany a obnovy kulturní krajiny jsou zařazeny například následující projekty:
  - a) provádění komplexních pozemkových úprav
  - b) budování lokálního ÚSES a zelených pásů k ochraně před erozí
  - c) ochrana místních biotopů, přírodních útvarů
  - d) obnovy prostupnosti krajiny
  - e) údržby a obnovy vodních ploch
  - f) obnovy stromořadí, břehových porostů vodotečí, výstavby vyhlídek a odpočívadel
  - g) ochrana krajinného rázu (Kašparová a kol., 2005)

Místní program obnovy venkova by měl, dle vzoru uvedeného na stránkách Programu obnovy venkova Jihočeského kraje, minimálně obsahovat alespoň seznam akcí programu obnovy venkova (v tomto seznamu jsou zařazeny všechny akce, tedy nejen ty, na které obec žádá dotaci z krajského rozpočtu), předpokládanou výši nákladů, úvahu o způsobu finančního zajištění a postupu realizace jednotlivých akcí v jednotlivých letech (<http://pov-jc.isu.cz/>).

12.5.4. Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření II

Tabulka 20. Co považujete ve Vaší obci za to nejcennější? (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Vybrané oblasti života	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Bezpečnost v obci	19	54,29	12	32,43
Dopravní dostupnost	14	40,00	10	27,03
Dostupná zdravotní péče	1	2,86	8	21,62
Dostupné a příjemné bydlení	12	34,29	11	29,73
Kulturní vyžití	0	0,00	6	16,22
Mezilidské vztahy, kontakty se spoluobčany	6	17,14	9	24,32
Možnost nákupu	8	22,86	2	5,41
Pracovní příležitost	1	2,86	2	5,41
Příjemné prostředí	22	62,86	17	45,95
Sportovní vyžití	1	2,86	6	16,22
Jiné	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastní šetření

Každý respondent měl možnost maximálně zvolit 3 vybrané oblasti života. V obou šetřených obcích je za to nejcennější shodně považováno příjemné prostředí. Obě obce se totiž nalézají v malebném podhůří Šumavy, kde se nevyskytují výraznější ekologické zátěže. Mezi další silné stránky obou obcí se řadí bezpečnost v obci nebo dopravní dostupnost obce. Naopak mezi nejméně cenné sféry je shodně respondenty řazena například oblast pracovních příležitostí, neboť v řešených obcích se prakticky nevyskytuje žádná nabídka pracovních míst. Vybrané venkovské obce leží v zázemí okresního města Prachatice, kde se nalézají pro zdejší ekonomicky aktivní de facto veškeré pracovní příležitosti. Obce jsou vzhledem k městu Prachatice kvalitně obsluhovány veřejnou autobusovou dopravou.

Tabulka 21. Postrádáte kulturní akce v obci? Pokud ano, označte chybějící kulturní akce! (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědi	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	15	42,86	17	45,95
Akce pro děti a seniory	9	60,00	4	23,53
Diskotéka, taneční zábavy	5	33,33	5	29,41
Možnost dalšího vzdělávání (kurzy)	5	33,33	5	29,41
Zájmové spolky, občanská sdružení	3	20,00	6	35,29
Jiné	0	0,00	0	0,00
Ne	20	57,14	20	54,05

Zdroj: Vlastní šetření

Velmi pozitivní odpovědi vykazují respondenti z obou řešených obcí, neboť více jak polovina dotazovaných nepostrádá kulturní akce v obci. Ti respondenti, kteří postrádají kulturní akce v obci, měli možnost zvolit maximálně dvě akce. Z šetření vyplývá, že v obci Nebahovy nejvíce respondentů (60 %), kterým chybí kulturní akce, postrádá akce pro děti a seniory. V obci Vitějovice se nevyskytuje výrazněji pohledávaná akce. V komparativním srovnání kulturního života řešených obcí je na tom, dle názoru autorky, výrazně lépe obec Vitějovice, neboť se tam pořádají společenské akce mnohem častěji a téměř pro všechny věkové kategorie. V obci Nebahovy se kulturní akce konají spíše sporadicky, přesto jsou dle šetření tamější obyvatelé s úrovní kulturního života převážně spokojeni. Autorka si situaci v obci Nebahovy vysvětluje tím, že kde není poptávka, není ani nabídka kulturních akcí.

Tabulka 22. Postrádáte volnočasová zařízení v obci? Pokud ano, označte chybějící volnočasová zařízení! (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	22	62,86	18	48,65
Dětská hřiště, místa pro hraní dětí	7	31,82	3	16,67
Cyklostezky	3	13,64	4	22,22
Kavárna, cukrárna, lidová jídelna	7	31,82	9	50,00
Parkovací plochy	4	18,18	4	22,22
Veř. prostr. pro setkávání lidí, parčíky	12	54,55	9	50,00
Víceúčelová hřiště	5	22,73	4	22,22
Vyhrazená místa pro venčení psů	10	45,45	3	16,67
Jiné (2x uvedeno fitness centrum)	2	9,09	0	0,00
Ne	13	37,14	19	51,35

Zdroj: Vlastní šetření

V roce 2011 cca ½ dotazovaných nepostrádá volnočasová zařízení v obci Vitějovice. V obci Nebahovy nepostrádá volnočasová zařízení zhruba jen 38 % respondentů. Z šetření tak vyplývá, že spokojenější s úrovní volnočasových zařízení jsou obyvatelé obce Vitějovice, přičemž obě obce disponují pouze základním volnočasovým zařízením (př. fotbalové hřiště, hřiště pro malé děti, kurty apod.). Ti, kteří postrádají volnočasová zařízení ve své obci, si mohli vybrat maximálně 3 odpovědi. Mezi nejvíce postrádané zařízení se v rámci obou obcí jeví tzv. oddechová zařízení v podobě parčíků nebo veřejných prostor pro setkávání lidí apod. To dle názoru autorky svědčí o tom, že

obyvatelé řešených obcí mají vůli se sdružovat, což je pozitivní pro rozvoj obce. V rámci veřejných prostranství řešených obcí se nevyskytuje žádný druh posezení.

Tabulka 23. Na jaké oblasti by se obec měla v budoucnu koncentrovat, které by měla lépe řešit a více podporovat? (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Bezpečnost v obci	3	8,57	10	27,03
Cestovní ruch, propagace obce	4	11,43	5	13,51
Činnost obecního úřadu, komunikace s občany	7	20,00	10	27,03
Dopravní dostupnost	7	20,00	9	24,32
Dostatek pracovních příležitostí	3	8,57	11	29,73
Dostupnost bydlení	4	11,43	2	5,41
Dostupnost zdravotní péče	5	14,29	8	21,62
Kulturní vyžití	6	17,14	6	16,22
Možnost nákupu	1	2,86	4	10,81
Nakládání s odpady, jejich třídění a recyklace	4	11,43	5	13,51
Placená služba soc. pomoci (odvoz k lékaři, nákupy, pomoc v domácnosti atd.)	4	11,43	2	5,41
Sportovní vyžití	5	14,29	1	2,70
Stav a údržba silnic	14	40,00	9	24,32
Vzhled obce – dostatek zeleně, upravená veřejná prostranství	6	17,14	7	18,92
Zapojování občanů do projektů obce, do rozhodování	8	22,86	5	13,51
Jiné	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastní šetření

Každý respondent mohl označit maximálně 3 odpovědi. Dle názoru dotazovaných (40 %) by se obec Nebahovy měla v budoucnu nejvíce zaměřit především na stav a údržbu silnic, ostatní kategorie odpovědí nejsou výraznějšího charakteru. Komunikace v obci Nebahovy jsou ve špatném stavu a navíc v zimním období jsou v důsledku vysoké polohy obce obtížně sjízdné. V obci Vitějovice se vyjádřilo 27 % respondentů pro budoucí koncentraci na oblast bezpečnosti a činnost samotného obecního úřadu. V obci Vitějovice se totiž v posledních letech v pravidelných intervalech vyskytují úmyslně založené požáry, což nepříspěvá k všeobecné pohodě obyvatel. Dle názoru autorky z uskutečněného šetření nevyplývá oblast, na kterou by se obec Vitějovice měla v budoucnu výrazněji koncentrovat.

Tabulka 24. Shledáváte problémy s čistotou a vzhledem obce? Pokud ano, označte důvod nespokojení! (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	20	57,14	10	27,03
Nedostatečný úklid veř. prostranství	1	5,00	2	20,00
Nedostatek odpadkových košů	6	30,00	1	10,00
Nezájem o pořádek ze strany občanů	4	20,00	5	50,00
Psí výkaly	14	70,00	5	50,00
Stav a údržba veřejné zeleně	3	15,00	1	10,00
Jiné	0	0,00	0	0,00
Ne	15	42,86	27	72,97

Zdroj: Vlastní šetření

Z uskutečněného dotazníkového šetření vyplývají v rámci šetření čistoty a vzhledu municipalit pozitivní odpovědi. Téměř 43 % dotazovaných z obce Nebahovy a skoro 73 % respondentů z obce Vitějovice neshledává problémy s čistotou a vzhledem obce. Dle názoru autorky jsou obě obce v rámci možností upravené, na území řešených obcí se nevyskytují ani černé skládky, ani výrazněji zanedbané prostory. Ti, kteří shledávají problémy s čistotou a vzhledem své obce, měli možnost označit maximálně 2 odpovědi. Psí výkaly na veřejných prostranstvích vadí 70 % respondentů v obci Nebahovy a 50 % respondentů v obci Vitějovice. Ve vybraných obcích není majitelům psů stanovena povinnost, prostřednictvím obecně závazné vyhlášky, úklidu psích exkrementů.

Tabulka 25. Cítíte se v obci bezpečně? Pokud ne, označte důvod nespokojení! (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	27	77,14	19	51,35
Ne	8	22,86	18	48,65
Výskyt problémových osob	1	12,50	11	61,11
Nedodržování rychlosti v obci	5	62,50	2	11,11
Nevhodné chování některých jedinců	2	25,00	5	27,78
Strach o majetek	0	0,00	10	55,56
Špatné či chybějící pouliční osvětlení	3	37,50	2	11,11
Vandalismus v obci	0	0,00	4	22,22
Jiné	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastní šetření

Více jak ¾ respondentů se cítí v obci Nebahovy bezpečně. Nejvíce obyvatele obce Nebahovy trápí nedodržování rychlosti v obci. V obci Vitějovice se cítí bezpečně necelých 52 % dotazovaných. Vysoký podíl obyvatel, kteří se necítí v obci bezpečně,

není typický pro na malou venkovskou obec. V obci Vitějovice je v posledních letech častý výskyt sociálně patologických jevů, a to například v podobě zakládání úmyslných požárů nebo úmyslného poškozování majetku. Tento fakt potvrzují i odpovědi znepokojených respondentů. Dotazovaní, kteří byli nespokojeni s bezpečností v obci, mohli označit maximálně 2 odpovědi. Nejvíce sužuje obyvatele obce Vitějovice strach z výskytu problémových osob (cca 61 %) a v zápětí rovněž strach o majetek (cca 56 %). Z hlediska bezpečnosti je na tom tedy lépe obec Nebahovy, která se dlouhodobě jeví jako poklidné a především bezpečné místo pro život.

Tabulka 26. Považujete kvalitu životního prostředí v obci za vyhovující? Pokud ne, označte důvod nespokojení! (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědi	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	32	91,43	28	75,68
Ne	3	8,57	9	24,32
Automobilová doprava	0	0,00	0	0,00
Černé skládky	2	66,67	1	11,11
Hluk, zápach a znečištěné ovzduší v okolí obce	0	0,00	2	22,22
Neukázněnost občanů	0	0,00	5	55,56
Nedostatečná četnost a nepravidelnost svozu odpadků	0	0,00	1	11,11
Nedostatek kontejnerů na tříděný odpad	1	33,33	2	22,22
Jiné	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastní šetření

Dle názoru respondentů lze považovat kvalitu životního prostředí ve vybraných obcích za velmi vyhovující. Téměř 92 % dotazovaných v obci Nebahovy a ¾ dotazovaných v obci Vitějovice považují kvalitu životního prostředí obce za vyhovující. V řešeném území se nevyskytují ani výraznější ekologické zátěže, ani žádné černé skládky. Území je z dlouhodobého hlediska ekologicky stabilní oblastí. V rámci obou obcí funguje systém sběru tříděného komunálního odpadu. V obci Vitějovice ke kvalitnímu ovzduší navíc napomáhá i plynofikace obce. Dotazovaní, kteří byli nespokojeni s kvalitou životního prostředí v obci, mohli označit maximálně 3 odpovědi.

Tabulka 27. Jste ochotni aktivně se podílet na rozvoji Vaší obce? (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědi	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Ano	30	85,71	27	72,97
Ne	5	14,29	10	27,03

Zdroj: Vlastní šetření

Z odpovědí je zřejmé, že obě obce jsou většinou tvořeny obyvatelstvem, které je ochotno aktivně se podílet na rozvoji obce. V případě obce Nebahovy činí tento podíl lidí cca 86 %. V obci Vitějovice je téměř $\frac{3}{4}$ obyvatel ochotno aktivně se podílet na rozvoji obce. Odpovědi v uvedené otázce jsou de facto ve shodě s podílem spokojených občanů ve vybraných obcích. Negativní odpovědi pocházejí především od starších respondentů, kteří se již nechtějí aktivně podílet na rozvoji obce, a to především ze zdravotních důvodů. Aktivita občanů je nezbytná pro rozvoj obce, neboť právě myšlenka POV staví na participaci obyvatelstva („Pomož si a bude Ti pomoženo.“).

Tabulka 28. Jak byste se sám charakterizoval? (v obci Nebahovy odpovědělo 35 respondentů, v obci Vitějovice odpovědělo 37 respondentů)

Kategorie odpovědí	Obec Nebahovy		Obec Vitějovice	
	Počet odpovědí	% vyjádření	Počet odpovědí	% vyjádření
Za člověka vyznávající venkovský styl života	24	68,57	23	62,16
Za člověka vyznávající městský styl života	8	22,86	13	35,14
Jinak	3	8,57	1	2,70

Zdroj: Vlastní šetření

Autorka zařadila tuto otázku do výzkumu proto, aby zjistila, jaký styl životů převládá u obyvatel šetřených obcí. Autorka předpokládá, že ti respondenti, kteří vyznávají spíše městský styl života, budou pravděpodobně vyžadovat vyšší stupeň občanské a technické vybavenosti. Ti respondenti, kteří vyznávají městský styl života, spíše kritičtěji hodnotí vybrané oblasti života v rámci kvality života v obci. Z terénního výzkumu vyplývá, že téměř 69 % respondentů v obci Nebahovy a necelých 63 % dotazovaných z obce Vitějovice vyznávají venkovský styl života. Podíl lidí, vyznávajících městský styl života, není zanedbatelný. Městský styl života vyznávají především mladí lidé. Dle názoru autorky městský styl života rovněž vyznávají nově přistěhovalí, kteří do obcí přicházejí v důsledku suburbanizace okresního města Prachatic. Mezi jinými odpověďmi, které jsou kvantitativně marginální, se objevovaly odpovědi ve stylu, že respondenti vyznávají prvky jak městského, tak prvky venkovského stylu života.

12.5.5. Dotazník – kvalita života v obci

Vážení občané, obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro studijní účely. Cílem šetření je zjistit kvalitu života ve Vaší obci. Předem děkuji za Váš čas a za vyplnění tohoto dotazníku!

1. Jak byste v současnosti a před 10 lety oklasifikovali vybrané oblasti života v rámci kvality života v obci?

(oznámkujte jako ve škole na stupnici 1 - 5, tj. 1 = výborně, 5 = nedostatečně)

Vybrané oblasti života	2001	2011
Bezpečnost v obci		
Dopravní dostupnost		
Dostupnost zdravotní péče, péče o nemocné a starší spoluobčany		
Komunikace obecního úřadu s občany, činnost OÚ		
Mezilidské vztahy, kontakty se spoluobčany atd.		
Možnost nákupu		
Možnost výstavby nových rod. domů, dostupnost bydlení		
Nakládání s odpady, jejich třídění a recyklace		
Pracovní příležitosti v obci a okolí		
Stav a údržba státních a místních komunikací v obci a okolí		
Úroveň kulturního vyžití		
Úroveň pohostinství		
Úroveň sportovního vyžití		
Vzhled obce		
Životní prostředí, množství a kvalita obecní zeleně		

2. Co považujete ve Vaší obci za to nejcennější? (označte maximálně 3 odpovědi)

- Bezpečnost v obci
- Dopravní dostupnost
- Dostupná zdravotní péče
- Dostupné a příjemné bydlení
- Kulturní vyžití
- Mezilidské vztahy, kontakty se spoluobčany
- Možnost nákupu
- Pracovní příležitost
- Příjemné prostředí
- Sportovní vyžití
- Jiné (*prosím vypište*):.....

3. Ve vztahu k obci se pokládáte za:

- a) spokojeného občana
- b) za člověka, který by se nejraději přestěhoval jinam
- c) za člověka, kterému je jedno, kde bydlí

4. Jak se v posledních cca 10 letech změnila kvalita života ve Vaší obci?

- a) výrazně k lepšímu
- b) mírně k lepšímu
- c) nic se nemění
- d) mírně k horšímu
- e) výrazně k horšímu

5. Postrádáte kulturní akce v obci? Pokud ano, označte chybějící kulturní akce!

(označte maximálně 2 odpovědi)

- Ano
  - Akce pro děti a seniory
  - Diskotéka, taneční zábavy
  - Možnost dalšího vzdělávání (kurzy...)
  - Zájmové spolky, občanská sdružení
  - Jiné *(prosím vypište)*:.....
- Ne

6. Postrádáte volnočasová zařízení v obci? Pokud ano, označte chybějící volnočasová zařízení! (označte maximálně 3 odpovědi)

(označte maximálně 3 odpovědi)

- Ano
  - Dětská hřiště, místa pro hraní dětí
  - Cyklostezky
  - Kavárna, cukrárna, lidová jídelna
  - Parkovací plochy
  - Veřejná prostranství pro setkávání lidí, parčíky a posezení
  - Víceúčelová hřiště
  - Vyhrazená místa pro venčení psů
  - Jiné *(prosím vypište)*:.....
- Ne

7. Na jaké oblasti by se obec měla v budoucnu koncentrovat, které by měla lépe řešit a více podporovat? (označte maximálně 3 odpovědi)

- Bezpečnost v obci
- Cestovní ruch, propagace obce
- Činnost obecního úřadu, komunikace s občany
- Dopravní dostupnost
- Dostatek pracovních příležitostí
- Dostupnost bydlení
- Dostupnost zdravotní péče
- Kulturní vyžití
- Možnost nákupu
- Nakládání s odpady, jejich třídění a recyklace
- Placená služba soc. pomoci (odvoz k lékaři, nákupy, pomoc v domácnosti atd.)
- Sportovní vyžití
- Stav a údržba silnic
- Vzhled obce – dostatek zeleně, upravená veřejná prostranství
- Zapojování občanů do projektů obce, do rozhodování
- Jiné *(prosím vypište)*:.....

8. Shledáváte problémy s čistotou a vzhledem obce? Pokud ano, označte důvod nespokojení! (označte maximálně 2 odpovědi)

- Ano
  - Nedostatečný úklid veřejných prostranství
  - Nedostatek odpadkových košů
  - Nezájem o pořádek ze strany spoluobčanů
  - Psí výkaly
  - Stav a údržba veřejné zeleně
  - Jiné (prosím vypište):.....
- Ne

9. Cítíte se v obci bezpečně? Pokud ne, označte důvod nespokojení! (označte maximálně 2 odpovědi)

- Ano
- Ne
  - Výskyt problémových osob
  - Nedodržování rychlosti v obci
  - Nevhodné chování některých jedinců
  - Strach o majetek
  - Špatné či chybějící pouliční osvětlení
  - Vandalismus v obci
  - Jiné (prosím vypište): .....

10. Považujete kvalitu životního prostředí v obci za vyhovující? Pokud ne, označte důvod nespokojení! (označte maximálně 3 odpovědi)

- Ano
- Ne
  - Automobilová doprava
  - Černé skládky
  - Hluk, zápach a znečištěné ovzduší v okolí obce
  - Neukázněnost občanů
  - Nedostatečná četnost nebo nepravidelnost svozu odpadků
  - Nedostatek kontejnerů na tříděný odpad
  - Jiné (prosím vypište):.....

11. Jste ochotni aktivně se podílet na rozvoji Vaší obce?

- Ano
- Ne

12. Vaše připomínky a komentáře:

.....

Charakteristika respondenta

1. Pohlaví:

- muž
- žena

2. Věková kategorie:

- 15 – 19
- 20 – 29
- 30 – 39
- 40 – 49
- 50 – 59
- 60 +

3. Jak byste sám se charakterizoval?

- Za člověka vyznávající venkovský styl života
- Za člověka vyznávající městský styl života
- Jinak (prosím vysvětlete):.....